

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
Informacinė visuomenės plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Pradinis taškas	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

Finansinė pažanga

2008 m. prasidėjo trijų EAVP prioritetų įgyvendinimas – antrojo prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“, ketvirtojo prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ ir penktojo prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“. 2 lentelėje pateikiama informacija apie finansinę EAVP įgyvendinimo pažangą.

EAVP įgyvendinimo finansinė informacija pateikiama kaupiamuoju būdu pagal VP įgyvendinimo prioritetus. Tačiau, kadangi 2007 metais VP įgyvendinimas nebuvo prasidėjęs, akumuliuoti skaičiai pateikti tik stulpelyje „Visa iš Komisijos gautų mokėjimų suma“. Kituose stulpeliuose pateikiama informacija už 2008 metus.

Atsižvelgiant į tai, kad visi finansiniai duomenys yra gaunami litais, žemiau pateiktoje lentelėje pateikti duomenys eurais, apskaičiuoti pagal kursą: 1 Eurais – 3,4528 Lt.

2 lentelė. Informacija apie VP finansinę pažangą

	<i>Eurais</i>				
	Paramos gavėjų apmokėtos išlaidos, įtrauktos į vadovaujančiai institucijai pateiktus mokėjimo reikalavimus	Atitinkamas viešasis įnašas	Privačios išlaidos	Už mokėjimus paramos gavėjams atsakingos įstaigos apmokėtos išlaidos	Visa iš Komisijos gautų mokėjimų suma ²
Prioritetas „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“	0,00	0,00	0,00	0,00	33.877.464,10
<i>Europos regioninės plėtros fondas</i>					
Prioritetas „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“	79.645.505,10	79.645.505,10	0,00	79.645.505,10	23.108.361,75

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

	Paramos gavėjų apmokėtos išlaidos, įtrauktos į vadovaujančiai institucijai pateiktus mokėjimo reikalavimus	Atitinkamas viešasis įnašas	Privačios išlaidos	Už mokėjimus paramos gavėjams atsakingos įstaigos apmokėtos išlaidos	Visa iš Komisijos gautų mokėjimų suma ²
<i>Europos regioninės plėtros fondas</i>					
Prioritetas „Informacinė visuomenė visiems“ <i>Europos regioninės plėtros fondas</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	12.004.343,75
Prioritetas „Esminė ekonominė infrastruktūra“ <i>Europos regioninės plėtros fondas</i>	107.904.507,44	107.904.507,44	0,00	79.377.686,12	29.337.937,00
Prioritetas „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ <i>Sanglaudos fondas</i>	15.098.597,07	15.098.597,07	0,00	9.241.303,50	70.685.328,87
Prioritetas „Techninė parama ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti“ <i>Sanglaudos fondas</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	2.913.611,67
Bendra suma:	202.648.609,61	202.648.609,61	0,00	168.264.494,72	171.927.047,14
Pereinamojo laikotarpio paramos negaunantiems regionams iš bendros sumos tenkanti suma	202.648.609,61	202.648.609,61	0,00	168.264.494,72	171.927.047,14
Iš ESF finansuojamų išlaidų bendra suma, jei veiksmų programa yra bendrai finansuojama iš ERPF ¹	0,00	0,00	0,00	0,00	-

¹ Detali informacija apie kryžminį finansavimą pateikiama 3 ataskaitos dalyje „Įgyvendinimas pagal prioritetus“.

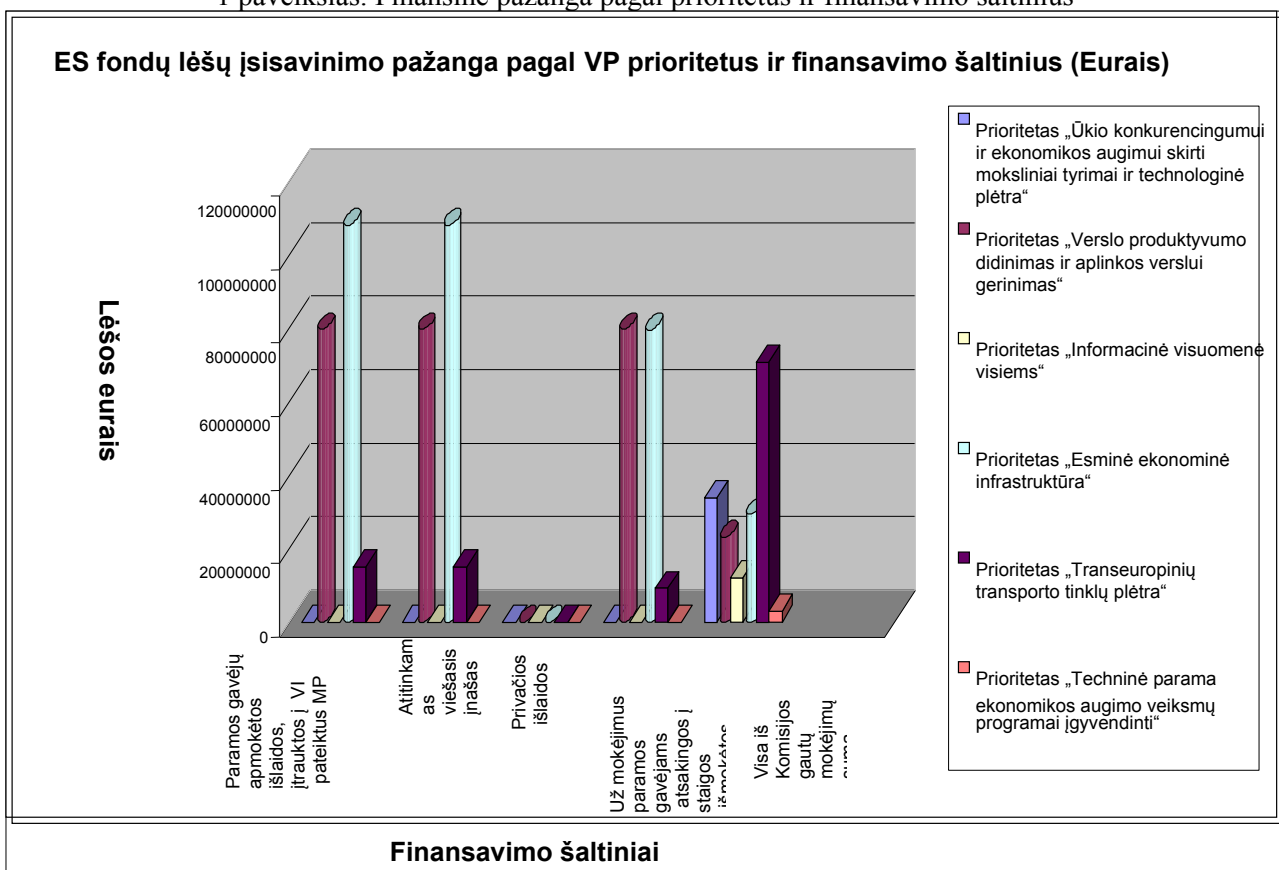
² Iš Europos Komisijos (toliau – EK) gautą mokėjimų suma pateikta įskaitant avansinius mokėjimus. Avansinių mokėjimų suma pagal prioritetus išskirstoma procentais.

Lietuva negauna pereinamojo laikotarpio paramos, todėl eilutė „Pereinamojo laikotarpio paramą gaunantiems regionams iš bendros sumos tenkanti suma“ lentelėje nepateikiama.

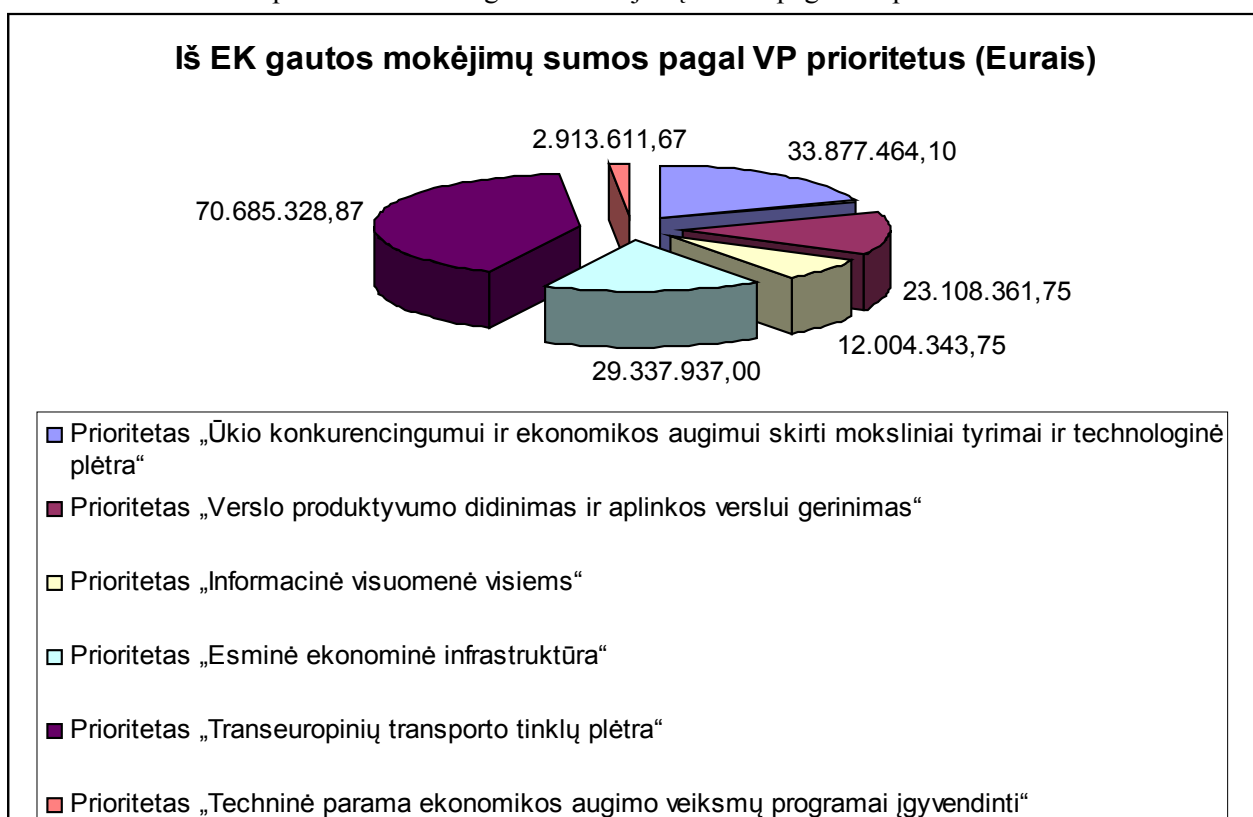
EAVP yra finansuojama ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis, todėl „Iš ERPF finansuojamų išlaidų bendra suma, jei veiksmų programa yra bendrai finansuojama iš ESF“ nepateikiama lentelėje.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

1 paveikslas. Finansinė pažanga pagal prioritetus ir finansavimo šaltinius

2 paveikslas. Iš EK gautos mokėjimų sumos pagal VP prioritetus

Informacija apie fondų lėšų panaudojimą pagal šių lėšų paskirstymą

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Informacija apie fondų lėšų panaudojimą pagal šių lėšų paskirstymą (3 lentelė) pateikiama pagal 2008 metais pasirašytų projekto administravimo ir finansavimo sutarčių duomenis.

Duomenys lentelėje pateikti eurais. Atsižvelgiant į tai, kad visi finansiniai duomenys yra gaunami litais, žemiau pateiktoje lentelėje pateikti duomenys, apskaičiuoti pagal kursą: 1 Eur – 3,4528 Lt.

3 lentelė. Informacija apie fondų lėšų panaudojimą pagal šių lėšų paskirstymą

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Suma
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	03 Maisto produktų ir gėrimų gamyba	LT	€ 268.045,93
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	03 Maisto produktų ir gėrimų gamyba	LT	€ 1.478.542,05
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	03 Maisto produktų ir gėrimų gamyba	LT	€ 327.996,41
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	04 Tekstilės ir tekstilės gaminių gamyba	LT	€ 462.223,12
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	06 Nenurodytos gamybos pramonės rūšys	LT	€ 12347134,50
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	06 Nenurodytos gamybos pramonės rūšys	LT	€ 31476663,29
08 Kitos investicijos į bendroves	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	06 Nenurodytos gamybos pramonės rūšys	LT	€ 469.037,88
09 Kitos priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą MVI	02 Pagalba (paskolos, palūkanų subsidijos, garantijos)	Netaikytina	00 Netaikytina	LT	€ 79.645.505,10
21 Greitkeliai (TEN-T)	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	11 Transportas	LT	€ 69669055,46
22 Nacionaliniai keliai	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	11 Transportas	LT	€ 152763380,44
Bendra suma:					€ 348.907.584,18

Parama pagal tikslines grupes

VP yra bendrai finansuojama Europos regioninio plėtros fondo ir Sanglaudos fondo lėšomis, todėl informacija pagal tikslines grupes, nurodytas 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006, nustatančiu Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo įgyvendinimo taisyklės (OL 2006 L 371, p. 1) (toliau – Įgyvendinimo reglamentas) XXIII priede, netaikoma.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2008 metais įgyvendinamų prioritetų lėšos buvo skirtos kelių transporto sektoriaus projektams ir verslo sektoriui.

Kad kelių infrastruktūra visoje šalyje gerėtų tolygiai, ypatingas dėmesys buvo skiriamas daugiausia neasfaltuotų valstybinės reikšmės kelių turintiems regionams – Šiaulių, Panevėžio ir Utenos apskritims. Asfaltuojant žvyrkelius, pirmenybė teikiama per gyvenvietes einantiems keliams, taip pat tiems, kuriais vyksta intensyvus eismas ir kurie jungia didesnes gyvenvietes su magistraliniais bei krašto keliais.

Iš Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF) buvo skirtas 152.763.380,44 eurų finansavimas (ES lėšos). 2008 m. buvo išmokėta 79.377.686,12 eurų.

Žvyrkelių asfaltavimas yra svarbus siekiant priartinti šalies kelių būklę prie ES standartų, pagerinti sąlygas verslui bei konkrečių vietovių socialinę ir ekonominę padėtį. Lietuvos automobilių kelių direkcijos duomenimis, šiuo metu Lietuvoje dar yra 7653 km rajoninių žvyrkelių – tai beveik 36 proc. visų valstybinės reikšmės kelių.

Sanglaudos fondo lėšomis buvo skirta 69.668.095,46 eurų ES lėšų. 2008 m. išmokėta 9.241.303,5 eurų.

Verslo sektoriaus investicijos buvo skirtos smulkaus ir vidutinio verslo subjektų prieinamumo prie finansavimo šaltinių plėtrai. Tam tikslui buvo pasinaudota EK ir Europos investicijų fondo (toliau – EIF) iniciatyva „Jungtiniai Europos ištekliai labai mažoms ir vidutinėms įmonėms“ (JEREMIE). Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarė įgyvendinti JEREMIE iniciatyvą per kontroliuojantįjį fondą. Kontroliuojančiojo fondo valdytoju buvo pasirinktas EIF, su kuriuo 2008 m. spalio 1 d. buvo pasirašyta Finansavimo sutartis, o 2008 m. lapkričio 18 d. į JEREMIE kontroliuojantįjį fondą pervesta 79,6 mln. eurų.

Gražinta ar pakartotinai panaudota parama

2008 metais nebuvo ES fondų lėšų gražinimo ir pakartotino jų panaudojimo atvejų.

Kokybinė EAVP įgyvendinimo analizė

Kaip matyti iš 2 lentelės, 2008 metais prasidėjo 3 (iš 6) VP įgyvendinimo prioritetų įgyvendinimas: padarytos pirminės investicijos, atliktos paruošiamosios veiklos, todėl negalime pateikti pilnos kokybinės VP įgyvendinimo analizės.

Toliau pateikiama informaciją apie bendrą socialinę-ekonominę situaciją Lietuvoje, Lisabonos strategijos įgyvendinimo pažangą, horizontalių prioritetų įgyvendinimą ir partnerystę.

Bendra ekonominės socialinės tendencijos Lietuvoje

Lietuvos ekonomika, paskutinius penkerius metus buvusi tarp sparčiausiai augusių Europos Sąjungoje (toliau – ES), 2008 metais pradėjo lėtėti įsivyravus nepalankioms tendencijoms pirmiausia finansų, nekilnojamojo turto rinkose ir statybos ekonominėje veikloje. Viena pagrindinių priežasčių buvo keletą pastarųjų metų taikyta pigių kreditų politika, nulėmusi nepagrįstai spartų vidaus paklausos augimą ir perteklinį vartojimą, lydimą žemės ir kito nekilnojamojo turto kainų šuolio, kuris savo ruožtu sukėlė statybų bumą. Tai ilgainiui sutrikdė ekonomikos pusiausvyrą. Lietuvos padėtis nebuvo išskirtinė, o tik patvirtino pastarąjį dešimtmetį daugelio šalių ekonomikoje nusistovėjusią taisyklę. 2008 m. rudenį JAV prasidėjusi investicinių bankų griūtis sukėlė rezonansinę bangą Europos ir Rytų šalių rinkose ir sustabdė daugumos šalių ekonomikos augimą.

Apibūdinant 2008 metų šalies socialinio ir ekonominio gyvenimo tendencijas, be bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) augimo lėtėjimo, reikia atkreipti dėmesį į sustojusį materialinių investicijų augimą, didėjantį nedarbo lygį ir mažėjantį laisvų darbo vietų skaičių, išliekantį didelį mokėjimų balanso einamosios sąskaitos deficitą, didelę infliaciją.

4 lentelė. Lietuvos makroekonominių rodiklių apžvalga

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.
BVP augimas	7,5 proc.	8,9 proc.	3,1 proc. (III ketvirtis)
BVP 1 gyventojui	6996 eurų	8292 eurų	2433 eurų, II ketvirtis
BVP 1 gyventojui (PGP)	-	-	15900 eurų (62 proc. ES27 vidurkio)
Eksportas	11,2 mlrd. eurų	12,5 mlrd. eurų	16,1 mlrd. eurų (sausio-spalio mėn.)
Eksporto augimas	18,3 proc.	11,2 proc.	28,4 proc.
Importas	15,4 mlrd. eurų	17,6 mlrd. eurų	21 mlrd. eurų (sausio-spalio mėn.)
Importo augimas	22,9 proc.	14,5 proc.	18 proc.
Einamoji sąskaita (proc. nuo BVP)	-	-13,5	-14,7 (I-III ketv.)
Vidutinė metinė infliacija	3,7 proc.	5,7 proc.	10,9 proc. (2008 m. lapkričio mėn.)
Nedarbas	5,6 proc.	3,9 proc.	5,9 proc. (III ketvirtis)
Biudžeto deficitas	0,3 proc.	1,2 proc.	-
Tiesioginės užsienio investicijos	8,3 mlrd. eurų (2007 01 01)	9,9 mlrd. eurų (2007 10 01)	9,7 mlrd. eurų (2008 07 01)
Valstybės skola	18,3 proc. nuo BVP	20,7 proc. nuo BVP	-

Šaltinis: Lietuvos Respublikos ūkio ministerija

Lietuvos ekonomikos augimas ilgą laiką išliko vienas dinamiškiausių Europoje. Nuo 2001 m. Lietuvos ekonomika auga vidutiniškai 7,7 proc. kasmet ir žymiai sparčiau už ES-25 vidurkį. 2007 m. BVP padidėjo 8,9 proc. ir siekė 28 mlrd. eurų. Pagrindiniais augimą užtikrinančiais veiksniais buvo vidaus paklausos, eksporto ir investicijų augimas. Per devynis 2008 metų mėnesius sukurtas BVP siekė 24.218,1 mln. eurų ir, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, išaugo 5,0 proc. Trečiąjį 2008 metų ketvirtį BVP, išankstiniais duomenimis, galiojusiomis kainomis sudarė 8.849,3 mln. eurų ir, palyginti su trečiuoju 2007 metų ketvirčiu, išaugo 3,1 proc. Sparčiausiai trečiąjį ketvirtį pridėtinė vertė didėjo žemės ūkio ir žuvininkystės (6,1 proc.), prekybos, transporto bei ryšių paslaugų grupėje (4,8 proc.) ir ne rinkos paslaugų grupėje (4,7 proc.). Lėčiau didėjo statybos (3,3 proc.), finansinio tarpininkavimo, nekilnojamojo turto bei kito verslo paslaugų grupės (3,3 proc.), pramonės ir energetikos įmonių (3,0 proc.) pridėtinė vertė.

Prekyba

Prekių eksportas 2008 metais, nepaisant bendrojo ekonomikos lėtėjimo, įgavo itin spartų pagreitį. 2008 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo eksportuota 16,07 mlrd. eurų, o importuota 21,02 mlrd. eurų vertės prekių. Didžiausią įtaką eksporto augimui turėjo mineralinių produktų, trąšų ir javų pardavimai. Reikšmingą įtaką jie turėjo ir antrojoje 2008 metų pusėje.

Lietuva daugiau nei 70 proc. lietuviškos kilmės produkcijos eksportuoja į ES šalis. Tačiau šių šalių ekonomikos augimas labai sulėtėjęs, dėl bendrojo ekonomikos lėtėjimo sumažėjusi prekių paklausa užsienio rinkose pradėjo varžyti gamybą ir eksportą. Lietuvos eksportuotojams tenka ieškoti partnerių trečiose šalyse. Nuo 2008 metų liepos mėn. daugiau nei penktadaliu euro atžvilgiu smukęs Rusijos rublis, daugiau nei 29 proc. vertės praradęs zlotas ir 20 proc. devaluotas Baltarusijos rublis – tai veiksniai taip pat neigiamai veikia Lietuvos eksportą.

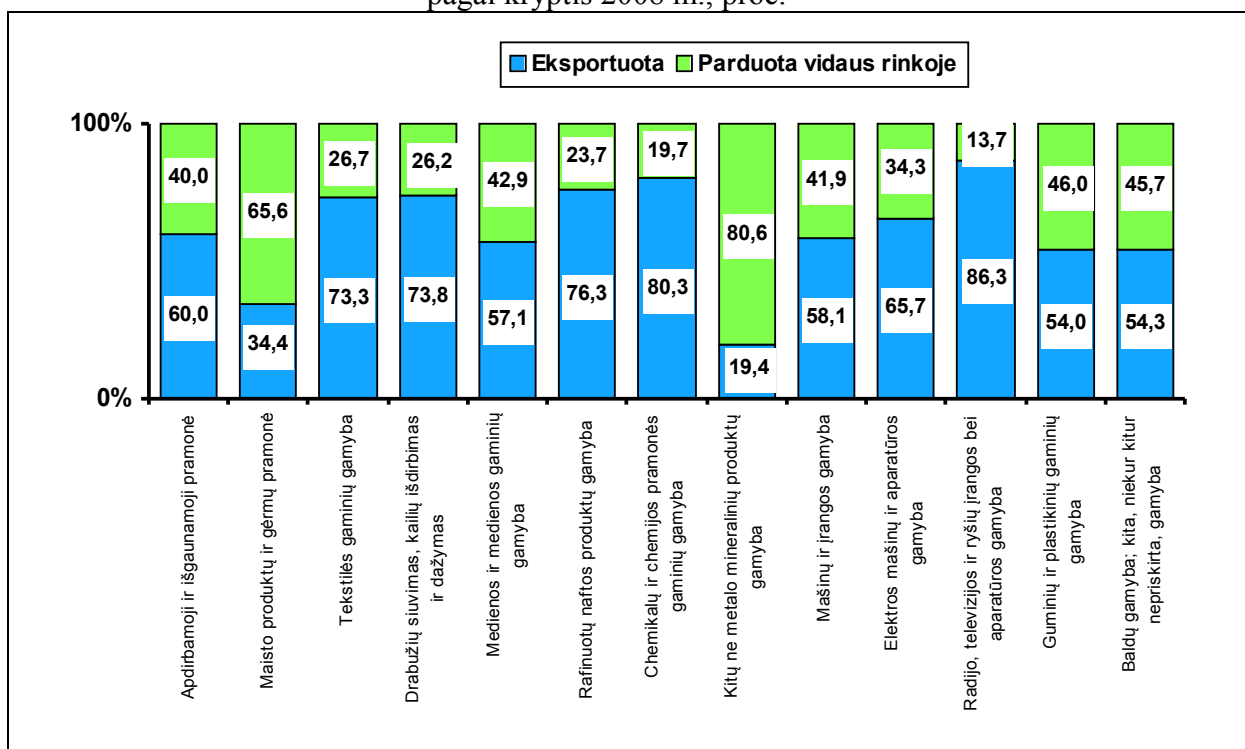
2008 m. prekių eksportas siekė 16,07 mlrd. eurų, palyginti su 2007 m. padidėjo 28,4 proc., o prekių importas siekė 21,02 mlrd. eurų, palyginti su 2007 m. padidėjo 18,0 proc. Prekybos deficitas siekė 4,9 mlrd. eurų (2007 m. buvo 5,3 mlrd. eurų). Tuo tarpu lietuviškos kilmės prekių eksportas 2008 m. padidėjo 31,3 proc.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2008 m. duomenimis pagrindinės Lietuvos eksporto partnerės buvo Rusija (24,1 proc.), Vokietija (9,8 proc.), Lenkija (8,2 proc.). Svarbiausios importo partnerės – Rusija (30,1 proc.), Vokietija (11,7 proc.), Lenkija (10,0 proc.), Latvija (5,2 proc.).

2008 m. sausio–spalio mėn. didžiausią Lietuvos eksporto dalį sudarė mineraliniai produktai (25,7%), mašinos ir mechaniniai, elektros įrenginiai (10,5%), chemijos pramonės ir jai giminingų pramonės šakų produkcija (9,9%). Didžiausią importo dalį sudarė mineraliniai produktai (30%), mašinos ir mechaniniai, elektros įrenginiai (14,2%), transporto priemonės ir pagalbiniai transporto įrenginiai (12,4%).

3 Paveikslas. Pagrindinių pramonės veiklų parduotos produkcijos struktūra pagal kryptis 2008 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos skaičiavimai, atlikti remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Infliacija

2008 m. lapkričio mėn. vidutinė metinė infliacija pasiekė 10,9 proc. 2008 m. lapkričio mėn., palyginti su spalio mėn., vartojimo prekių ir paslaugų kainos sumažėjo 0,2 procento. Paskutinį kartą defliacija Lietuvoje buvo užfiksuota 2006 m. rugsėjo mėn. – 0,1 procento.

Nedarbas

2007 metais Lietuvoje beveik du trečdaliai darbingo amžiaus gyventojų buvo užimti. Tai artimas ES vidurkiui rodiklis. Aukščiausias užimtumo lygis buvo Nyderlanduose ir Švedijoje, žemiausias – Maltoje, Lenkijoje ir Vengrijoje. Pagal vyresnio amžiaus (55–64 metų) gyventojų užimtumo lygį Lietuva gali būti priskirta prie tų šalių, kuriose jis yra aukščiausias. Moterų užimtumas Lietuvoje taip pat vienas geriausių ES. Nedarbas Lietuvoje, kaip ir apskritai ES, iki 2008 metų mažėjo. Nedarbo lygis ES šalyse, pašalinus sezono įtaką, 2006 metų gruodžio mėnesį siekė 7,6 proc., o 2007 metų gruodžio mėnesį – 6,8 proc. Tačiau 2008 metais, ėmus lėtėti ekonomikai, nedarbo lygis (užimtumo tyrimo duomenimis) pradėjo kilti ir trečiąjį 2008 metų ketvirtį pasiekė 5,9 proc. (žemiausias nedarbo lygis buvo trečiąjį 2007 metų ketvirtį – 3,9 proc.). Ypač padidėjo jaunimo nedarbo lygis. Reikšmingai sumažėjo užimtųjų skaičius statybos ir žemės ūkio veiklose, taip pat pagyvenusių žmonių (55–64 metų amžiaus).

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Per 2008 metų devynis mėnesius užregistruoti 66 pranešimai apie grupės darbuotoju atleidimus, įspėta apie atleidimą beveik 3,1 tūkst. darbuotojų. Palyginti su 2007 m. tuo pačiu laikotarpiu, pranešimų skaičius išaugo 43 proc., įspėtų apie atleidimą – du kartus. Per devynių mėnesių laikotarpį parengta 51 prevencinių veiksmų programa, kuriose numatyta 546 įspėtas apie atleidimą asmenis įtraukti į aktyvios darbo rinkos politikos priemones, 726 – įdarbinti į įregistruotas darbo biržose laisvas darbo vietas. Per 2,8 tūkst. asmenų buvo suteiktos informavimo, konsultavimo, individualios veiklos planavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugos. Visose įmonėse, pranešusiose apie grupės darbuotojų atleidimus, vyko informacinio pobūdžio susitikimai.

Investicijos

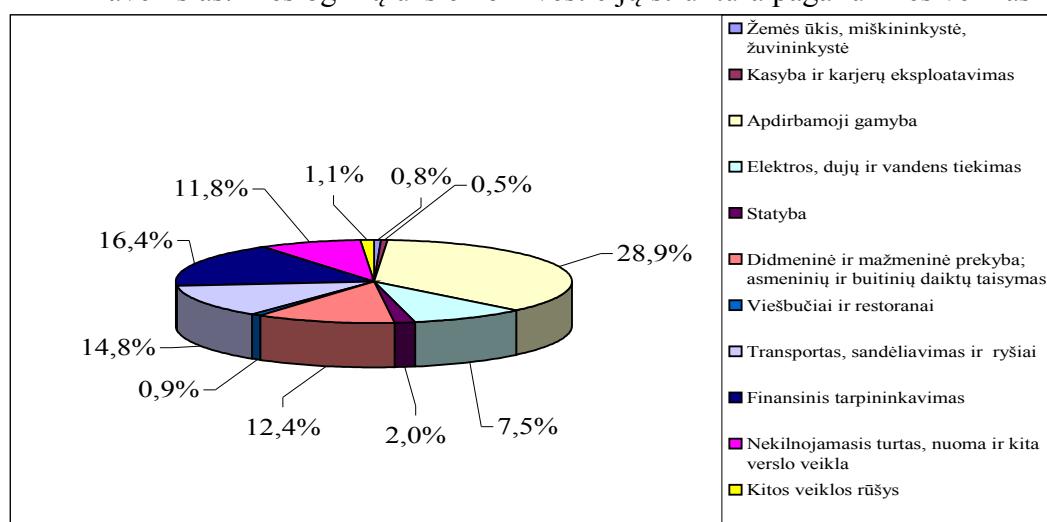
2008 m. liepos 1 d. duomenimis, tiesioginės užsienio investicijos sudarė 10,03 mlrd. eurų ir buvo 0,6 procento didesnės nei 2008 m. balandžio 1 d. (9,9 mlrd. eurų). Vidutiniškai vienam šalies gyventojui teko 10,3 tūkst. litų tiesioginių užsienio investicijų.

Daugiausia Lietuvoje yra investavę Švedijos investuotojai – 1,4 mlrd. eurų (14,1 proc. visų tiesioginių užsienio investicijų), Lenkijos – 1,3 mlrd. eurų (12,9 proc.), Danijos – 1,1 mlrd. eurų (11,1 proc.), Rusijos – 1,03 mlrd. eurų (10,3 proc.), Vokietijos – 1,1 mlrd. eurų (8,7 proc.), Estijos – 0,67 mlrd. eurų (6,7 proc.), Latvijos – 0,52 mlrd. eurų (5,1 proc.), Suomijos – 0,5 mlrd. eurų (5,0 proc.), Nyderlandų – 0,45 mlrd. eurų (4,5 proc.). Tiesioginės investicijos iš ES 27 šalių sudarė 7,87 mlrd. eurų (78,4 proc.), iš NVS šalių – 1,09 mlrd. eurų (10,9 proc. visų tiesioginių užsienio investicijų).

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2008 m. spalio 1 d. sudarė 9,7 mlrd. eurų ir buvo 5,7 procento mažesnės nei 2008 m. sausio 1 d. (10,3 mlrd. eurų). Vidutiniškai vienam šalies gyventojui teko 2,9 tūkst. eurų tiesioginių užsienio investicijų (2008 m. sausio 1 d. – 3,04 tūkst. eurų). Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2008 m. sumažėjo dėl susidariusios bendros ekonominės situacijos, pablogėjusių verslo finansavimo sąlygų ir todėl sulėtėjusios verslo ir nekilnojamojo turto rinkos plėtros, taip pat vertybinių popierių biržoje kotiruojamų įmonių akcijų kainų sumažėjimo ir kitų susijusių priežasčių.

2008 m. spalio 1 d. duomenimis, daugiausia investuota į apdirbamąją gamybą – 28,9 procento (iš jų į naftos ir chemijos produktų gamybą – 15,5 proc.), finansinį tarpininkavimą – 16,4, transportą, sandėliavimą ir ryšius – 14,8, didmeninę ir mažmeninę prekybą – 12,4, nekilnojamojo turto, nuomos ir kitą verslą – 11,8.

4 Paveikslas. Tiesioginių užsienio investicijų struktūra pagal ūkines veiklas

5 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2004-2008 m.

	2004.01.01	2005.01.01	2006.01.01	2007.01.01	2008.01.01	2008.10.01
Tiesioginės užsienio investicijos, iš viso, mln. eurų	3967,6	4689,7	6920,7	8377,1	10282,6	9697,6
Pokytis, palyginti su praėjusiu laikotarpiu, proc.	3,9	18,2	n.d.	21,0	22,7	-3,3
Tiesioginės investicijos vienam gyventojui, mln. eurų	1151	1369	2034	2475	3054	2891

* Lietuvos bankas patikslino įmonių, kurios įtrauktos į vertybinių popierių biržos prekybos sąrašus, akcinio kapitalo vertę ir perskaičiavo 2005 m. ir 2006 m. sukauptų tiesioginių užsienio investicijų apimtį.

Siekiant greitesnės ekonominės plėtros, svarbus veiksnys išlieka naujų technologijų diegimas, įmonių modernizavimas, naujos gamybos plyname lauke organizavimas ir investuotojų galimybės tai atlikti trumpiausiais terminais.

Ekonomikos augimas didele dalimi priklauso nuo eksporto plėtros, todėl būtina skatinti į eksportą nukreipto verslo dalį. Vyriausybė siekia skatinti ekonomikos dinamiškumą, padidinti Lietuvos pramonės gebėjimus konkuruoti su kitomis ES valstybėmis narėmis ateityje ir siekti, kad tarptautiniu mastu konkurencingame industriniame sektoriuje sukuriama nacionalinio produkto dalis atitiktų išsivysčiusių šalių ūkio struktūrą.

Didžiausia grėsmė ekonomikos konkurencingumo augimui išlieka lėta technologinė pažanga. Mokslo ir technologijos potencialą dar labiau silpnina emigracija, kuri didina ne tik kvalifikuotos, bet ir nekvalifikuotos darbo jėgos stygiaus problemą šalyje, sukelia depopuliaciją. Dėl emigracijos neefektyviai naudojamos biudžeto lėšos, skirtos švietimui, didėja išlaidos socialinei apsaugai, auga atlyginimai sektoriuose, iš kurių nuteka reikalinga darbo jėga, tuo tarpu darbo našumas nedidėja. Dėl šių priežasčių turi būti kreipiama daugiau dėmesio ne tik į imigracijos klausimus, bet į kvalifikuotos darbo jėgos išlaikymo ir susigrąžinimo priemones. Kitu atveju gali sustiprėti imigracija į Lietuvą (legali ir nelegali) iš Rytų Europos valstybių (Baltarusijos, Ukrainos, Moldovos) bei kai kurių Azijos šalių. Problemą aštrina ir mažo gimstamumo sukeltas visuomenės senėjimas, kuris didina poreikį socialinės apsaugos išlaidoms ir mažina galimybes jas padengti. Neradus tinkamo sprendimo, gali sustiprėti socialinė atskirtis bei socialinė diferenciacija.

Konkurencingumo lygį nusako aukštų ir vidutiniškai aukštų technologijų sukuriama produkcijos dalis visoje pramonėje. Deja Lietuvoje ši dalis yra gerokai mažesnė nei vidutiniškai ES. Mažai teigiamų pokyčių pastebima mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros pažangoje (išskyrus IT), žmogiškųjų išteklių, finansavimo ir poveikio gamybai srityse. Norint sukurti žinių ekonomiką, būtina prioritetiškai remti mokslo, technologijų ir inovacijų plėtrą, didinant investicijas į žmogiškąjį kapitalą, skatinant į eksportą orientuotą ekonomikos rūšių, sukuriančių didelę pridėtinę vertę ir naudojančių aukštąsias bei naujausias technologijas plėtrą. Taip pat nepraranda aktualumo ir bendros ekonominės priemonės: makroekonominio stabilumo užtikrinimas, rinkos mechanizmų veikimą gerinančios struktūrinės reformos.

Bendra verslo aplinkos apžvalga

Pasaulio banko paskelbtoje ataskaitoje *Doing Business 2008* Lietuva iš 181 valstybių pagal sąlygų plėtoti verslą palankumą užima 28 vietą, aplenkdamas tokias šalis kaip Latvija, Prancūzija, Portugalija, Ispanija, Italija, Slovėnija, Turkija, Graikija, Lenkija ir daugelį kitų.

Vertinant esamą ekonomikos būseną ir jos artimiausią perspektyvą pagal įmonių vadovų vartotojų apibendrintą nuomonę yra skaičiuojamas ekonominių vertinimų rodiklis. 2008 metų lapkričio mėnesį jis buvo neigiamas ir siekė 23 proc. Tai pats mažiausias ekonominių vertinimų rodiklis nuo 2002 metų. Palyginti su spalio mėnesiu, jis sumažėjo 10 procentinių punktų, pramonės pasitikejimo rodiklis – 13, mažmeninės prekybos – 12, statybos – 11, paslaugų sektoriaus – 8,

Ekonomikos augimo veikslių programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

vartotojų – 6 procentiniais punktais. Palyginti su 2007 metų lapkričio mėnesiu, ekonominių vertinimų rodiklis sumažėjo 35 procentiniais punktais. Labiausiai krito statybos pasitikėjimo (51 procentiniu punktu) ir mažmeninės prekybos (63 procentiniais punktais) rodikliai. Vartotojų pasitikėjimo rodiklis sumažėjo 33, pramonės – 36, paslaugų sektoriaus – 28 procentiniais punktais. Pasak daugumos įmonių vadovų, 2008 m. III ketv. įmonių ekonominę veiklą riboja pirmiausia nepakankama paklausa ir finansiniai sunkumai, iš dalies atsiradę dėl pabrangusių kreditų, sugriežtėjusių kreditavimo sąlygų bei padidėjusio užsakovų įsiskolinimo. 2009 metais apie pusę tirtų ekonominių veiklų įmonių prognozuoja paklausos mažėjimą, lemiančią gamybos ar darbų masto mažėjimą dėl kritusios paklausos vidaus ar užsienio rinkose. Reikšminga dalis įmonių vadovų numato mažinti darbuotojų skaičių, ypač statybos ir pramonės įmonėse.

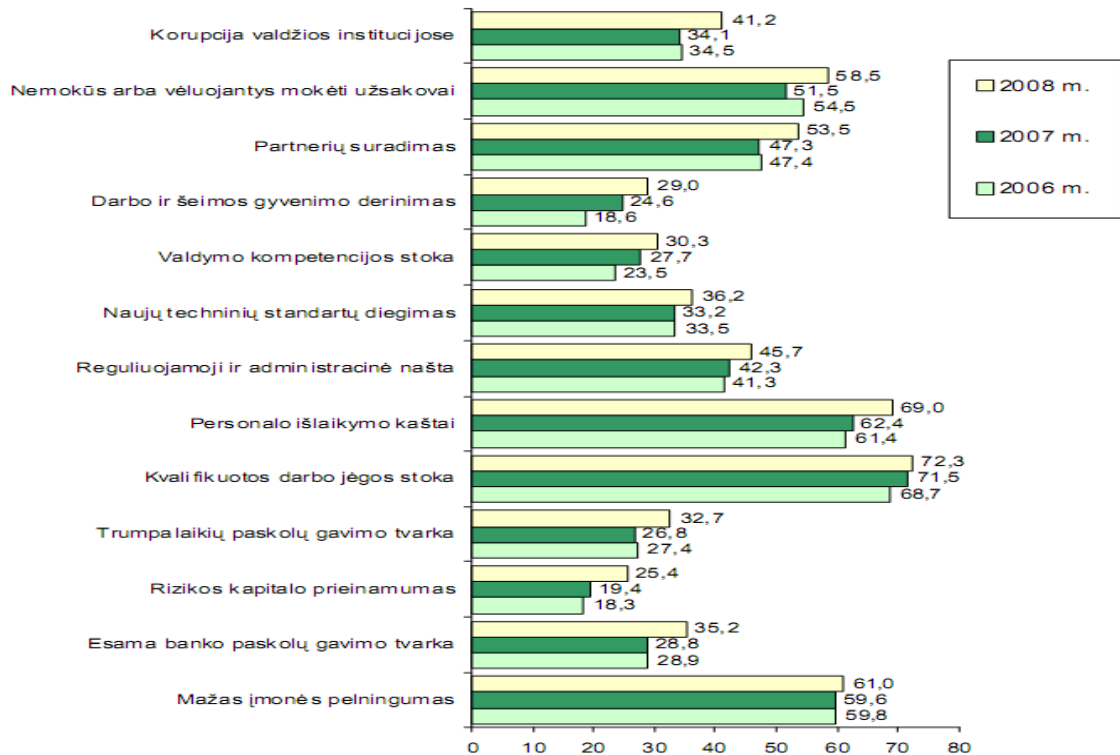
Pasaulio ekonomikos forumo (*World Economic Forum*) 2008 m. atlikto konkurencingiausių šalių tyrimo duomenimis, Lietuva pagal konkurencingumo indeksą pablogino turėtas pozicijas ir tarp 134 pasaulio valstybių yra 44-ta (2007 m. – 38-ta iš 131 valstybių). Estija šiame reitinge užima 32, Latvija 54, Lenkija 53 vietą. Pasaulio ekonomikos forumas, pasaulio šalių konkurencingumo indeksą skelbia įvertindamas 110 skirtingų veiksnių. Vertinama šalių infrastruktūra, ekonominis stabilumas, sveikatos apsaugos bei švietimo sistemos, darbo rinka, technologinis pasirengimas, rinkos dydis, verslo aplinkos kokybė ir daugelis kitų veiksnių. Pagrindinėmis problemomis plėtojant verslą Lietuvoje įvardyta infliacija, biurokratija, suvaržymai darbo rinkoje, korupcija bei mokesčių lygis.

Per 2008 m. bankroto procesų skaičius išaugo 53,1 proc. Bankrotas buvo inicijuotas 928 įmonėms, 2007 m. bankrotas inicijuotas 606 įmonėms.

Lyginant 2008 m. bankroto procesų duomenis su 2007 m., beveik visose veiklose pastebimas bankroto procesų skaičiaus augimas, tačiau tik žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės bankrutuojančių įmonių skaičius sumažėjo (16,7 proc.). Daugiau nei du kartus bankrotų skaičius išaugo nekilnojamojo turto, nuomos ir kitos verslo veiklos, statybos, viešbučių ir restoranų bei transporto, sandėliavimo ir ryšių veiklos įmonėse. Bankrutuojančių apdirbamosios gamybos įmonių skaičius išaugo 42,8 proc., o prekybos įmonių bankrotų skaičiaus pokytis buvo pakankamai nežymus (14 proc.).

Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio-gegužės mėn. atlikto tyrimo, kurio metu buvo apklaustos 2003 m. susikūrusios ir tyrimo metu veikusios mažos ir vidutinės įmonės (toliau – MVI), duomenimis, pagrindine kliūtimi verslo plėtrai Lietuvoje verslininkai įvardijo problemas, susijusias su kvalifikuotų darbuotojų paieška. Kaip parodė trijų metų tyrimų duomenys, šios kliūtis svarba kasmet didėjo – ją pažymėjo 68,7 proc. 2006 m., 71,5 proc. 2007 m. ir 72,3 proc. 2008 m. verslininkų. Augančios personalo išlaikymo sąnaudos jau tapo antra pagal svarbą kliūtimi – ją nurodė 69,0 proc. apklaustų verslininkų. Ši kliūtis yra glaudžiai susijusi su trečia pagal svarbą kliūtimi – per mažu įmonės pelningumu – ją pažymėjo 61,0 proc. visų verslininkų. Įmonių pelningumui trukdo nemokantys arba vėluojantys mokėti užsakovai. Tai tapo rimta kliūtimi 58,5 proc. verslininkų.

5 Paveikslas. SVV plėtros kliūčių svarba, proc.

Tiek atskiros valstybės narės, tiek ES pasiekė pažangos, kurdamos palankesnes sąlygas verslui. Tačiau 2007 m. *Flash Eurobarometer* apklausų duomenimis, tik 45 proc. europiečių, palyginti su 61 proc. JAV gyventojų, norėtų dirbti savarankiškai. Todėl manoma, kad Europos gyventojams reikia daugiau informacijos, įtikinančios, kad savisamda – patraukli karjeros galimybė, ir įgūdžių, norint siekius paversti sėkmingai veikiančiomis įmonėmis. Verslumo stygius visuomenėje yra viena pagrindinių verslo plėtros problemų, o individų nesugebėjimas ar nenoras imtis nuosavo verslo dažniausiai įtakojamas trūkumo žinių ir supratimo apie nuosavą verslą.

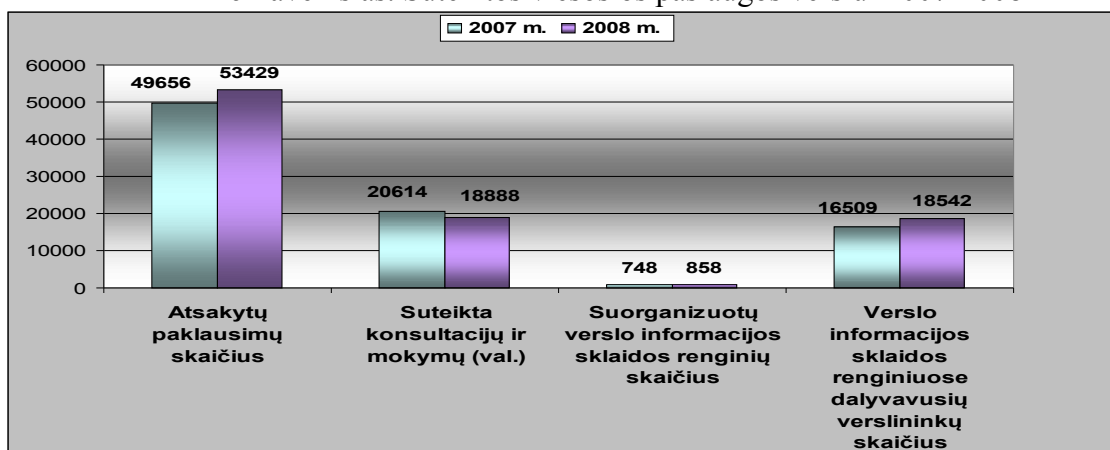
Lietuvoje statistiniai duomenys rodo, kad situacija šalyje yra dar blogesnė. Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2008 m. III ketv. Lietuvoje iš 1634,8 tūkst. darbo jėgai priskiriamų gyventojų tik 9,9 proc. buvo darbdaviai ir savarankiškai dirbantys, o net 82,8 proc. – samdomieji darbuotojai.

Siekiant toliau gerinti verslo aplinką, 2008 m. prioritetas dėmesys buvo skiriamas lankstesnėms ir įvairesnėms verslo finansavimo formoms plėtoti, verslumo skatinimui palankiai aplinkai kurti, o taip pat kokybiškai viešųjų paslaugų verslui institucijų veiklai užtikrinti, šiems tikslams panaudojant nacionalines bei ES struktūrinės paramos lėšas.

Lietuvoje veikia valstybės sukurta paramos verslui infrastruktūra, kuria siekiama skatinti MVĮ steigimą ir plėtrą bei užtikrinti kokybiškų, lengvatinėmis sąlygomis teikiamų verslo paslaugų prieinamumą visų Lietuvos regionų verslininkams.

2008 m. Lietuvoje veikė 41 verslo informacijos centras ir 6 verslo inkubatoriai, kurie vykdydami viešųjų paslaugų verslui projektus, 2008 m. suteikė per 18,9 tūkst. val. konsultacijų ir mokymų, atsakė į daugiau nei 53,4 tūkst. paklausimų, suorganizavo 858 verslo informacijos sklaidos renginius, kuriuose dalyvavo daugiau nei 18,5 tūkst. verslininkų.

6 Paveikslas. Suteiktos viešosios paslaugos verslui 2007-2008

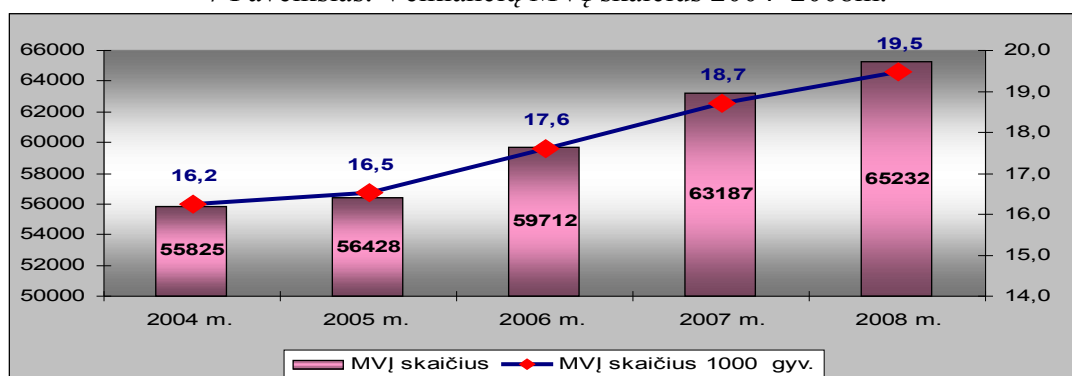

2008 m. į verslo inkubatorius buvo priimta 51 nauja įmonė, sukurtos 446 naujos darbo vietos. Naudodamiesi verslo informacijos centrų ir verslo inkubatorių paslaugomis, verslininkai nemokamai ar lengvatinėmis sąlygomis gali įgyti žinias reikalingas verslo pradžiai ir verslo plėtrai.

Mažų ir vidutinių įmonių vaidmuo Lietuvos ekonomikoje

Nors Lietuvos ekonomikos augimas 2008 m. pradėjo lėtėti, bendri 2008 m. SVV sektoriaus ekonominiai rodikliai buvo pakankamai geri. MVĮ skaičius šalyje, palyginti su 2007 m., padidėjo 3,2 proc. 2009 m. sausio 1 d. Lietuvoje veikė 65232 MVĮ, o tūkstančiui Lietuvos gyventojų teko 19,5 veikiančios MVĮ.

7 Paveikslas. Veikiančių MVĮ skaičius 2004–2008m.

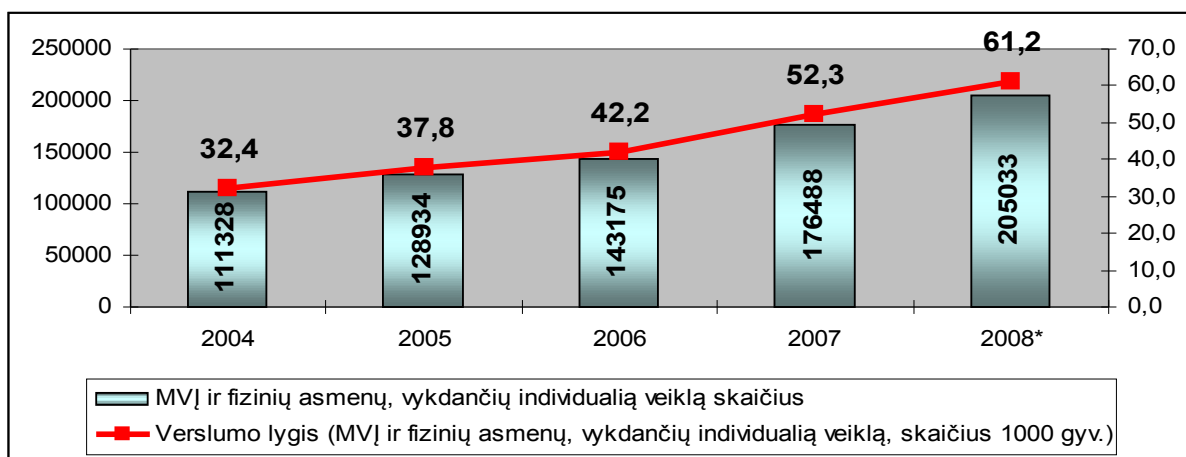
Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Tačiau vertinant verslumo lygį, reikia atsižvelgti ir į individualią veiklą įregistravusius bei individualią veiklą su verslo liudijimais vykdančius fizinius asmenis. Remiantis Statistikos departamento duomenimis, 2007 m. verslumo rodiklis (MVĮ ir fizinių asmenų, vykdančių individualią veiklą, skaičius 1000 gyventojų) buvo 52,3.

Duomenų apie fizinių asmenų, 2008 m. vykdžiusių individualią veiklą, skaičių Statistikos departamentas dar nėra pateikęs. Remiantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos pateiktais duomenimis, 2008 m. 139800 asmenų vykdė individualią veiklą su verslo liudijimais ir be verslo liudijimų. Remiantis šiais Valstybinės mokesčių inspekcijos pateiktais duomenimis apie individualią veiklą vykdžiusius fizinius asmenis ir Statistikos departamento skelbiamu veikiančių MVĮ skaičiumi, 2008 m. verslumo lygis Lietuvoje buvo 61,2.

8 Paveikslas. MVĮ ir fizinių asmenų, užsiimančių individualia veikla skaičius 2004–2008 m.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

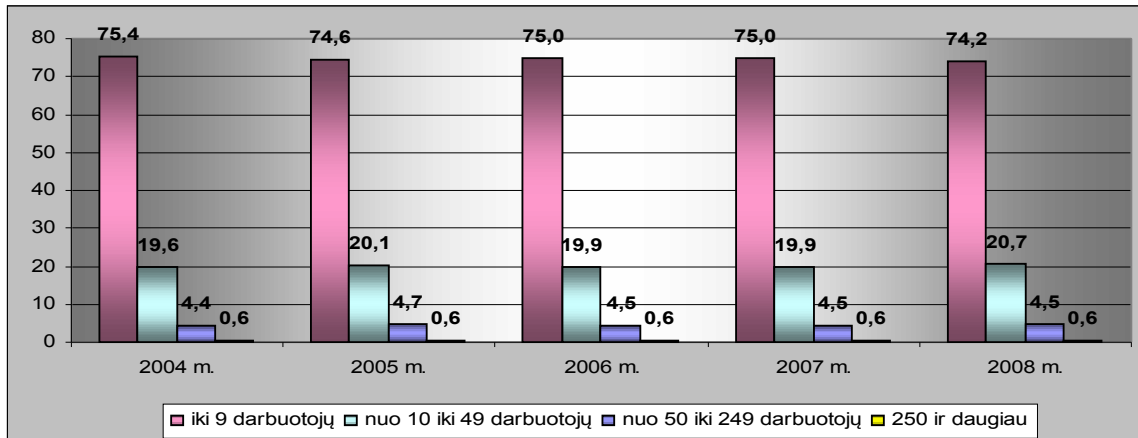

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos

Lietuvoje, kaip ir kitose ES šalyse (ES-27 vidurkis – 99,8 proc.), MVĮ sudaro daugiau kaip 99, 4 proc. visų šalyje veikiančių įmonių ir jau keletą metų nesikeičia. MVĮ aprūpina darbo vietomis daugiau kaip 70 proc. šalies įmonių dirbančiųjų. 2008 metais MVĮ dirbo daugiau kaip 725 tūkst. darbuotojų. Dirbančiųjų MVĮ skaičius, palyginti su 2007 m., padidėjo 6 proc.

Analizuojant įmonių skaičius kitimą pagal darbuotojų skaičius grupes, matoma, kad gausiausia įmonių grupė 2008 m., kaip ir ankstesniais metais, buvo labai mažos įmonės, t. y. įmonės turinčios iki 9 darbuotojų, – ji sudarė 74,2 proc. visų veikiančių įmonių. 2008 m. labai mažų įmonių dalis, palyginti su visomis MVĮ, sumažėjo, o mažų įmonių padidėjo 0,8 proc. punkto.

9 Paveikslas. Veikiančių įmonių skaičius pagal įmonių dydį (darbuotojų skaičių) 2004–2008 m., proc.

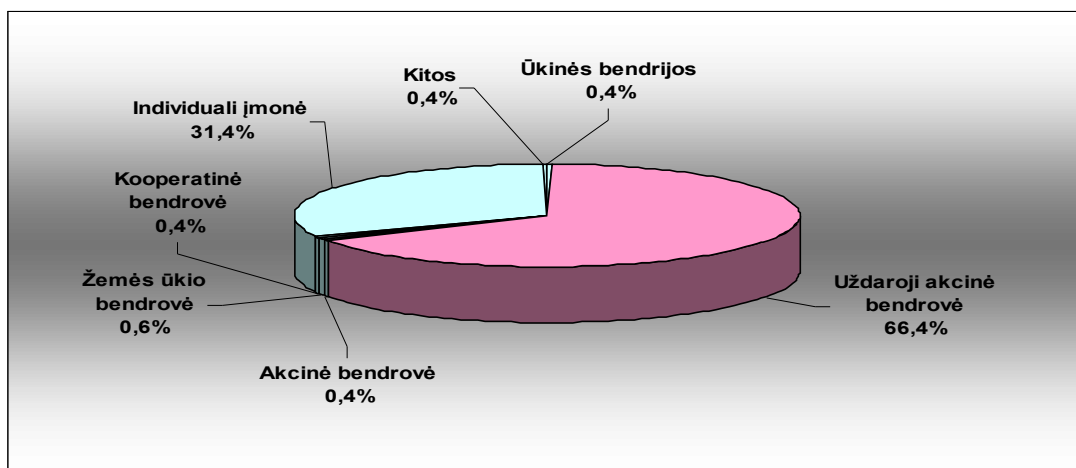

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

MVĮ struktūros analizė pagal įmonių teises formas rodo, kad didžiausia MVĮ grupė – uždariosios akcinės bendrovės. Veikiančios uždariosios akcinės bendrovės, kurių 2009 m. sausio 1 d. buvo 43306, sudarė net 66,4 proc. visų veikiančių MVĮ.

10 Paveikslas. Veikiančių MVĮ pasiskirstymas pagal teises formas 2009 m. sausio 1 d.

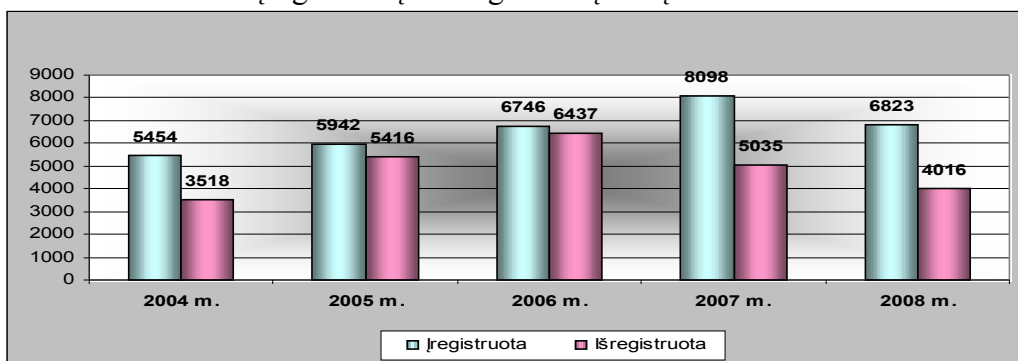
Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Nors veikiančių MVĮ skaičius 2008 m., palyginti su 2007m. padidėjo, 2008 m. pabaigoje pablogėjusi šalies ekonomikos būklė turėjo įtakos įregistruotų MVĮ skaičiui. Palyginti su 2007 m., įregistruotų MVĮ skaičius 2008 m. sumažėjo 15,7 proc.

11 Paveikslas. Įregistruotų ir išregistruotų MVĮ skaičius 2004–2008 m.

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Apibendrinant esamą MVĮ situaciją Lietuvoje galime teigti, kad jų įtaka Lietuvos ekonomikai auga. Kadangi SVV Lietuvoje reikšmingai įtakoja šalies ekonomiką ir yra ekonominio augimo variklis, todėl svarbu sukurti ir užtikrinti palankią aplinką verslo kūrimuisi ir plėtrai.

Siekiant paskatinti įmonių gyvybingumą ir plėtrą, kuriamos naujos verslo paramos formos, skiriama daug dėmesio tiek finansinei (tiesioginei) paramai, tiek konsultavimui ir mokymams ir kitoms svarbioms paramos sritims.

Verslo prieinamumas prie finansavimo šaltinių

Didelę įtaką SVV plėtrai turi priėjimo prie finansavimo šaltinių plėtra. Tačiau 2008 m. stingstant pasaulio finansų rinkoms bei prasidėjus ūkio recesijai pablogėjo ir Lietuvos verslo sąlygos – sumažėjo skolinimosi galimybės. 2008 metais bankų sistemos paskolų portfelio prieaugis buvo mažesnis ne tik palyginti su 2007 metais, bet ir šiek tiek mažesnis nei 2005 ir 2006 metais. Kaip minėta, per 2008 metus paskolų portfelis augo 3,3 mlrd. eurų (18,9 proc.) – 2,0 mlrd. eurų mažiau nei 2007 metais, kai paskolų portfelis augo 43,9 proc. Labiausiai paskolų portfelio augimas mažėjo ketvirtąjį ketvirtį. Dėl sunkumų atskiruose ekonomikos sektoriuose bei prastesnėmis Lietuvos ekonomikos raidos prognozėmis pagrįstas konservatyvesnis kai kurių bankų požiūris vertinant skolininkų kredito riziką lėmė tai, kad sumažėjo privačioms įmonėms suteiktų paskolų srautas.

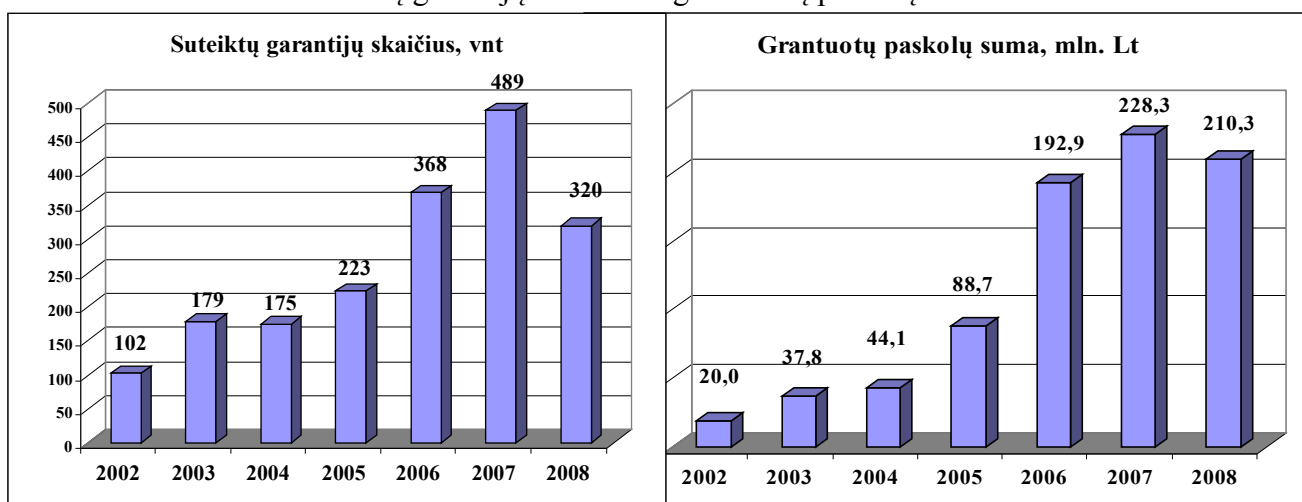
UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA) teikia garantijas kredito įstaigoms už SVV subjektų paskolas ir administruoja dalinį garantuotų paskolų palūkanų kompensavimą bei labai mažų paskolų (mikrokreditų) MVĮ teikimą.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Nuo 2008 m. sausio 1 d., įsigaliojus naujiems garantijų teikimo ir paskolų palūkanų kompensavimo nuostatom, maksimali INVEGOS garantijos suma padidinta iki 1,4 mln. eurų (buvo 0,5 mln. eurų).

2008 m. sumažėjęs skolinimasis iš kredito įstaigų atsispindėjo ir INVEGA veiklos rezultatuose. 2008 m. INVEGA SVV subjektams garantavo paskolų už 210,3 mln. Lt (60,9 mln. eurų) (7,9 proc. mažiau nei 2007 m.), o bendra garantijų suma sudarė 123,6 mln. Lt (35,8 mln. eurų) (17,4 proc. mažiau nei 2007 m.). Iš viso 2008 m. INVEGA suteikė 320 garantijų už verslo paskolas MVĮ veiklai pradėti arba išplėsti, o tai yra 34,6 proc. mažiau nei per 2007 metus.

12 Paveikslas. Suteiktų garantijų skaičius ir garantuotų paskolų suma 2002-2008 m.

Nors 2008 m. INVEGOS garantijų ir buvo suteikta mažiau nei 2007 m., smulkieji ir vidutiniai verslininkai į savo projektus investavo daugiau lėšų, t. y. 41,9 proc. išaugo vidutinė paskolos suma (2008 m. ji siekė 662 728 Lt. (191.939,3 eurų)) ir 28,4 proc. didesnė vidutinė garantijų suma (392 696 Lt (113.732,6 eurų)).

Pradedančiosioms įmonėms ypač aktuali galimybė gauti mažos apimties paskolas – mikrokreditus (iki 25 000 eurų ar ekvivalentu kita valiuta) verslui. 2008 m. mikrokreditavimui skirtos lėšos buvo paskirstytos 135 įmonėms. 85 procentai (8,3mln. Lt (2,4 mln. eurų)) mikrokreditams skirtų lėšų 2008 m. atiteko labai mažoms įmonėms, 38 proc. (3,7 mln. Lt (1,1 mln. eurų)) labai mažų paskolų lėšų paskirstyta įmonėms, kurios veiklą vykdo plėtotiniuose regioniniuose centruose: Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos.

Investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą bei inovacijas

Inovacijos yra pagrindinis ekonominės plėtros variklis, įgalinantis pasiekti aukštą veiklos produktyvumo lygį, kurti aukštesnę pridėtinę vertę, įmonėms suteikti papildomus pranašumus, tapti konkurencingesnėmis tarptautiniu mastu ir gerinti piliečių gyvenimo kokybę. Tradiciniais gamybos veiksniais grindžiamas ekonomikos augimas yra neišvengiamai trumpalaikis, o aukšta nacionalinės sistemos produktyvumą ilguoju laikotarpiu gali garantuoti tik inovacijomis grindžiama įmonių veikla.

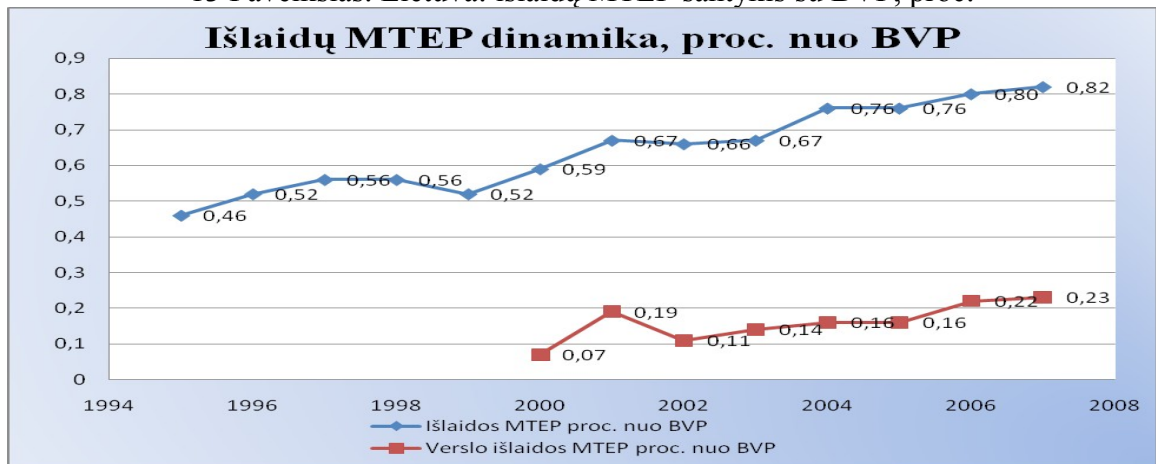
Pastaraisiais metais išlaidų apimtys moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (toliau – MTEP) Lietuvoje didėja, 2007 m. palyginus su 2006 m. jos išaugo daugiau nei 22,1 proc. Lietuvos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės preliminariais duomenimis, 2007 m. palyginti su 2006 m. Lietuvoje išlaidos į MTEP padidėjo nuo 0,80 proc. iki 0,83 proc. Viešojo sektoriaus, t. y. valdžios ir aukštojo mokslo, lėšos 2007 m. MTEP sudarė 0,59 proc. nuo BVP, o privataus – 0,24 proc. 2007 m. lyginant su 2006 m. privačiu investicijų į MTEP apimtys Lietuvoje padidėjo nuo 0,22 iki 0,24 proc. nuo BVP. Verslo investicijos į MTEP Lietuvoje, lyginant su tokiomis investicijomis ES–27 valstybėse yra žemas. Europos inovacijų Švieslentės (angl.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

European Innovation Scoreboard 2007, toliau – EIS) duomenimis 2005 m. verslo lėšos MTEP ES–27 valstybėse vidutiniškai siekė 1,60 proc. šalies BVP, o Lietuvoje 2007 m. – tik 0,24 proc.

13 Paveikslas. Lietuva: išlaidų MTEP santykis su BVP, proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Lyginant absoliučius skaičius išlaidos MTEP išaugo – 2007 m. palyginus su 2006 m. išlaidos padidėjo 42 mln. eurų, t. y. 22,1 proc.

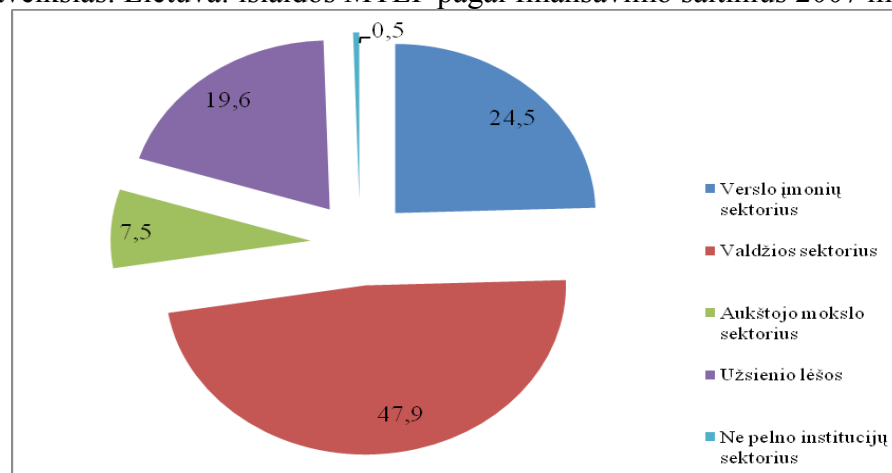
6 lentelė. MTEP išlaidos Lietuvoje 2001–2007 m., mln. eurų

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Iš viso, mln. eurų	94,65	99,83	110,58	136,90	156,97	190,51	232,59
fundamentiniams tyrimams	10,22	11,85	10,28	10,37	10,05	9,35	8,92
taikomiesiems tyrimams	8,63	10,51	11,01	10,63	10,54	11,21	10,74
technologijų (eksperimentinei) plėtrai	10,11	6,60	7,67	7,96	8,37	8,40	9,30
Išlaidų mokslo tiriamajai veiklai santykis su bendruoju vidaus produktu (BVP), %	0,67	0,66	0,67	0,75	0,75	0,79	0,82
MTEP verslo (įmonių) išlaidų santykis su BVP, (%)	0,19	0,11	0,14	0,16	0,16	0,22	0,23

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lyginant viešojo ir verslo sektoriaus MTEP finansavimo apimtis Lietuvoje 2007 m., verslo investicijos – tiek pačiose įmonėse atliekamų tyrimų ir plėtros darbų išlaidos, tiek įmonių išlaidos šiems darbams įsigyti – yra daugiau nei 2 kartus mažesnės negu viešojo sektoriaus investicijos. Verslo sektoriuje MTEP veikla užsiėmė 2,5 tūkst. darbuotojų, iš jų 166 tyrėjai, turintys mokslo laipsnį. Verslo sektoriuje tyrėjų, turinčių mokslo laipsnį, skaičius per metus išaugo 23 proc.

14 Paveikslas. Lietuva: išlaidos MTEP pagal finansavimo šaltinius 2007 m., proc.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

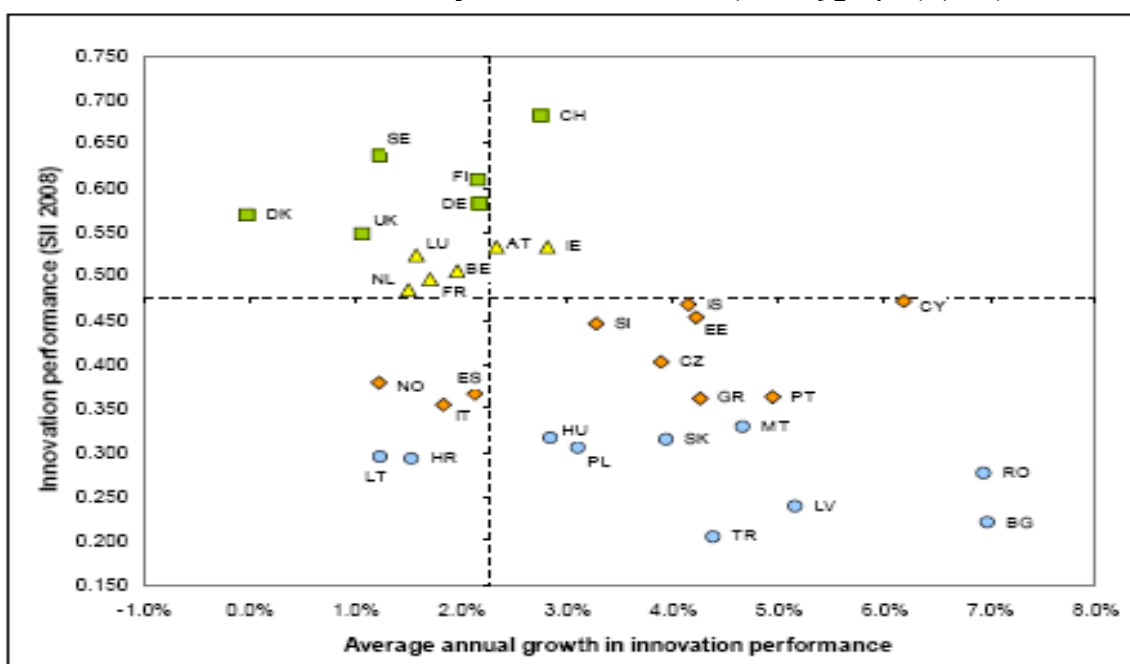
Pasaulio bankas

2008 m. Pasaulio Banko ekspertai vizito Lietuvoje metu, atsižvelgdami į šalies išsivystymo lygį ir gamtines sąlygas konstatavo, kad Lietuva turi gana stiprius pamatus žiniomis grindžiamai ekonomikai kurti, o lyginant su ES vidurkiu, užima gana gerą padėtį pagal kiekybinius rodiklius, susijusius su žinių baze (t.y., inovacijų sąnaudomis). Nemažą bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) dalį Lietuva skiria *viešosioms* investicijoms į MTEP ir užima 8 vietą iš 27 ES valstybių pagal viešiesiems moksliniams tyrimams ir plėtrai išleidžiamą BVP dalį. Pasaulio Banko ekspertai taip pat konstatavo, kad pagal savo išsivystymo lygį Lietuva *pernelyg didelę* dalį BVP skiria viešosioms MTEP išlaidoms. 2007-2013 m. ES struktūrinių fondų lėšos, kurias Lietuva planuoja skirti MTEP, dar labiau padidins biudžeto dalį viešiesiems ir privatiems moksliniams tyrimams ir plėtrai, tačiau tikimasi, kad pasirinkus priemones ir sudarius tinkamas sąlygas ekonomikos augimo skatinimo procesuose dalyvauti verslo atstovus, padidės jų suinteresuotumas ir investicijos į MTEP, o tai savo ruožtu plėtos ir stiprins mokslo ir verslo bendradarbiavimą

Lietuvos inovatyvumo vertinimas tarptautiniame kontekste

Vienas bendriausių rodiklių, pagal kurį atliekamas bendrinis šalių inovacinės veiklos palyginimas, yra Suminis inovacijų indeksas (toliau – SII).

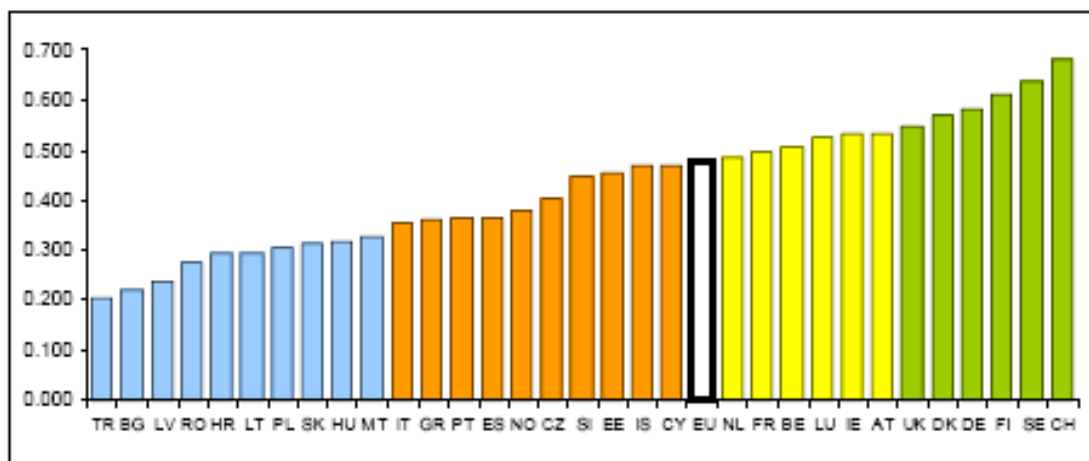
15 Paveikslas. Suminio inovatyvumo indekso kaita (4 šalių grupės) (EIS)

● – inovacijų lyderiai; ▲ – inovacijų adaptuotojai; ◆ – inovacijų adaptuotojai; ● – besivejančios šalys

Pagal SII, generuojamą pasitelkiant daugelį žinių, kompetencijų kūrimą ir naudojimą nusakančių indikatorių (EIS 2008), Lietuva, kurios SII – 0,294, atsiduria žemiau ES–27 vidurkio, kurios SII – 0,475, tačiau atitinka naujųjų ES šalių bendrąją situaciją. Nežymiai atsilikdama nuo Estijos, Lenkijos, Slovakijos, Vengrijos ir Maltos, tačiau lenkdama Latviją, Rumuniją, Kroatiją, Bulgariją, aukščiausią inovatyvumo įvertinimą gavo Švedija (SII – 0,637), žemiausią – Turkija (SII – 0,205).

16 Paveikslas. Inovacinė veikla – Suminis inovatyvumo indeksas (EIS)

Vertinant SII dinamiką, Lietuva patenka į besivejančių ES inovacinių veiklų lygį šalių grupę. Tokį Lietuvos suminį vertinimą nulėmė keli indikatoriai. Investicijų į žmogiškąjį kapitalą rodikliai lenkia ES vidurkį, pvz., inžinerinį išsilavinimą įgijusių absolventų skaičius 1000 gyventojų Lietuvoje yra 18,9, o ES-27 – 12,9; dirbančiųjų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, dalis, palyginti su bendru dirbančiųjų skaičiumi, Lietuvoje sudaro 26,8 proc., ES-27 – 23 proc. Tačiau Lietuva vis dar atsilieka nuo ES šalių vidurkio pagal intelektinės nuosavybės kūrimo, įmonių inovacinių produktų ir procesų pateikimo į rinką, inovatyvių įmonių bendradarbiavimą su kitomis inovacinės veiklos vertinimo rodiklius.

Patentų skaičius – pateiktų paraiškų Europos patentų (EPO) ir Jungtinių Amerikos Valstybių patentų ir prekių ženklų (UPSTO) tarnyboms skaičius

Europos Bendrijų Statistikos Biuro (toliau – Eurostat) duomenimis Lietuvoje 2005 m., Europos patentų skaičius, tenkantis 1 mln. gyventojų sudarė 1,31 (EPO), o 2002 m., Jungtinių Amerikos Valstybių patentų skaičius, tenkantis 1 mln. gyventojų sudarė 1,94 (UPSTO). Tuo tarpu ES-27 vidurkis – 105,7 (EPO, 2005 m.) ir 49,67 (UPSTO, 2002 m.). Pagal Europos patentų skaičių Lietuvą žymiai atsilieka nuo savo kaimynių Estijos, Latvijos, Lenkijos bei naujųjų ES šalių (Kipro, Maltos), tačiau pagal Jungtinių Amerikos Valstybių patentų skaičių Lietuva lenkia minėtas šalis, bet pagal abu rodiklius žymiai atsilieka nuo ES-27 vidurkio.

Patentavimo išlaidos finansuojamos pagal Patentavimo rėmimo projektų grupės aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. 4-79 (Žin., 2008, Nr. 29-1035). 2008 m. rugpjūčio 19 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai pateikti Valstybinio patentų biuro parengti Lietuvos Respublikos patentų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymo 1 priedėlio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektai, pagal kuriuos mokestis už papildomus išradimo apibrėžties punktus nustatytas už kiekvieną po penkioliktojo einantį išradimo apibrėžties punktą. 2008 m. galiojantis Lietuvos Respublikos patentų įstatymas (Žin., 1994, Nr. 8-120) nustato, kad papildomas mokestis mokamas už kiekvieną po dešimtojo einantį išradimo apibrėžties punktą.

Energetika

Bendroji energetikos sektoriaus apžvalga

Preliminariais duomenimis 2000–2008 m. laikotarpiu šalies BVP palyginamosiomis 2000 m. kainomis išaugo daugiau kaip 70 proc., o elektros, dujų ir vandens tiekimo sektoriaus sukurta bendroji pridėtinė vertė padidėjo apie 70 proc.

Augant šalies ekonomikai, nuo 2000 m. pradėjo augti galutinės energijos, suvartojamos ūkio šakose, poreikiai. Galutinės energijos sunaudojimas Lietuvoje augo žymiai lėčiau nei sukuriamas BVP. Galutinės energijos sunaudojimas 2000–2008 m. laikotarpiu padidėjo apie 30

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

proc., t. y., energijos sąnaudos išaugo 2 kartus mažiau, nei išaugo ekonomika. Žymus energijos sąnaudų, tenkančių sukurti BVP vienetui, sumažėjimas padidino Lietuvos ekonomikos konkurencingumą užsienio rinkose.

Elektros energetikos sektorius

Lietuvoje esantys elektros energijos gamybos pajėgumai visiškai patenkina elektros energijos poreikius šalyje. Bendroji įrengta elektros energijos generavimo galia Lietuvos elektrinėse yra apie 5000 MW. Atominė elektrinė ir šiluminės elektrinės sudaro didžiąją generavimo pajėgumų dalį. 2008 metais buvo pagaminta 13,9 TWh elektros energijos (Ignalinos AE – 71 proc., šiluminės elektrinės 21 proc., hidroelektrinės ir hidroakumuliacinė elektrinė 7 proc. ir vėjo jėgainės 0,7 proc.). Pagrindinis elektros energijos gamintojas šalyje yra Ignalinos AE, kuri pagamina apie 70 proc. visos elektros energijos (2008 m. faktiškai pagamino 9,9 TWh, pardavė 9,14 TWh). Elektros energijos gamyba 2008 m., palyginti su 2007 m., sumažėjo 0,7 proc. Elektros energijos eksportas sudarė 2,6 TWh, importas – 1,7 TWh. Vartotojų sąnaudos per šį laikotarpį padidėjo 3 proc., daugiausia elektros energijos suvartojo pramonė 32 proc. ir namų ūkis 30 proc.

Elektros energijos rinka šalyje buvo kuriama etapais, palaipsniui suteikiant reguliuojamojo trečiosios šalies dalyvavimo teisę. Nuo 2007 m. liepos 1 d. teisė sudaryti tiesioginę elektros energijos tiekimo sutartį su laisvai pasirinktais nepriklausomais tiekėjais buvo suteikta visiems vartotojams.

Didelis trūkumas yra jungties su Vakarų Europos elektros energetikos sistemomis nebuvimas. Elektros energetikos sistemų sujungimas užtikrintų Lietuvos energetikos ūkio integraciją į ES šalių elektros rinką, didintų regiono energetikos sistemos saugumą ir patikimumą. Planuojamos jungtys su Lenkijos ir Švedijos energetikos sistemomis sudarytų galimybę integruotis į Vakarų Europos ir Skandinavijos elektros energijos rinkas ir padidintų elektros energijos tiekimo patikimumą.

Energetikos sistemų jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos projektas įtrauktas į EK patvirtintą prioritetinių projektų sąrašą. Planuojamos investicijos į projektą siekia 68,6 mln. eurų. Toliau plėtojamas Lietuvos ir Švedijos elektros tinklų sujungimo projektas „SwindLit“. Projekto tikslas – jūriniu kabeliu sujungti Lietuvos ir Švedijos energetikos sistemas. Planuojama linijos pralaida galėtų siekti 700-1000 MW. Investicijos į projektą priklausomai nuo naudojamų technologijų gali siekti 149-214 mln. eurų. 2008 metų vasario 5 dieną Stokholme vykusiame Valdymo komiteto susitikime patvirtinti galimybių studijos antrosios fazės rezultatai ir pritarta galutinėms galimybių studijos išvadoms. Rengiant studijos antrąją dalį, numatyta papildomai įvertinti vėjo elektrinių parkų prijungimo prie Lietuvos–Švedijos elektros kabelio technines ir šio projekto finansavimo galimybes.

Toliau vyksta prekyba elektros energija 2006 m. pabaigoje pradėtu eksploatuoti 350 MW elektros energijos perdavimo galios povandeniniu kabeliu „Estlink“. Šiuo projektu pradėtas Baltijos elektros energetikos sistemos sujungimas su Skandinavijos elektros energetikos sistema, sudaryta galimybė dalyvauti Skandinavijos šalių elektros rinkoje, padidintas apsirūpinimo elektros energija patikimumas, taip sumažinant priklausomybę nuo Rusijos.

Istoriškai susiklosčius, Baltijos ir NVS šalių energetikos sistemos šiuo metu yra sujungtos į NVS ir Baltijos šalių energetikos sistemą IPS/UPS (Interconnected Power System/Unified Power System). Lietuvos nacionalinėje energetikos strategijoje yra numatytas uždavinys prisijungti prie UCTE – Vakarų Europos ir Centrinės Europos šalių elektros perdavimo koordinavimo sąjungos (Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity) darbui sinchroniniu režimu, kuriai 2007 m. priklausė 29 perdavimo sistemos operatoriai iš 24 valstybių. Norint prisijungti prie UCTE, būtina turėti patikimą elektros ryšį bent su viena UCTE nare ir atitikti prisijungimo prie UCTE sinchroniniam darbui keliamus reikalavimus. 2008 m. balandį buvo paskelbtos pagrindinės UCTE-IPS/UPS sinchroninio sujungimo galimybių studijos išvados, kuriose sakoma, kad UCTE ir IPS/UPS sinchroninis sujungimas yra galimas, tik įgyvendinus reikiamas technines, eksploatacines ir organizacines priemones bei sukūrus atitinkamą teisinę bazę.

Tarptautinių jungčių bendrovė „InterLinks“ įregistruota 2008 m. liepos 29 d. Bendrovės tikslas - tarp sisteminių elektros jungčių, sujungiančių Lietuvos ir kitų energetikos sistemų elektros

Ekonomikos augimo veiksų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

perdavimo tinklus, projektų vystymas ir įgyvendinimas. „InterLinks“ veikla apima projektines studijas, strateginį planavimą ir rizikų valdymą, investicinį planavimą, parengiamųjų projektų darbų vykdymą, elektros energetikos objektų statybą ir atitinkamus projektus įgyvendinančių bendrovių kontrolę bei veiklos koordinavimą.

2008 m. rugpjūčio 28 d. įsteigta UAB „Visagino atominė elektrinė“, kuri atlieka parengiamuosius naujos atominės jėgainės, kuri pakeis sustabdytus Ignalinos AE reaktorius, darbus.

Šilumos ūkis

Centralizuoto šilumos tiekimo sistemos Lietuvoje yra gerai išvystytos – miestų teritorijose iš centralizuotų šilumos tiekimo sistemų šildoma per 63 procentus gyvenamųjų namų ploto. Preliminariais duomenimis 2008 m. visos įmonės pagamino ir patiekė į tinklą 10 TWh ir pardavė vartotojams 8 TWh šilumos. Daugiau kaip 50 proc. centralizuotai tiekiamos šilumos vartotojų dalį sudarė namų ūkis.

2008 m. buvo tęsiama susidėvėjusių šilumos perdavimo tinklų renovacija, likviduojamos grupinės šilumokaitinės, katilinės pritaikomos deginti atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Per paskutinius penkerius metus Lietuvoje kasmet vidutiniškai įrengiama apie 20 kilometrų naujų šilumos tinklų ir pakeičiama virš 50 kilometrų senų vamzdinių

Gamtinės dujos

Vartotojai gamtinėmis dujomis 2008 m. buvo aprūpinami be sutrikimų. Preliminariais duomenimis 2008 m. iš Rusijos importuota 3,12 mlrd. m³ gamtinių dujų (15 proc. mažiau negu 2007 m.), tranzitu į Kaliningradą patiekta 1,2 mlrd. m³ (tiek pat ir 2007 m.). Dalis gamtinių dujų Lietuvos vartotojams buvo tiekama iš Inčukalnio (Latvija) požeminėje dujų saugykloje sukauptų atsargų.

Šalies vartotojai 2008 m. suvartojo 3,2 mlrd. m³ gamtinių dujų (11 proc. mažiau negu 2007 m.) dujų suvartojimo mažėjimui didžiausią įtaką darė apie 16 proc. sumažėjęs AB „Achema“ suvartojimas. 2008 m. Lietuvos energetinių išteklių balanse preliminariais duomenimis gamtinės dujos sudarė 29,5 proc. (2007 m. – 30,9 proc.). 2008 m. į Lietuvą importuota 3124,8 mln. m³ gamtinių dujų (15 proc. mažiau nei 2007 m.).

Šalies vartotojai 2008 m. suvartojo 3213,2 mln. m³ gamtinių dujų (11 proc. mažiau nei 2007 m. - 3598,6 mln. m³). Dujų suvartojimo mažėjimą labiausia įtakojo 224,3 mln. m³ sumažėjęs AB „Achema“ suvartojimas: 2008 m. – 1195 mln. m³, 2007 m. -1419 mln. m³. Buitiniams vartotojams patiekta 182,7 mln. m³, nebuitiniams, įskaitant AB „Achema“ ir KTE, – 3030,5 mln. m³ (arba 94 % bendro suvartoto dujų kiekio) gamtinių dujų.

Gamtinės dujos į Lietuvą tiekiamos iš Rusijos AAB „Gazprom“. Lietuvą dujomis aprūpina 2 pagrindiniai tiekėjai – AB „Lietuvos dujos“ ir UAB „Dujotekana“. AB „Achema“ ir UAB „Kauno termofikacinė elektrinė“ dujas perka tiesiogiai iš AAB „Gazprom“ ir jas naudoja savo reikmėms. Druskininkų regionui dujas tiekia UAB „Haupas“; Mažeikių regionui – UAB „Intergas“. Spalio mėn. buvo įkurta UAB „Gamtinių dujų terminalas“, kuri statys gamtinių dujų terminalą ir jį eksploatuos.

Transporto sektorius

2008-aisiais buvo siekiama įgyvendinti pagrindinį strateginį tikslą – sukurti modernų, subalansuotą, saugų, draugišką aplinkai susisiekimo infrastruktūros tinklą, kuris efektyviai tenkintų verslo ir gyventojų poreikius. Transporto tinklai yra Europos bendrosios rinkos arterijos, rinkų konkurencingumo varomoji jėga. Tačiau šalies ekonomikos plėtros lėtėjimas 2008 m. iš dalies palietė ir susisiekimo sektorių. Kita vertus, 2008-ieji Lietuvos transporto sistemai iš esmės buvo sėkmingi, dar išliko pastebimas augimas, tačiau jei lyginsim keletą pastarųjų metų, kuomet augimo tempai dažnai siekdavo dvizenklį skaičių, tai procentinis augimas atrodo kuklus. 2008 m. transporto ir ryšių sektoriuje dirbo 104,5 tūkst. žmonių, arba 6,9% visų Lietuvos dirbančiųjų, o sektoriuje

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

sukurta BPV dalis, preliminariais duomenimis, sudarė 12,7% (3.687,7 mln. Eurų), arba 11,4% daugiau nei 2007 m.

Transporto sistema, reaguodama į makroekonominis pokyčius, kiekvieną 2008-ųjų ketvirtį prarado pagreitį. 2008 m. sausio–kovo mėn., palyginti su atitinkamu 2007 metų laikotarpiu, vežimai geležinkelių transportu išaugo 18,8 proc. (pirmąjį pusmetį – 10 proc.), kai tuo tarpu IV ketvirtyje geležinkeliais vežta 7,5 proc. mažiau krovinių. Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste (be Būtingės terminalo) 2008 m. sausio–kovo mėn. perkrauta 7,9 mln. tonų krovinių, t. y. 23,7 proc. (pirmąjį pusmetį – 21,1 proc.) daugiau nei tuo pačiu 2007 m. laikotarpiu, o IV ketv. perkrauta 2,9 proc. mažiau krovinių arba tik 6,7 mln. t. Tačiau bendri rezultatai 2008 m. daugelyje transporto sričių geri:

- geležinkelių transportu vežta beveik 55 mln. tonų krovinių (2,7% daugiau nei 2007 m.);
- Klaipėdos uoste perkrauta 29,88 mln. t krovinių (9,2% daugiau negu 2007 m.);
- šalies oro uostuose buvo aptarnauta 2,55 mln. keleivių (16,2% daugiau nei 2007 m.).

Kelių transportas

Kelių infrastruktūra yra vienas iš esminių veiksnių, nulemiančių transporto veiklos efektyvumą bei turinčių gyvybinę reikšmę šalies ekonomikos ir socialinei raidai, nes Lietuvoje automobilių keliais vežama daugiau kaip pusė visų krovinių ir beveik 98% keleivių. Siekiant visiškai integruoti Lietuvos automobilių kelių sektorių į ES kelių transporto sistemą bei modernizuoti tarptautinių kelių Lietuvos teritorijoje ruožus, toliau intensyviai rekonstruojami ir modernizuojami Lietuvą kertantys transeuropiniai transporto koridoriai ir E kategorijos magistraliniai keliai. Gerinant susisiekimo ir saugaus eismo sąlygas, rekonstruojami Lietuvą kertančių transeuropinių transporto koridorių tinklo keliai, viadukai, plėtojamos jungtys su tarptautiniais koridoriais, rekonstruojami krašto ir rajoninės reikšmės keliai. Įgyvendinant eismo saugą gerinančias priemones, įrengiami dviračių ir pėsčiųjų takai, rekonstruojamos sankryžos, magistralinių kelių važiuojamajai daliai atitverti nuo laukinių gyvūnų įrengiamos tinklo tvoros. Siekiant pagerinti kelių dangas ir eismo sąlygas, vykdoma žvyrkelių asfaltavimo programa.

Vandens transportas

Klaipėdos jūrų uostas – universalus giliavandenis neužšalantis Baltijos rytinės pakrantės uostas, kuriame teikiamos visos su jūros verslu ir krovinių aptarnavimu susijusios paslaugos. Siekiant didinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto konkurencingumą, 2008 metais Klaipėdos jūrų uoste buvo statomos ir rekonstruojamos krantinės, automobilių ir geležinkelio keliai. Pastacių naujas ir rekonstravus esamas krantines krovos kompanijoms bus sudarytos palankios sąlygos plėtoti suprastruktūrą (statyti sandėlius, naujus terminalus) ir didinti krovos apimtį. 2008 m. uoste buvo toliau vykdomi paruošiamieji darbai keleivių ir krovinių terminalo statybai, t. y. parengtas minėto terminalo statybos ir rekonstravimo techninis projektas, baigiami rengti žemėtvarkos, geležinkelio kelių statybos projektai, paruošta teritorija keleivių ir krovinių terminalo statybai, paskelbti viešųjų pirkimų konkursai dėl statybos ir rekonstrukcijos darbų rangovų parinkimo.

Oro transportas

Siekiant tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos prisijungimo prie Šengeno sutarties nuostatas, taip pat vykdant ICAO reikalavimus, 2008 metais Lietuvos tarptautiniuose oro uostuose buvo tęsiami infrastruktūros plėtros bei modernizavimo darbai. Tarptautiniame Vilniaus oro uoste išplėstas šiaurinis peronas, nutiestas naujas riedėjimo takas „E“, išplėstas peronas ir rekonstruota esama danga. Tarptautiniame Palangos oro uoste 2008 m. buvo pradėti keleivių terminalo plėtros ir kuro bazės modernizavimo darbai. Kauno oro uoste baigti terminalo ne Šengeno šalių keleiviams statybos bei aerodromo modernizavimo darbai.

Eismo sauga

Kasmet užregistruojama apie 5–6 tūkst. eismo įvykių, kuriuose žūsta ar sužalojami žmonės, o visuomenė ir individas išgyvena socialines netektis. Dėl per metus įvykusių eismo įvykių, kurių metu padaroma žala gamtai, apgadinama transporto infrastruktūra, šalies ūkis patiria apie 1,5 mlrd. litų nuostolių, todėl eismo saugai turi būti skiriamas išskirtinis dėmesys. Įgyvendinant eismo saugos ir aplinkosaugos įvairias administracines priemones ir projektus, pavyko pasiekti to, kad 2008 m.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Lietuvoje užfiksuotas mažiausias žuvusiųjų keliuose skaičius per 40 metų. 2008 metais užregistruoti 4897 eismo įvykiai, žuvo 498 žmonės, 5940 žmonių sužeista. Palyginti su 2007 metais, eismo įvykių skaičius sumažėjo 24,1 proc. (arba užregistruota 1476 įvykiais mažiau), žuvo 32,7 proc. mažiau žmonių (arba 240 žmonių mažiau), sužeista 26,1 proc. mažiau (arba 1768 žmonėms mažiau).

Informacinių ir ryšių technologijų sektorius

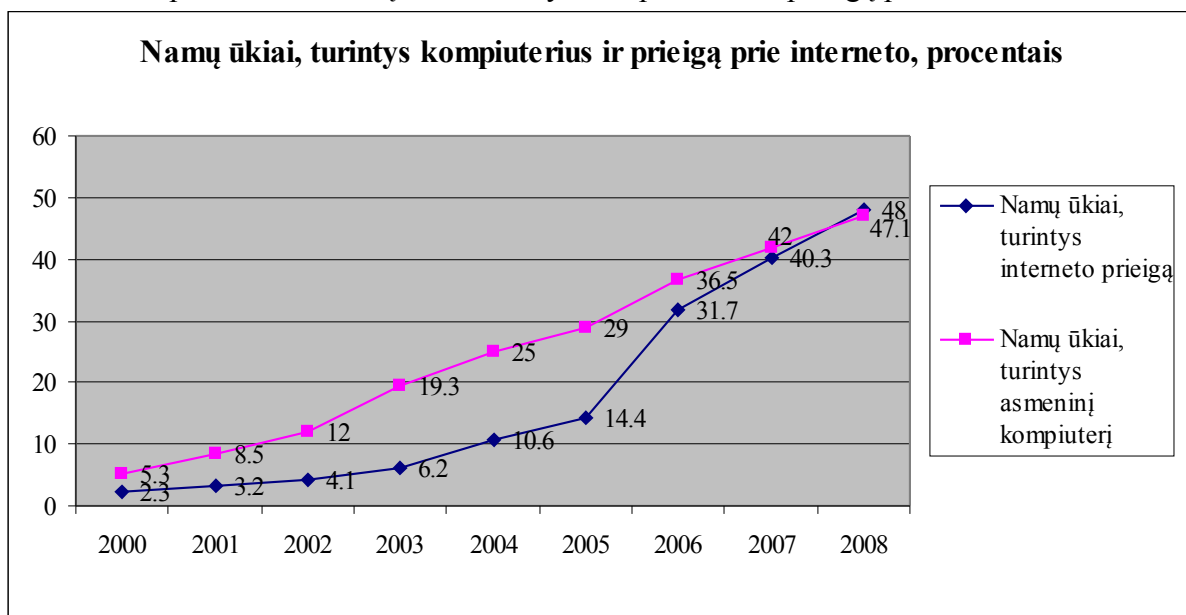
Informacinės visuomenės plėtros procesai Lietuvoje kasmet tolygiai spartėja: vis daugiau žmonių, gyvenančių ne tik didmiesčiuose, bet ir kaimo vietovėse, išbando interneto teikiamas galimybes, ieškodami juos dominančios laisvalaikio ar darbo informacijos, užsisakydami paslaugų ar įsigydami prekių; vis daugiau verslo įmonių ir valstybės bei savivaldos institucijų internete teikia išsamią informaciją apie savo veiklą, sudaro galimybes nuotoliniu būdu gauti jų paslaugas. Toliau plėtojama elektroninė infrastruktūra, kuriamos naujos elektroninės paslaugos, tobulinamos didžiosios valstybės informacinės sistemos, vykdomos elektroninės valdžios plėtojimo iniciatyvos, panaudojant informacines technologijas puoselėjama lietuvių kalba ir kultūra. Informacinės ir ryšių technologijos (toliau vadinama – IRT) tampa neatsiejama bet kokios veiklos srities dalimi.

IRT infrastruktūra

Kompiuterių ir interneto naudojimo apimtys Lietuvoje ir toliau sparčiai auga. Pažymėtina, kad 2008 metais, kaip ir 2007 m., buvo didelis kompiuterių ir interneto naudotojų skaičiaus augimo šuolis. Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais kompiuteriu naudojosi 55,7 proc., internetu – 53,1 proc. visų 16–74 metų amžiaus asmenų (palyginti su 2007 m. atitinkamai 51,8 proc. ir 48,7 proc.).

Taip pat sparčiai augo namų ūkio apsirūpinimas asmeniniais kompiuteriais ir internetu, 2008 metais 48 proc. namų ūkių turėjo kompiuterį (2007 m. 42 proc.) ir 47,1 proc. prieigą prie interneto (2007 m. 40,3 proc.). 2008 metų III ketvirčio duomenimis per artimiausius 12 mėn. kompiuterį įsigyti planavo 9,7 proc. gyventojų¹.

17 paveikslas. Namų ūkiai turintys kompiuterius ir prieigą prie interneto

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

¹ Duomenų šaltinis: Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės užsakymu „TNS Gallup“ atliktas „Kompiuterių ir interneto vartotojai“ tyrimas.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2008 m. III ketvirčio duomenimis² asmeninius kompiuterius (stalo kompiuterius, nešiojamus (*Laptop, notebook*)) namuose turėjo 55,9 proc. miesto ir 37,6 proc. kaimo gyvenamųjų vietovių namų ūkių (gyvenamosios vietovės, kuriose mažiau kaip 2000 gyventojų).

2008 m. miestuose prieigą prie interneto turi 53,5 proc. namų ūkių, kaimuose – 32,9 proc. (palyginimui, 2007 m. atitinkamai 50,4 ir 22,6 proc.). 2008 m. III ketvirčio duomenimis³ 47 proc. namų ūkių, turinčių kompiuterį neprijungtą prie interneto, planuoja jį prijungti prie interneto per ateinančius 12 mėn.

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, dažniausiai internetas buvo naudojamas kaip ryšio, informacijos paieškos, laikraščių ir žurnalų skaitymo, muzikos ir vaizdo įrašų parsisiuntimo priemonė. Elektroniniu paštu naudojosi 78 proc., ieškojo informacijos apie prekes arba paslaugas – 70 proc., laikraščius ir žurnalus internete skaitė ar siuntėsi 82 proc. internautų, klausėsi muzikos ar siuntėsi muzikos įrašus – 55 proc.

Pastebėtina, kad naudojimasis šiuolaikinėmis technologijomis labai priklausė nuo gyventojų amžiaus, pajamų, užimtumo ir gyvenamosios vietos:

- 2008 m. apsirūpinimas kompiuteriais ir internetu tiesiogiai priklausė nuo namų ūkių mėnesinių pajamų: gaunantys didesnes pajamas Lietuvos gyventojai kompiuteriu ir internetu naudojo aktyviau: atitinkamai 8,3 ir 12,2 proc. namų ūkių, kurių pajamos iki 232 eurų; 25,4 ir 24,6 proc. – pajamos 232-347 eurų; 93,8 ir 91 proc. – pajamos virš 869 eurų;

- naudojimasis IRT buvo susijęs ir su gyventojų amžiumi, nes pagrindiniai kompiuterių ir interneto naudotojai buvo jauni žmonės. 2008 m. 16-24 metų amžiaus grupėje kompiuterius naudojo 90,5 proc., internetą – 88,9 proc., 25-34 m. amžiaus grupėje – atitinkamai 74 ir 71,2 proc. Vyresnio amžiaus žmonės informacinėmis technologijomis naudojo mažai: tik 6,6 proc. 65-74 m. amžiaus gyventojų naudojo kompiuterius, 5,6 proc. – internetą;

- tebėra dideli skirtumai tarp miestų ir kaimiškųjų vietovių gyventojų apsirūpinimo IRT: 2008 m. miestuose kompiuterius turėjo pusė namų ūkių (penkiuose didžiausiuose miestuose – 57 proc., kituose miestuose – 50 proc.), o kaimuose – 34 proc. namų ūkių; prieigą prie interneto miestuose turėjo 53,5 proc., kaimuose – 32,9 proc. namų ūkių.

Elektroninės paslaugos ir jų naudojimas

Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama - IVPK) užsakyto tyrimo duomenimis⁴, 2008 m. 21 procentas 15–74 metų amžiaus Lietuvos gyventojų buvo nors kartą kreipęsi į viešojo administravimo institucijas internetu (tai yra lankėsi jų interneto svetainėse) (2007 m. – 19,8 procentų).

2008 m. 62,6 proc. Lietuvos gyventojų, besilankančių viešojo administravimo institucijų interneto svetainėse, tai darė, kad surastų bendrą informaciją apie instituciją ir jos veiklos sritis, 38,3 proc., kad surastų dominančią teisinę arba administracinę informaciją, 22,4 proc., kad pateiktų elektroniniu būdu užpildytas formas ar kitą informaciją, reikalingą elektroninei paslaugai gauti.

Lietuvos gyventojai, kurie lankosi viešojo administravimo institucijų interneto svetainėse, naudojo šiomis elektroniniu būdu teikiamos paslaugomis: susijusiomis su pajamų mokesčiu - 49,3 proc., darbo paieška - 29,4 proc., priėmimu į aukštąsias mokyklas - 15,9 proc., teisinės informacijos paieška - 15,1 proc., viešųjų bibliotekų paslaugomis - 12,5 proc., su sveikatos apsauga susijusiomis paslaugomis - 10,6 proc., su transportu susijusiomis paslaugomis - 8,5 proc., susijusiomis su socialinės apsaugos pašalpomis - 8,2 proc., asmens dokumentų išdavimo paslaugomis - 6,1 proc., mokymosi paslaugomis - 6 proc.

Su sveikatos apsauga susijusių viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę yra viena aktualiausių sričių, perkeliant viešąsias paslaugas į elektroninę erdvę. Naujausiais Statistikos departamento duomenimis, lyginant 2007 m. duomenis su 2005 m. (Informacinių technologijų

² Duomenų šaltinis: Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės užsakymu „TNS Gallup“ atliktas „Kompiuterių ir interneto vartotojai“ tyrimas.

³ Ten pat.

⁴ Duomenų šaltinis: Informacinės visuomenės plėtros komiteto užsakymu „TNS Gallup“ atliktas „Elektroninės valdžios rodiklių nustatymas“ tyrimas

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

panaudojimo sveikatos priežiūros įstaigose tyrimas atliekamas kas 2 metai), sveikatos priežiūros įstaigų, turinčių savo interneto puslapius, procentas išaugo beveik 10 procentinių punktų (2007 m. – 34,8 proc., 2005 m. – 25,4 proc.). 2007 m. 11,2 proc. įstaigų teikė konsultacijas internetu, 9,8 proc. įstaigų svetainėse buvo galima užsiregistruoti į priėmimą, 49,8 proc. įstaigų informaciją klientams (pacientams) teikė elektroniniu paštu.

Pažymėtina, kad 2007 m. 94,2 proc. sveikatos priežiūros įstaigų turėjo interneto ryšį, o kompiuterius – 98 proc. 2007 m. kompiuterį savo darbe bent kartą per savaitę naudojo 26,8 proc., internetą – 22,3 proc. sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų (atitinkamai 2005 m. 18,5 ir 15,3 proc.). Nuo 2005 m. darbuotojų, darbe naudojančių kompiuterius ir internetą, skaičius išaugo 47 proc.

2008 m. 61 proc. valstybės ir savivaldybių valdymo įstaigų teikė pirmojo lygio elektronines paslaugas internetu, t.y. internete pateikta informacija apie vykdomas funkcijas ir teikiamas paslaugas (palyginimui, 2006 m. – 39,4 proc.). 41,8 proc. įstaigų teikė antrojo lygio elektronines paslaugas, t.y. suteikta galimybė parsisiųsti įvairias formas (palyginimui, 2006 m. – 29,6 proc.). 14,7 proc. įstaigų teikė trečiojo lygio elektronines paslaugas, t.y. suteikta galimybė grąžinti užpildytas formas (palyginimui, 2006 m. – 8,7 proc.). 7,4 proc. įstaigų teikė ketvirto lygio elektronines paslaugas, t.y. sudaro galimybes interaktyviam bendravimui (palyginimui, 2006 m. – 5,4 proc.). Tačiau reiktų atkreipti dėmesį, kad šiuo metu jau kalbama apie penkis elektroninių paslaugų lygius. Penktas lygis – kuomet elektroninės paslaugos teikiamos automatiškai panaudojant praeities registraciją ir duomenis apie paslaugų vartotoją, tokiu būdu atsisakant pakartotinio duomenų įvedimo. Paslaugos teikimo metu vartotojas yra informuojamas apie jam būtinus atlikti veiksmus tuo pačiu paslaugos teikėjas vartotojui pateikia iš anksto dalinai užpildytas duomenų perdavimo formas. Taip pat vartotojui yra automatiškai teikiamos tam tikros socialinio ar ekonominio pobūdžio viešosios paslaugos, atitinkančios vartotojo statusą, nereikalaujant, kad vartotojas pateiktų prašymą dėl jų suteikimo.

2008 m. 69,6 proc. valstybės ir savivaldybių valdymo įstaigų turėjo interneto svetaines (palyginimui, 2006 m. – 56,2 proc.).

Dauguma gamybos ir paslaugų įmonių – 85 proc. įmonių 2007 m. internetą naudojo bendraudamos su valstybės įstaigomis (palyginimui 2006 m. – 75,8 proc.). Dažniausiai įstaigos parsisiųsdavo įvairias formas – 83,9 proc., ieškodavo informacijos – 81,5 proc., grąžindavo užpildytas įvairias formas – 73,9 proc. interaktyviai bendraudavo internetu – 55,6 proc.

Elektroninės prekybos plėtra

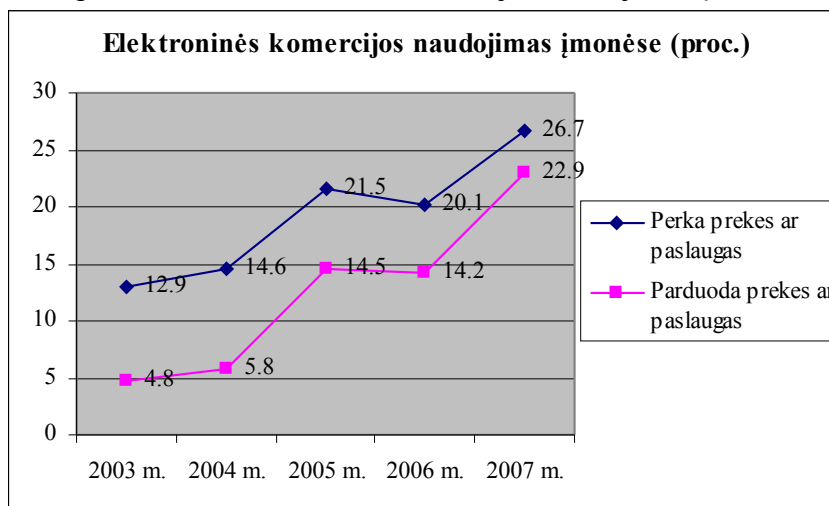
Elektroninė prekyba ir paslaugos sunkiai randa kelią vartotojo link ir pastaruoju metu šiek tiek sumažėjo gyventojų naudojimosi elektronine prekyba rodikliai, 2008 m. III ketvirčio duomenimis 8,1 proc. gyventojų, naudojusią internetą per paskutinius 6 mėnesius, užsisakė/pirko prekes ar paslaugas internetu (palyginimui, I ketvirtį – 5,5 proc.). Tačiau pastebimas dažnesnis elektroninių parduotuvių lankymas – 14,7 proc. (I ketvirtį – 13 proc.)

Internetinės bankininkystės paslaugos toliau populiarėja – 2008 m. III ketvirčio duomenimis internetinio banko paslaugomis naudojosi 40,1 proc. (tarp naudojusią internetą per paskutinius 6 mėnesius) Lietuvos gyventojų (2007 m. III ketvirtį – 35,9 proc.).

Auga ir įmonių, kurios kasdien naudojasi elektroninės komercijos paslaugomis, skaičius. Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis 2007 m. 26,7 proc. įmonių pirko prekes ar paslaugas internetu (palyginimui, 2006 m. – 20,1 proc.), ir 22,9 proc. pardavė internetu (palyginimui, 2006 m. – 14,2 proc.) (procentas nuo visų įmonių).

Elektroninės komercijos augimui teigiamos įtakos turi augantis įmonių turinčių interneto svetaines skaičius. 2008 m. 54,4 proc. įmonių turėjo interneto svetaines (palyginimui, 2007 m. – 47,4 proc.).

18 paveikslas. Elektroninės komercijos naudojimas įmonėse.

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Apibendrinant, galima teigti, kad šiuo metu pastebimos teigiamos tendencijos IRT sektoriuje: interneto ir kompiuterių naudotojų skaičius Lietuvoje auga stabiliai; mažėja informacinių technologijų naudojimo skirtumai tam tikrose visuomenės grupėse (pvz. gyvenančių miesteliuose ir kaimo vietovėse); viešosios ir administracinės paslaugos perkeliama į elektroninę erdvę. Nepaisant to, vis dar išlieka keletas esminių problemų: viešosios ir administracinės paslaugos per lėtai perkeliama į elektroninę erdvę; nedaug viešųjų paslaugų teikiama aukščiausiu galimu interaktyvumo lygiu; mažas Lietuvos gyventojų, kurie naudojami viešojo administravimo ir elektroninės prekybos paslaugomis, skaičius; gyventojų ir įmonių naudojimosi informacinėmis technologijomis rodikliai, lyginant su ES šalimis narėmis, – žemi.

Esant tokiai situacijai, labai svarbu toliau kurti naujas ir plėtoti esamas elektronines paslaugas – sukurti prielaidas elektroninio verslo plėtrai ir vystyti elektroninės valdžios paslaugas, taip sudarant galimybę šalies gyventojams informacinėmis technologijomis greičiau, patogiau, efektyviau gauti paslaugas iš valstybinio ir privataus sektorių. Didelis dėmesys elektroninės valdžios paslaugų bei IRT infrastruktūros vystymui skiriamas įgyvendinant IVPK administruojamo Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ (toliau vadinama – IVV prioritetas) įgyvendinimo priemonės (toliau vadinama – priemonės).

Tikimasi, kad informacinės visuomenės plėtrai ir IRT sektoriui teigiamos įtakos ateityje turės projektų, finansuojamų pagal IVV prioriteto priemones, įgyvendinimas.

Lisabonos strategija

2008 m. spalio 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1047 „Dėl Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008-2010 metų programos patvirtinimo“ patvirtinta Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008-2010 programa (toliau – Lisabonos strategija).

Lisabonos strategijos pagrindiniais mikroekonominės politikos uždaviniais išlieka:

- Inovacijų ir mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (toliau - MTTP), plėtojant privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę ir sudarant privataus verslo investavimo į MTTP, skatinimas;
- Konkurencinio pramoninio potencialo, pasinaudojant ES vidaus rinka ir globalizacijos procesu, stiprinimas;
- Palankios verslo aplinkos, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms, siekiant geresnio reglamentavimo, skatinant verslumo kultūrą ir socialiai atsakingo verslo plėtrą, kūrimas;
- Tausaus išteklių naudojimo, stiprinant aplinkos apsaugos ir ekonomikos augimo sinergijos, skatinimas;

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

- Informacinių ir ryšių technologijų sklaidos skatinimas, nacionalinės infrastruktūros tobulinimas, įgyvendinant tarpvalstybinių tinklų projektus.

Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas ir partnerystė

Remiantis Atsakomybės ir funkcijų paskirstymą tarp institucijų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1139, 7.1 punktu, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 1K–138 „Dėl Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės sudarymo“ buvo sudaryta Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė (toliau – darbo grupė). Nors veiksmų programoje yra numatyta įsteigti keturias grupes horizontaliesiems prioritetams (kiekvienam prioritetui po atskirą darbo grupę), visgi atsižvelgiant į tai, kad tose grupėse dalyvautų beveik tų pačių institucijų atstovai buvo nuspręsta apsiriboti vienos darbo grupės įkūrimu. Tačiau esant poreikiu yra numatyta galimybė darbo grupėje steigti pogrupius, kurie užtikrintų atskirų horizontaliųjų prioritetų taikymą ir kuriems vadovautų institucijų, atsakingų už horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūrą pagal jiems priskirtas administruoti veiksmų programų priemonės, atstovai.

Darbo grupė, atsižvelgdama į Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų (toliau – veiksmų programos) tikslus, vykdo šias funkcijas:

1. analizuoja informaciją apie 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje ir veiksmų programose nustatytų horizontaliųjų prioritetų (darnaus vystymosi, lyčių lygybės ir nediskriminavimo, informacinės visuomenės ir regioninės plėtros) įgyvendinimą, pateikiamą strategijos ir metinėse bei galutinėse veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitose;

2. teikia pasiūlymus koordinuojančiajai ir vadovaujančiajai institucijoms, Stebėsenos komitetui ir veiksmų programų valdymo komitetams dėl horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo;

3. svarsto ir teikia pasiūlymus koordinuojančiajai ir vadovaujančiajai institucijoms dėl mokymų poreikio 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo klausimais.

Siekiant įgyvendinti partnerystės principą, darbo grupės veikloje dalyvauja įvairių valstybinių institucijų, dalyvaujančių veiksmų programų įgyvendinime, socialinių, ekonominių ir regioninių partnerių atstovai. Taip pat numatyta, kad prireikus į darbo grupės posėdžius gali būti kviečiami nepriklausomi ekspertai.

2008 m. gegužės 23 d. įvyko pirmasis darbo grupės posėdis, kurio metu patvirtintas darbo grupės reglamentas, pristatytas teisinis / strateginis pagrindas, nustatantis horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą ir jų priežiūrą, aptarta informacija, susijusi su horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimu, kuri buvo pateikta 2007 m. veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitų projektuose bei nuspręsta surengti mokymus darbo grupės nariams horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo klausimais.

2008 m. birželio 19–20 d. surengtas mokomasis seminaras „*Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas Lietuvoje*“, skirtas darbo grupės nariams. Pagrindinis seminaro tikslas – tobulinti horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo darbo grupės narių žinias ir įgūdžius apie horizontaliuosius prioritetus naudojant ES struktūrinę paramą, tobulinti 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimo dokumentus ir administravimo procesą horizontaliųjų prioritetų srityje, skatinti horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo darbo grupės narių bendravimą ir bendradarbiavimą. Seminaro metu pristatyti darnaus vystymosi, lyčių lygybės ir nediskriminavimo, informacinės visuomenės ir regioninės plėtros prioritetai, jų turinys ir įgyvendinimo priemonės, horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo principai ir kt.

2008 m. rudenį pradėtos rengti Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo įsisavinant 2007–2013 metų ES struktūrinę paramą gairės (toliau – gairės), kurių rengimui buvo pritarta 2008 m. birželio 19–20 d. vykusio seminaro metu. Pirmasis gairių projektas parengtas 2008 m. pabaigoje. Gairėmis, apibrėžiančiomis horizontaliuosius prioritetus, jų pagrindinius tikslus, tikslines grupes bei

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

pateikus pavyzdžius, kaip projektas galėtų prisidėti prie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo, siekiama palengvinti ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms geriau užtikrinti horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą. Taip pat šios gairės turėtų būti orientyras institucijoms, rengiant veiksmų programų ataskaitų dalis apie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą.

2.2. Informacija apie Bendrijos teisės aktų laikymąsi

Įgyvendinant veiksmų programą, 2008 m. kilo klausimų dėl 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 (OL 2006 L 210, p. 25) (toliau vadinama – Reglamentas Nr. 1083/2006) taikymo finansų inžinerijos priemonėse. Vadovaujantis Reglamento Nr. 1083/2006, 44 straipsniu, Kontroliuojančiojo fondo valdytojas gali būti atrinktas:

a) sudarant paslaugų sutartį pagal taikytiną viešųjų pirkimų įstatymą;
b) jei pagal viešųjų pirkimų įstatymą tokia sutartis nėra viešųjų paslaugų pirkimo-pardavimo sutartis, suteikdama dotaciją, kuri šiuo tikslu apibrėžiama kaip tiesioginis finansinis įnašas finansinės paramos pavidalu:

i) EIB arba EIF;
ii) finansų institucijai, neskelbiant konkurso, jei tai atitinka su Sutartimi suderinamus nacionalinius įstatymus.

Pagal tokią reglamento formuluotę buvo neaišku, ar Reglamento Nr. 1083/2006 44 straipsnyje numatytos galimybės pasirinkti Kontroliuojančiojo fondo valdytoją yra alternatyvaus pobūdžio ir ar galima Europos investicinį fondą pasirinkti netaikant Viešojo pirkimo įstatymo nuostatų, todėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerija 2008 m. balandžio 28 d. raštu Nr. (19.24-91)-3-2632 kreipėsi į EK su prašymu išaiškinti Reglamento Nr. 1083/2006 44 straipsnyje išdėstytas nuostatas. EK savo atsakymą pateikė 2008 m. gruodžio 22 d. pažymyje dėl finansų inžinerijos.

2.3. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti

2008 m. rugsėjo 1 d. – 2008 m. gruodžio 24 d. laikotarpiu LR valstybės kontrolė vadovaujantis tarybos reglamento (EB) 1083/2006 62 straipsniu atliko veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistemos (toliau – VKS) auditą. Kadangi audituojamuoju laikotarpiu (2007 m.) VKS dar nebuvo pradėjusi veikti, Audito institucija rekomendacijų dėl VKS veikimo neturėjo.

2007 – 2013 m. LR sukurtos ES struktūrinės paramos VKS vertinimas buvo atliktas pagal Finansų ministerijos užsakymą audito kompanijos UAB „Ernst & Young Baltic“. 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos VKS vertinimo ataskaita buvo pateikta EK, Finansų ministerijai ir visoms VKS institucijoms.

Audito kompanija pateikė rekomendacijas dėl VKS tobulinimo, kurioms įgyvendinti institucijos sudarė veiksmų planus.

2.4. Veiksmų programos įgyvendinimo aplinkybių pokyčiai

2008 m. pabaigoje Lietuvoje pastebimi ekonomikos lėtėjimo ir socialinės būklės blogėjimo požymiai rodo, kad veiksmų programos įgyvendinimo aplinkybės gali žymiai pasikeisti. Todėl 2009 m. gali tekti peržiūrėti kai kurias priemones ir apsvaistyti galimus veiksmų programos pakeitimus.

Lietuvos Respublikos seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52, patvirtinta penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programa (toliau – LRV veiklos programa), kurioje numatoma nukreipti investicijas į šias ūkio sritis:

- turinčias globalų ir ilgalaikį augimo potencialą;
- inovatyvias ir kuriančias didelę pridėtinę vertę;
- skatinančias techninę ir technologinę pažangą.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

LRV veiklos programoje akcentuojama klasterių plėtra, investicijos į MTTP, inovacijų skatinimas, pramoninių parkų fizinės infrastruktūros plėtra, eksporto skatinimas, įmonių produktyvumo didinimas, viešojo ir privataus kapitalo partnerystės projektų skatinimas, SVV plėtra, aukštųjų technologijų įmonių skatinimas ir pan.

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą (Žin., 2007, Nr. 132-5354), kuris įsigaliojo 2008 m. sausio 1 d., Vyriausybė 2008 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 104 (Žin., 2008, Nr. 19-695) pripažino netekusiu galios valstybės neremtos veiklos rūšių sąrašą ir taip užtikrino paramos teikimo lygiateisiškumo principą visiems smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektams nepriklausomai nuo jų veiklos rūšies.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo nuostatomis ir Vyriausybei įgaliojus, LR ūkio ministro 2008 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 4-126 (Žin., 2008, Nr. 38-1408) buvo patvirtintas Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų vidutinio metų sąrašinio darbuotojų skaičiaus apskaičiavimo tvarkos aprašas, o LR ūkio ministro 2008 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 4-119 (Žin., 2008, Nr. 36-1298) – Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaravimo tvarkos aprašas ir deklaracijos forma. Šių aprašų nuostatos taikomos SVV subjektams, siekiantiems gauti valstybės paramą bet kuria iš Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo 6 straipsnyje nustatytų valstybės paramos formų.

Taip pat paminėtina, kad LR Vyriausybės 2008 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 740 (Žin., 2008, Nr. 85-3391) patvirtinus Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos sudėtį ir jos nuostatus, 2008 m. rugsėjo mėn. veiklą pradėjo Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba (toliau – Taryba). Taryba yra visuomeninė patariamoji institucija, sudaroma iš asociacijų, kurių nariai – verslo subjektai, atstovų, siekiant užtikrinti SVV atstovų ir valstybės institucijų bendradarbiavimą. Taryba dalyvauja formuojant SVV plėtros politiką Lietuvoje: analizuoja SVV būklę ir problemas; vertina verslo aplinką ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir už SVV plėtrą atsakingoms valstybės institucijoms pasiūlymus dėl verslo aplinkos gerinimo; teikia pastabas ir pasiūlymus dėl galiojančių ir rengiamų teisės aktų, reglamentuojančių SVV veiklos sąlygas ir plėtrą, projektų; atlieka kitas teisės aktų pavestas funkcijas.

Siekiant sudaryti realias paskatas bei palankesnes sąlygas įmonėms investuoti į MTTP buvo priimtas Pelno mokesčio įstatymo pakeitimas, numatantis mokesčines lengvatas investicijoms į MTTP (2008 m. lapkričio 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1183 „Dėl Sąnaudų priskyrimo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbų sąnaudoms tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 136-5320).

Be to, parengtas naujas Pelno mokesčio įstatymo projekto pakeitimas dėl mokesčių lengvatų investicijoms į technologinį atsinaujinimą (technologinių inovacijų diegimą). Priėmus minėtą pakeitimą įmonės galės technologinio atsinaujinimo projekto įgyvendinimo investicijoms panaudoti iki 20 proc. pelno mokesčio sumos, apskaičiuotos už mokesčių laikotarpį. Investuojančiai įmonei iš esmės reikštų pelno mokesčio tarifo sumažinimą iki 12 proc. Mokesčių lengvatos daro teigiamą poveikį inovacijų plėtrai, ypač proceso pradžioje, kai verslo investicijose į MTTP siekiama esminio persilaužimo.

Inovacijų paramos paslaugų infrastruktūros fizinei plėtrai naują pagreitį suteiks integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimas. Per 2008 metus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais buvo patvirtintos „Santaros“, „Saulėtekio“, „Santaka“, „Nemunas“, „Jūrinio slėnio“ plėtros programos. Minėta infrastruktūra sudarys realias prielaidas tobulinti ir didinti inovacijų paramos paslaugų spektrą, kokybę ir prieinamumą, kartu užtikrinant neekonominių paskatų verslo inovacijoms įgyvendinimą.

Lietuvos Respublikos Seime svarstomas naujas Mokslo ir studijų įstatymo projektas, kaip tikimasi, taip pat turės teigiamą įtaką kryptingiau skirstant 2007-2013 m. laikotarpio lėšas, plėtojant tarptautinį Lietuvos mokslinių tyrimų konkurencingumą, plėtojant ir gerinant mokslo ir verslo bendradarbiavimą.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2.5. Esminis pakeitimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 57

2008 m. atvejai, kai buvo nustatytas esminis pakeitimas pagal Reglamento Nr. 1083/2006 57 straipsnį, nustatyti nebuvo.

2.6. Papildomumas su kitomis priemonėmis

ES struktūrinės paramos ir kitų ES finansinių instrumentų koordinavimą ir suderinamumą užtikrinančios priemonės:

2008 m. liepos 23 d. buvo priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai Nr. 788 „Dėl Ekonomikos augimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“, Nr. 787 „Dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“, Nr. 782 „Dėl Techninės paramos veiksmų programos priedo patvirtinimo“ ir Nr. 789 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedo patvirtinimo“, kurie pakeitė 2007 m. gruodžio 19 d. 1449 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programų priedų patvirtinimo“. Minėtais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais buvo patvirtinta dalis veiksmų programų prioritetus įgyvendinančių priemonių. Kiekvienos priemonės aprašyme yra dalis „Reikalavimai, susiję su paramos pagal kitas iš ES finansuojamas programas atskyrimu“, kurioje, jeigu būtina, priemonės lygmeniu yra detalizuojamos veiksmų programose pateikiamos takoskyros su kitais ES finansiniais instrumentais.

Siekiant tinkamai koordinuoti Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondo (EŽF) finansuojamus veiksmus ir ES struktūrinės paramos remiamas veiklas, Koordinuojančios institucijos atstovai (Finansų ministerija) dalyvauja Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programos ir Lietuvos 2007–2013 m. žuvininkystės plėtros programos Stebėsenos komitetų veikloje. Atitinkamai Žemės ūkio ministerija, kaip vadovujančioji institucija, įgyvendindama Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 m. veiksmų programą, dalyvauja Stebėsenos komiteto veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti, veikloje. 2008 m. Koordinuojančios institucijos atstovai (Finansų ministerija) dalyvavo dviejuose Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programos Stebėsenos komitetų posėdžiuose bei dviejuose Lietuvos 2007–2013 m. žuvininkystės plėtros programos Stebėsenos komitetų posėdžiuose. Posėdžiuose buvo svarstyti pasiūlymai dėl Lietuvos 2007–2013 m. kaimo plėtros programos keitimo, pasiūlymai dėl atrankos bei pirmumo kriterijų, svarstytos metinės ataskaitos, pristatyti viešinimo planai bei kita aktuali informacija.

Suderinamumas su Tarybos Reglamento 1083/2006 9 straipsnio nuostatomis, susijusiomis su Jungtinių ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairių (2005–2008 m.) tikslų įgyvendinimu (atnaujinta Lisabonos strategija).

2008 m. spalio 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programą, kurios pagrindas yra atnaujinta Lisabonos strategija. Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programos 3 priede pateiktas Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programos ir ES struktūrinių fondų koordinavimo apibūdinimas. Išskirtini tokie pagrindiniai aspektai:

- Lietuvos ES struktūrinės paramos panaudojimo strateginiai dokumentai ir Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programa, turi tą patį pagrindą – atnaujintą Lisabonos strategiją. Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir veiksmų programos šiai strategijai įgyvendinti parengtos atsižvelgiant į Bendrijos sanglaudos politikos strategines gaires, kuriose nustatyti ES sanglaudos politikos prioritetai. Gairėmis siekiama ES sanglaudos politikos tikslus glaudžiau susieti su Lisabonos strategijos tikslais, todėl tiek Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa, tiek Lietuvos ES struktūrinės paramos panaudojimo strateginiai dokumentai turi tą patį pagrindą – Lisabonos strategijos tikslus.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

- Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Konvergencijos tikslui įgyvendinti 2 priede yra išskirtas ES struktūrinės paramos panaudojimas Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslais. Pažymėtina, kad daugiau nei pusė ES struktūrinės paramos (54,6 proc.) yra numatyta sritims, susijusioms su pagrindiniais atnaujintos Lisabonos strategijos prioritetais.

- Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos ir ES struktūrinės paramos panaudojimo dokumentai įgyvendinami integraliai. Vadovaujantis 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentu Nr. 1083/2006, kasmetinėje Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos ataskaitoje turi būti dalis apie ES struktūrinės paramos poveikį Lisabonos strategijos tikslų siekimui. Kitaip tariant, kasmetinė Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos įgyvendinimo ataskaita bus įtraukta į Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programos ataskaitą.

- ES struktūrinės paramos panaudojimo dokumentuose nustatyti tokie pagrindiniai kiekybiniai uždaviniai iki 2015 metų:

- Padidinti užimtumo lygį: 15–64 metų amžiaus grupėje iki 70 procentų (2004 metais 61,2 procento), 55–64 metų amžiaus grupėje – iki 52 procento (2004 metais 47,1 procento).
- Padidinti išlaidas MTEP iki 2,2 procento BVP (2004 metais 0,76 procento).
- Padidinti darbo našumą iki 65 procento ES-15 vidurkio (2004 metais 41,7 procento).

Kadangi Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa skirta 2008–2010 metų laikotarpiui, o Lietuvos ES struktūrinės paramos panaudojimo dokumentai 2007–2013 metų laikotarpiui, dokumentuose nurodyti skirtingi kiekybiniai rodikliai.

ES Baltijos Jūros Regiono Strategija

Europos Tarybos prašymu EK rengia ES strategiją Baltijos jūros regionui. Strategijos tikslas – koordinuoti įvairių institucijų ir organizacijų veiklą regione (valstybių narių, regionų, finansinių institucijų, ES, Baltijos jūros regiono, nevyriausybinų organizacijų) taip, kad dirbdamos drauge jos skatintų labiau subalansuotą regiono plėtrą.

Vadovaujančių institucijų vaidmuo - koordinuoti valstybėms narėms skirtų ES lėšų panaudojimo prioritetų atitiktį Baltijos jūros regiono strategijai.

2.7 Susitarimai dėl stebėsenos

Stebėsenos komitetas

2008 m. buvo surengti penki Stebėsenos komiteto veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti (toliau – Stebėsenos komitetas) posėdžiai: keturi įprasti ir vienas skirtas Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimo pažangai aptarti. Papildomai svarbiems ir skubiems klausimams spręsti buvo suorganizuotos keturios rašytinės procedūros, t.y. visus Komiteto narius apklausus raštu ir / arba elektroniniu paštu, buvo priimti Veiksmų programų įgyvendinimui reikšmingi sprendimai.

Stebėsenos komiteto posėdžiuose buvo svarstomi ir tvirtinami veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai, aptartos ir patvirtintos veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2007 m., patvirtini Komiteto darbo reglamento pakeitimai bei preliminarus posėdžių tvarkaraštis 2008 ir 2009 m.

Veiksmų programų valdymo komitetai

Veiksmų programų valdymo komitetai yra tarpžinybinės darbo grupės, sudarytos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-376 „Dėl žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, ekonomikos augimo veiksmų programos ir sanglaudos skatinimo veiksmų programos valdymo komitetų sudarymo“, kurių paskirtis – nagrinėti veiksmų programos įgyvendinimo eigą ir pažangą bei teikti pasiūlymus atsakingoms institucijoms dėl veiksmų programos įgyvendinimo problemų sprendimo..

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Veiksmų programų valdymo komitetai sudaryti iš koordinuojančiosios, vadovujančiosios, tvirtinančiosios institucijų, ministerijų ir (ar) kitų valstybės institucijų, pagal kompetenciją atsakingų už bendrai finansuojamus iš ES fondų lėšų ūkio sektorius, ir įgyvendinančiųjų institucijų atstovų.

2008 m. buvo surengti 7 bendri visų veiksmų programų valdymo komitetų posėdžiai. Kiekvieno posėdžio metu komitetų nariai buvo supažindinami su naujai priimtais ir (arba) planuojamais priimti nacionalinius bei Europos Komisijos dokumentus, kiekvienos veiksmų programos įgyvendinimo eigą ir pažangą, taip pat buvo aptariami valdymo ir kontrolės sistemos tobulinimo klausimai bei dalijamasi gerąja praktika.

2008 m. veiksmų programų valdymo komitetai patvirtino Rekomendacijas dėl projektų išlaidų atitikties finansavimo reikalavimams, kurios parengtos vadovaujantis Vykdomų pagal Lietuvos 2007- 2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. Nutarimu Nr. 1179 ir kitais su ES struktūrinės paramos reglamentavimu susijusiais ES ir Lietuvos teisės aktais, kaip pagalba tiek institucijoms, tiek paramos gavėjams.

ES struktūrinės paramos vertinimo koordinavimas

Pagal atsakomybės ir funkcijų pasiskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1139 6.8 punktą, koordinuojant vertinimą, 2008 m. atlikta:

- parengti ir patvirtinti 2008 ir 2009 m. ES struktūrinės paramos vertinimo planai;
- užtikrintas šių planų įgyvendinimas;
- Vertinimo partnerystės posėdžiuose periodiškai teikta informacija EK apie ES struktūrinės paramos vertinimo rezultatus;
- organizuota Vertinimo koordinavimo grupės veikla;
- koordinuota ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo veikla.

Informacija apie vertinimo priemones, siekiant užtikrinti EAVP kokybę ir efektyvumą

2008 m. vasario 20 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-065 buvo patvirtintas 2008 m. ES struktūrinės paramos vertinimo planas (toliau – vertinimo planas). Šis planas apima 13 einamųjų strateginių ir veiklos vertinimų bei ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo Lietuvoje projektą - viso už 0,7 mln. eurų.

2008 m. vertinimo plane EAVP įgyvendinimui įvertinti numatyti du einamieji veiklos vertinimai už 42 tūkst eurų:

- „EAVP įgyvendinimo rodiklių transporto sektoriuje skaičiavimas“. Šio vertinimo tikslas - nustatyti EAVP 4 prioriteto 2 ir 3 uždavinių bei 5 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo rodiklių pradinę situaciją, siekiant užtikrinti kokybišką veiksmų programos įgyvendinimo stebėseną.
- „Ekonomikos augimo veiksmų programos (toliau – EAVP) 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo rodiklių pasiekimo lygio nustatymas“. Šio vertinimo tikslas – nustatyti EAVP 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo rodiklių pasiekimo lygį 2008 metais.

Paraiškos 2008 m. vertinimo plane numatytiems vertinimams finansuoti įgyvendinančiai institucijai buvo pateiktos 2008 m. pabaigoje, šie vertinimai ir vertinimo galimybių stiprinimo projektas bus įgyvendinti per 2009 metus.

2008 m. gruodžio 19 d. finansų ministro įsakymu Nr. 1K-1453 buvo patvirtintas 2009 m. vertinimo planas, apimantis 12 einamųjų strateginių ir veiklos vertinimų bei ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo Lietuvoje projektą už 1,01 mln. eurų.

Vertinimo koordinavimo grupės veikla

Vertinimo koordinavimo grupė, kurios sudėtis patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1K-344 „Dėl vertinimo koordinavimo grupės sudarymo“ (toliau – VKG), atlikdama ES struktūrinės paramos vertinimo veiklos koordinatoriaus funkciją, per 2008 m. rinkosi į penkis VKG posėdžius, kuriuose buvo:

1. svarstomas vertinimo planas: apžvelgti institucijų vertinimo poreikiai, aptarta kiekviena 2008 m. vertinimo plano projekto pozicija;
2. aptariamas vertinimo rekomendacijų vaidmuo didinant ES struktūrinių fondų paramos efektyvumą, taip pat pristatyta institucijų 2008 m. atliekamų vertinimų įgyvendinimo eiga;
3. buvo aptariamas 2008 m. vertinimo plano įgyvendinimas, pristatyti 2009 m. ES struktūrinės paramos vertinimo prioritetai ir 2009 m. vertinimo plano rengimo eiga. Taip pat svarstyta Vertinimo ataskaitų stiliaus vadovas;
4. aptarti institucijų vertinimo poreikiai 2009 m., pristatytas 2009 m. vertinimo plano projektas, pagrindžiant poreikių apimtį ir numatytas lėšas;
5. pristatytos ES struktūrinės paramos vertinimo procedūros, aptartas 2009 m. vertinimo plano projektas bei vertinimo plano rengimo procedūrų formalizavimas.

Informacinė sistema

2007–2013 m. struktūrinei paramai administruoti ir įsisavinimo stebėsenai atlikti, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšų valdymui ir kontrolei yra modifikuota ir išplėsta ES struktūrinių fondų ir ES sanglaudos fondo kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (toliau – SFMIS), sukuriant papildomą 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos posistemę (toliau – SFMIS2007).

SFMIS2007 tikslas yra rinkti ir saugoti statistinius ir finansinius duomenis, susijusius su 2007–2013 m. periodo ES struktūrinės paramos projektų įgyvendinimu, ES struktūrinės paramos lėšų panaudojimu, užtikrinti šių procesų tinkamą atskaitomybę, apskaitą ir kontrolę, duomenų surinkimą ir pateikimą, nepažeidžiant duomenų tvarkymą ir saugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų.

Siekiant užtikrinti visų, Įgyvendinimo reglamento III priede nurodytų duomenų prieinamumą SFMIS2007, 2008 m. buvo įgyvendinti 6 sistemos plėtros etapai ir įdiegti šie sistemos funkcionalumai:

- Paraiškų, sutarčių registravimas, paraiškų registravimas/importavimas, paraiškų informacijos redagavimas, sutarčių sudarymas, bazinės sistemos administravimo funkcijos (vartotojų registravimas, žinynai ir pan.);
- Mokėjimo prašymo elektroninio šablono sukūrimas, mokėjimo prašymo elektroninis šablonas, Mokėjimų prašymų registravimas,
- Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema, mokėjimų prašymų registravimas - importavimas sistemoje, mokėjimo prašymų vertinimo rezultatų registravimas, mainai su Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema;
- Stebėsenos rodiklių informacijos registravimas, pradinių, pasiekimų reikšmių registravimas;
- Paraiškų vertinimas, sutarčių administravimas, paraiškų vertinimo rezultatų registravimas, sutarčių pakeitimai, nutraukimai;
- Paraiškų, mokėjimų prašymų pateikimas, paraiškų registravimas per išorinį tarpinį serverį pareiškėjams, mokėjimų prašymų registravimas per išorinį tarpinį serverį pareiškėjams;
- Kontrolė, patikrų vietoje registracija, pažeidimų registracija, veiklos atrankinių patikrinimų funkcijų realizavimas;
- Stebėseną: veiksmų programų stebėsenos funkcijų realizavimas, grąžinimų registravimas, vertinimas;
- Finansinių ataskaitų realizavimas.

ES fondų lėšų naudojimo planas

Siekiant užtikrinti efektyvų ES fondų lėšų įsisavinimą bei atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1083/2006 93 straipsnyje nustatytą automatiško įsipareigojimų panaikinimo principą, planuojant ES fondų lėšų poreikį 2007-2013 m. ir veiksmų programų prioritetų bei priemonių įgyvendinimą, didelis dėmesys skiriamas intensyviai ir tolygiai ES fondų lėšų įsisavinimui užtikrinti.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas nuostatas, Finansų ministerija 2008 m. baigė rengti ES fondų lėšų naudojimo planą 2008-2015 m., kuriame pagal veiksmų programas, veiksmų programų prioritetus bei už veiksmų programų prioritetų įgyvendinimą atsakingus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus, nustatyta siektina pripažintų deklaruotomis ES fondų lėšų suma pagal metus. ES fondų lėšų suma tolygiai paskirstyta per visą veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpį, taip pat įvertinant lėtesnę lėšų įsisavinimo spartą programavimo periodo pradžioje bei pabaigoje. ES fondų lėšų naudojimo planas 2008 m. pabaigoje buvo suderintas su institucijomis ir 2009 m. pradžioje teikiamas tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Patvirtinus ES fondų lėšų naudojimo planą atliekama nuolatinė jame nustatytų ES fondų lėšų įsisavinimo rodiklių priežiūra, esant nukrypimams nuo patvirtinto plano, bus imamasi atitinkamų priemonių lėšų įsisavinimui spartinti.

2.8. Nacionalinis veiklos rezervas (jei taikoma, ir tik dėl 2010 m. įgyvendinimo ataskaitos)

Netaikoma.

3. ĮGYVENDINIMAS PAGAL PRIORITETUS

Kiekvieno veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo pažanga yra vertinama remiantis prie jo įgyvendinimo prisidedančių uždavinių įgyvendinimo pažanga. Uždavinių įgyvendinimo sėkmė matuojama uždavinio stebėsenos rodiklių pasiekimais. Prioritetui skirtos finansavimo lėšos paskirto uždaviniams, dažnai už kurių įgyvendinimo administravimą atsakingos skirtingos institucijos. Institucijos planuojamos priemonės, atsižvelgia į uždavinių stebėsenos rodiklių planuojamas pasiekti ir pasiekimo reikmes.

3.1. 1 prioritetas „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“

3.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ (toliau – 1 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 1 prioriteto pagrindinių ir jo įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

7 lentelė. 1 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
Pritraukta privačių	Pasiekimas	NA ¹	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129,5

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
investicijų (mln. eurų)	Pradinis taškas	42,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MTTP projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	260
	Pradinis taškas	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 uždavinys: Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę											
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72,5
	Pradinis taškas	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sukurti ir veikiantys mokslinių tyrimų centrai	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
	Pradinis taškas	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MTTP bazės plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60
	Pradinis taškas	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 uždavinys: Padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms											
Bendrų darbo vietų skaičius mokslinių tyrimų srityje	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	650
	Pradinis taškas	5893	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pasirašytos bendradarbiavimo sutartys tarp tyrimų institucijų ir MVI	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
	Pradinis taškas	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MTTP projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
	Pradinis taškas	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 uždavinys: Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje											
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57
	Pradinis taškas	9,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MTTP projektų skaičius (įmonių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veikla)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120
	Pradinis taškas	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 uždavinys: Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje											
Naujai sukurtų technologinių įmonių skaičius	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
	Pradinis taškas	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
MTTP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
	Pradinis taškas	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

EAVP 1 prioritetą įgyvendina Lietuvos Respublikos ūkio ministerija ir Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija.

Siekiant 1 prioriteto tikslų įgyvendinimo, prioritetui skirtų lėšų spartaus įsisavinimo ir veiksmų programoje numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo, 2008 metais buvo patvirtintos:

- Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos – 3 priemonės, kurios skirtos MTTP infrastruktūros plėtros projektams;
- Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos - 7 priemonės, iš kurių 3 investicinės (viena iš jų yra pasirengimo MTTP priemonė), kitos – MTTP veiklos priemonės.

2008 m. intensyviai buvo ruošiami priemonių įgyvendinimo dokumentai: rengiama kvietimo dokumentacija, projektų vertinimo metodikos ir kiti dokumentai. Visi dokumentai buvo derinami su Vadovaujančiąja institucija.

Įgyvendinant 1 prioriteto 1 uždavinį „Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę“ 2008 metais nebuvo pasiekta 2007–2013 m. laikotarpio veiksmų programų fizinių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių, kadangi nebuvo pasirašyta projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, projektai nepradėti įgyvendinti. Tačiau buvo atliktas tyrimas, kurio metu nustatytos veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pradinės situacijos reikšmės. Pradinės situacijos nustatymui buvo panaudoti 2004–2006 m. projektų duomenys, kadangi pagrindinės veiklos švietimo ir mokslo sektoriuje 2007-2013 m. daugeliu atveju bus tęsiamos.

2008 metais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija patvirtino 1 prioriteto 1 uždavinio „Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę“ siekiančias priemones „Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrų ir kompetencijos centrų plėtojimas“ ir „Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas“. Pagrindinės tikslinės grupės, kurioms planuojama skirti finansavimo lėšas yra Mokslo ir studijų institucijų ir MTTP veikla užsiimančių įmonių mokslininkai ir kiti tyrėjai bei doktorantai, studentai, dėstytojai, mokslininkai, doktorantai, rezidentai, mokytojai, mokiniai ir jaunimas iki 20 metų.

Įgyvendinant 1 prioriteto 2 uždavinį „Padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms“ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija patvirtino priemonę „Mokslo programų ir kitų MTTP projektų vykdymas“, kurios veiklos skirtos MTTP projektų vykdymui.

Įgyvendinant 1 prioriteto 3 uždavinį „Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“ buvo patvirtintos 3 Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės – „Idėja LT“, „Intelektas LT“ ir „Intelektas LT+“. Atsižvelgus į gautas, bei vertinimą perėjusias paraiškas, 3 uždavinio rodiklio „MTTP projektų skaičius (įmonių mokslinių tyrimų ir

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

technologinės plėtros veikla)“ reikšmė per 3 metus įgyvendinus projektus turi siekti 86, o privačių investicijų ketinama pritraukti – 13,33 mln. eurų.

EAVP stebėsenos rodiklių planuojamos pasiekti reikšmės buvo formuluotos su prielaida, kad finansavimo intensyvumas bus apie 50 procentų. Tačiau pasikeitus šalies ekonominei situacijai, 2008 metų antroje pusėje pradėtas svarstyti finansavimo intensyvumo padidinimas, todėl ateityje rodiklių reikšmės gali sumažėti.

Įgyvendinant 1 prioriteto 4 uždavinį „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje“ buvo patvirtintos 4 Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės. Tačiau kvietimai teikti paraiškas pagal šias priemones 2008 metais nebuvo paskelbti. Projektus pagal šias priemones „Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“, „Inogeb LT-1“ ir „Inogeb LT-2“ gali įgyvendinti verslo subjektai, viešosios įstaigos, asociacijos. Pagrindinis dėmesys įgyvendinant 4 uždavinį skirtas Lietuvos pramonės šakų ir sektorių bendradarbiavimo skatinimui ir spartinimui, Lietuvos pramonės tarptautinio konkurencingumo skatinimui, Lietuvos inovacijų sistemos stiprinimui.

Kokybinė analizė

2008 m. Švietimo ir mokslo ministerija, atsižvelgdama į teisės aktų pakeitimus, suinteresuotų šalių pasiūlymus ir siekdama spartinti ir racionalizuoti ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimą, patikslino 2007 m. gruodžio mėnesį patvirtintas nacionalines programas bei jų įgyvendinimo planus švietimo ir mokslo srityje. Patikslintos Švietimo ir mokslo ministerijos nacionalinės programos ir priimti nauji teisės aktai, susiję su ES paramos įgyvendinimu švietimo ir mokslo srityje, sudarys sąlygas kokybiams pokyčiams mokslo ir studijų srityse, atsižvelgiant į Lisabonos strategijos įgyvendinimą besikeičiančios ekonominės padėties sąlygomis ir užtikrins 2004-2006 m. pradėtų sisteminių veiklų tęstinumą (valstybės projektai), reformas švietimo ir mokslo srityje. Patvirtintos ir atnaujintos Švietimo ir mokslo ministerijos nacionalinės programos leido detalizuoti 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos pirmojo prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“, priemones.

Su EAVP 1 prioriteto įgyvendinimu susijusios šios Švietimo ir mokslo ministerijos nacionalinės programos – Bendroji nacionalinė kompleksinė programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. ISAK-2336 (Žin., 2008, Nr. 7-262, Nr. 122-4641) bei Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. ISAK-563 „Dėl Bendrosios nacionalinės mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1036).

Norint paspartinti kokybišką ir savalaikį fizinių ir finansinių rodiklių pasiekimą, įgyvendinant prioritetą gali būti taikomas kryžminis finansavimas.

Siekiant paspartinti slėnių projektų įgyvendinimą ir parengti geresnės kokybės slėnių projektus, 2008 m. pabaigoje Švietimo ir mokslo ministerija rengė medžiagą, pagal kurią, tarpininkaujant Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, teiks paraišką dėl EK iniciatyvos „JASPERS“ (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) teikiamų techninių konsultacijų, rengiant slėnių projektų dokumentaciją ir paraiškas.

2008 m. buvo patvirtinti 2 priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašai ir paskelbti sudaryti 2 valstybės projektų sąrašai 39 mln. eurų sumai.

Įgyvendinant 1 prioritetą Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamose priemonėse buvo patvirtintos 3 valstybės pagalbos teikimo schemas – MTTP veiklai ir pradinėms investicijoms. Dvi valstybės pagalbos schemas parengtos vadovaujantis 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 800/2008, skelbiančio tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) (OL 2008 L 214, p.3) nuostatomis, vienos priemonės - Komisijos reglamento (EB) Nr. 1628/2006 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai (OL L 302, 2006 11 01, p. 29) nuostatomis.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2008 m. gruodžio mėnesį EK derinti pateiktos 2 valstybės pagalbos schemos dėl priemonių „Inoklaster LT“ ir „Inoklaster LT+“, skirtų skatinti klasterių plėtrą.

2008 m. buvo patvirtinti 4 priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašai ir paskelbti 3 kvietimai teikti paraiškas 112 mln. eurų sumai. Viso gautos 293 paraiškos. Kadangi projektų įgyvendinimas 2008 m. neprasidėjo, metų pabaigoje rodiklių pasiekimo reikšmės lygios 0.

Paskelbus kvietimus teikti paraiškas, paraiškų buvo pateikta 60 mln. eurų sumai, t.y. 53,44 proc. nuo paskelbtų kvietimų sumos. Vertinimo metu tinkamų projektų skaičius dar sumažėjo. Iš viso pagal pirmojo prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ priemonės Ūkio ministerija paskelbė kvietimų teikti paraiškas 36,64 proc. nuo prioriteto sumos, tačiau paraiškų atrinkta tik 4,02 proc. nuo Ūkio ministerijos administruojamos prioriteto sumos (atkreiptinas dėmesys, kad pagal vieną priemonę vertinimo procesas vyko jau 2009 metais).

Be to, prasidėjus ekonominei krizei daugelio įmonių finansinė būklė ir, atitinkamai, plėtros planai ir galimybės įgyvendinti naujus investicinius projektus ženkliai sumažėjo, taip pat tapo sudėtinga gauti banko paskolą nuosavam finansavimui užtikrinti. Dėl šių priežasčių dalis įmonių, gavusių paramą, kreipėsi dėl projektų įgyvendinimo pradžios atidėjimo.

Sėkmingam EAVP 1 prioriteto įgyvendinimui (kartu ir lėšų įsisavinimui) didelę įtaką turės tai, kaip sėkmingai bus įgyvendintos Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtros programos, kurioms skiriama didžioji dalis Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų EAVP 1 prioriteto lėšų (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtros programos 2007-2013 m.

Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos	
1. Lietuvos jūrinio sektoriaus NKP („Jūrinis slėnis“)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 786 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) Lietuvos Jūrinio sektoriaus plėtrai programos patvirtinimo“ (Žin., 2008 Nr. 92-3663)
2. Žemės, miškų ir maisto ūkio NKP (slėnis „Nemunas“)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 1 d. nutarimas Nr. 1130 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ plėtros programos patvirtinimo“ (Žin., 2008 Nr. 131-5050)
3. Vilniaus „Saulėtekio“ technologijų slėnio programa („Saulėtekio“ slėnis)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1262 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Saulėtekis“ plėtros programos patvirtinimo“ (Žin., 2008 Nr. 140-5560);
4. Vilniaus „Santaros“ slėnio programa („Santaros“ slėnis)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1263 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santara“ plėtros programos patvirtinimo“ (Žin., 2008 Nr. 140-5561)
5. Kauno „Santakos“ slėnio programa („Santakos“ slėnis)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1170 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santaka“ plėtros programos patvirtinimo“ (Žin., 2008 Nr. 134-5201)

Dvigubo finansavimo prevencija:

Siekiant išvengti dvigubo tos pačios veiklos tų pačių išlaidų finansavimo vykdoma dvigubo tos pačios veiklos tų pačių išlaidų finansavimo rizikos prevencija:

1. *Programavimo etape:* nustatant investavimo kryptis, t. y.: veiksmų programose aiškiai apibrėžiami panašių veiklų atskyrimo tarp skirtingų priemonių ir finansavimo šaltinių kriterijai.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

2. *Projektų vertinimo etape*: vertinant paraiškas įgyvendinančiosios institucijos turi įsitikinti, kad tos pačios projektų veiklos nebus finansuojamos iš kelių šaltinių.

3. *Projektų įgyvendinimo etape*: numatyta, kad pirminę dvigubo finansavimo kontrolę vykdė įgyvendinančiosios institucijos, tikrinamos projekto vykdytojo sudaromas rangos, tiekimo, paslaugų sutartis, mokėjimo prašymus, atlikdama projektų patikras vietoje, prireikus inicijuodama papildomą sukurtų produktų ekspertizę ir pan.; bus kaupiama informaciją apie įgyvendinant projektus nustatytus pažeidimus dėl dvigubo finansavimo.

Horizontalių politikų įgyvendinimo apžvalga.

Analizuojant horizontaliųjų politikų įgyvendinimo pažangą, visi švietimo ir mokslo sektoriuje planuojami ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojami projektai nepažeis darnaus vystymosi principo įgyvendinimo. Švietimo ir mokslo plėtra, remiantis Nacionaline darnaus vystymosi strategija, yra vienas pagrindinių darnaus vystymosi įgyvendinimo prioritetų.

Tiesioginė parama MTTP ir inovaciniams projektams bus teikiama nepažeidžiant lygių galimybių principo. Be to, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad reikalavimai įgyvendinti ir/arba nepažeisti darnaus vystymosi, lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų yra įtraukti į bendruosius projektų atrankos kriterijus. Tai turėtų užtikrinti visų (įskaitant ir konkursinių) projektų atitikimą darnaus vystymosi nuostatomis, vienodas galimybes vyrams ir moterims, bet kokios rasės arba etninės kilmės, religijos arba tikėjimo, amžiaus, negalios, seksualinės orientacijos atstovams dalyvauti projektuose ir naudotis projektų rezultatais.

3.1.2. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

Įgyvendinant I EAVP prioritetą, susidurta su šiomis problemomis:

Vėlai parengti nacionaliniai strateginiai dokumentai, būtini prioriteto priemonėms įgyvendinti: Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programos baigtos rengti ir patvirtintos 2008 m. lapkritį, taip pat nepatvirtintos visos nacionalinės kompleksinės programos, nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose nenurodyti konkretūs projektų vykdytojais priemonėms, įgyvendinamoms valstybės projektų planavimo būdu. Dėl to negalėjo būti patvirtinta ir pradėta įgyvendinti didžioji dalis prioriteto Švietimo ir mokslo ministerijos priemonių. Patvirtinus Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programas, Švietimo ir mokslo ministerija parengė veiksmų programos priedo priemonių aprašymų projektus, kuriuos planuojama patvirtinti 2009 m. ir pradėti priemonių įgyvendinimą.

Dėl pasikeitusios ekonominės situacijos kai kurie pareiškėjai atsisakė skirtos paramos ir (arba) nepasirašė projekto finansavimo ir administravimo sutarčių. Finansinių institucijų kreditų išdavimo sutrikimai apriboja pareiškėjų galimybes bendrai finansuoti projektų įgyvendinimą. Apyvartinių lėšų trūkumas projektams įgyvendinti. Siekdama spręsti šią problemą Ūkio ministerija peržiūrėjo naujiems kvietimams teikti paraiškas taikomas projektų finansavimo sąlygas (įskaitant finansavimo intensyvumą). Finansų ministerija inicijavo Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimą, sudarantį galimybę apmokant skirto finansavimo lėšas privačių įmonių įgyvendinamiems projektams taikyti sąskaitų apmokėjimo būdą ir avansą.

Įgyvendinant prioritetą iškilo problema dėl nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumo. Sprendžiant šią problemą, 2008 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerija pradėjo derybas su Europos investicijų banku dėl ilgalaikės paskolos, skirtos 2007–2013 m. laikotarpiu struktūrinės paramos projektų bendrajam viešajam finansavimui užtikrinti.

3.2. 2 prioritetas „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“

3.2.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Informacija apie EAVP 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ (toliau – 2 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 2 prioriteto pagrindinių ir jo įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, todėl pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

9 Lentelė. 2 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas	NA ¹	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	606
	Pradinis taškas	269,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 uždavinys: Padidinti įmonių produktyvumą											
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	173
	Pradinis taškas	98	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	300
	Pradinis taškas	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 uždavinys: Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą											
Struktūrinių fondų lėšomis parentuose inkubatoriuose veikiančių įmonių skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70
	Pradinis taškas	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verslo aplinkos gerinimo projektų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120
	Pradinis taškas	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 uždavinys: Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių											
Finansinės inžinerijos priemonėmis pritrauktos privačios investicijos (mln. eurų)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	289
	Pradinis taškas	55,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansinės inžinerijos priemonėmis paremtų įmonių skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4300
	Pradinis taškas	346	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³	
4 uždavinys: Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti											
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	144
	Pradinis taškas	116	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investicijoms paruoštų viešųjų teritorijų plotas (ha)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400
	Pradinis taškas	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

Prie 1 šio prioriteto uždavinio „Padidinti įmonių produktyvumą“ įgyvendinimo prisideda 4 Ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės. 2008 metais buvo paskelbti 3 kvietimai teikti paraiškas pagal tris priemones, tačiau tik vienas kvietimas baigėsi tais pačiais metais. Pagal šiuo metu sudarytas sutartis numatyta pritraukti 87,3 mln. litų privačių investicijų, kas sudaro 50 procentų rodiklio „Pritraukta privačių investicijų“ dalies. Tačiau pasikeitus šalies ekonominei situacijai, ketinama didinti finansavimo intensyvumą, todėl ateityje rodiklio reikšmė gali sumažėti. Šiai dienai projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus, skaičius, yra 64, kas sudaro 18 procentų nuo produkto rodiklio siektino tikslo (350).

Prie 2 uždavinio „Padidinti įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą“ įgyvendinimo prisideda 3 Ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės, 2 iš jų yra valstybės projektų planavimo priemonės.

3 uždavinio įgyvendinimas: siekiant sumažinti finansų rinkos pasiūlos ir paklausos trūkumus Lietuvoje, Ekonomikos augimo veiksmų programoje buvo numatyta dalyvauti EK inicijuotoje JEREMIE (angl. *Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*) iniciatyvoje, įsteigiant Kontroliuojantįjį fondą, kurį sudarytų įvairūs finansiniai instrumentai. JEREMIE Kontroliuojančiojo fondo valdytoju pasirinktas Europos investicijų fondas, su kuriuo 2008 m. spalio 1 d. pasirašyta Finansavimo sutartis. Šiai iniciatyvai įgyvendinti į Kontroliuojantįjį fondą 2008 m. buvo įmokėta 79,6 mln. eurų.

Kadangi Finansavimo sutartis buvo pasirašyta tik 2008 m. spalio 1 d., 3 uždavinio Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių“ stebėsenos rodiklių pasiekimo reikšmės lygios nuliui. Tačiau siektini kiekybiniai tikslai, kurie atitinka programos rodiklius, yra perkelti į Finansavimo sutarties priedą Investavimo strategija ir planas.

2008 m. lapkričio mėnesį Ūkio ministerija, atsižvelgdama į 2008 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro priimtą įsakymą Nr. 1K-349 „Dėl visuotinių dotacijų priemonių administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“, kreipėsi į Finansų ministeriją su siūlymu 2 prioriteto 3 uždavinio priemonę „Dalinis palūkanų kompensavimas“ įgyvendinti visuotinės dotacijos būdu. Priemonės lėšomis numatyta dengti dalį palūkanų, kurias MVĮ moka finansų įstaigoms už gautas paskolas. Išnagrinę pateiktą informaciją, VI sutiko, kad vadovaujantis Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443, dalinio palūkanų kompensavimo projektus įgyvendinti būtų neefektyvu, todėl nedidelių standartizuotų paskolų palūkanų už MVĮ imamas

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

paskolas dengimui tikslinga naudoti visuotinės dotacijos priemonės įgyvendinimo būdą. Reikalavimus numatomo visuotinės dotacijos valdytojo vidaus sistemai pateikti ir jo vidaus sistemos patikrą atlikti numatyta 2009 m. pradžioje.

4 šio prioriteto uždavinį „Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti“ įgyvendina Ūkio ministerijos kompetencijoje esanti valstybės projektų planavimo priemonė „Invest LT“, kurios tikslas - sukurti ir (ar) išplėtoti pramoninių parkų infrastruktūrą, tuo sudaryti sąlygas pritraukti tiesioginių užsienio investicijų. 2008 m. pagal šią priemonę sudarytas projektų sąrašas, rengiamos ir teikiamos paraiškos LEZ ir pramoninių parkų plėtrai.

Kokybinė analizė

2008 m. intensyviai buvo ruošiamasi priemonių, prisidedančių prie EAVP 2 prioriteto įgyvendinimui. Ūkio ministerija numatė, kad prioriteto tikslų bus siekiama 11 priemonių pagalba, iš kurių 3 investicinės, 3 – finansų inžinerijos ir su ją susijusios priemonės, kitos – veiklos finansavimo priemonės. LR ūkio ministro įsakymu buvo patvirtinti 5 priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašai ir paskelbti 3 kvietimai teikti paraiškas. Iš viso gautos 134 paraiškos, kuriose prašoma 218,2 mln. eurų.

Siekiant įvertinti 2 prioriteto 2 uždavinio „Padidinti įmonių produktyvumą“ įgyvendinimą, buvo naudojamas produkto rodiklis „Projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus, skaičius“. Įmonių, gavusių paramą, projektų tikslai buvo naujų modernizuotų technologinių linijų diegimas, darbo našumo padidinimas, eksporto augimas, apyvartos augimas. 2008 projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus, skaičius buvo 64, kas sudaro 18 procentų nuo siektino tikslo (350). Jei projektai bus įgyvendinti, šio produkto rodiklio pasiekimas bus realus. Tuo tarpu realus rezultatas – darbo našumo augimas per 3 m. po projekto įgyvendinimo, paremtų įmonių eksporto apimčių augimas, apyvartos augimas per 3 m. po projekto įgyvendinimo, dėl esamos ekonominės situacijos gali būti komplikuoatas.

Paskelbus kvietimus teikti paraiškas projektams, skirtiems verslo produktyvumui didinti, paraiškų buvo pateikiama 125,9 mln eurų sumai, t.y. 4,2 mln. eurų daugiau nei paskelbta kvietimo suma. Vertinimo metu tinkamų projektų skaičius sumažėjo. Viso kvietimų teikti paraiškas pagal antrojo prioriteto priemones buvo paskelbta 28 procentams prioriteto sumos, tačiau paraiškų atrinkta tik 17 procentų nuo prioriteto sumos.

Be to, prasidėjus ekonominei krizei, daugelio įmonių finansinė būklė ir, atitinkamai, plėtros planai ir galimybės įgyvendinti naujus investicinius projektus žymiai sumažėjo, taip pat tapo sudėtinga gauti banko paskolą nuosavam finansavimui užtikrinti. Dėl šių priežasčių dalis įmonių, gavusių paramą, kreipėsi dėl projektų įgyvendinimo pradžios atidėjimo arba projekto trukmės pratęsimo, kai kurios atsisakė paramos (6 įmonės, t.y. 8 procentai nuo tų, kurioms skirta parama).

Valstybės projektų planavimo priemonėse „Invest LT“ ir „Asistentas 3“ buvo sudaryti Valstybės projektų sąrašai. Iš jų 15 projektų skirtų eksporto ir investicijų skatinimui, 3 projektai jau pradėti įgyvendinti.

3.2.2 Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

Dėl pasikeitusios ekonominės situacijos kai kurie pareiškėjai atsisakė skirtos paramos ir (arba) nepasirašė projekto finansavimo ir administravimo sutarčių, kadangi finansinių institucijų kreditų išdavimo sutrikimai apriboja pareiškėjų galimybes bendrai finansuoti projektų įgyvendinimą, įmonėms trūksta apyvartinių lėšų projektams įgyvendinti.

Sprendžiant šią problemą Ūkio ministerija ketina padidinti finansų inžinerijos priemonėms įgyvendinti skirtų lėšų dalį, peržiūri naujų kvietimų teikti paraiškas finansavimo sąlygas (įskaitant finansavimo intensyvumą). Finansų ministerijai inicijavo Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimą, sudarant galimybę privačių įmonių įgyvendinamiems projektams taikyti sąskaitų apmokėjimo būdą ir avansą.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Įgyvendinat prioritetą iškilo problema dėl nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumo. Sprendžiant šią problemą, 2008 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerija pradėjo derybas su Europos investicijų banku dėl ilgalaikės paskolos, skirtos 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinės paramos projektų bendrajam viešajam finansavimui užtikrinti.

3.1. 3 prioritetas „Informacinė visuomenė visiems“

3.3.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie EAVP 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ (toliau – 3 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 3 prioriteto pagrindinio ir jo įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

10 Lentelė. 3 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
Informacinės visuomenės plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	NA ¹	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51
	Pradinis taškas	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 uždavinys: Plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą, ir skatinti elektroninio verslo iniciatyvas šalyje											
Gyventojų, besilankančių viešųjų institucijų interneto svetainėse, dalies padidėjimas (procentiniai punktai)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
	Pradinis taškas	15	19 ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-
Verslo įmonių, pardavinėjančių prekes ar paslaugas internetu, dalies padidėjimas (procentiniai punktai)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
	Pradinis taškas	22,9 ⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paremtų interaktyvių elektroninių viešųjų paslaugų skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
	Pradinis taškas	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paremtų projektų, skirtų elektroninio verslo plėtrai, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
	Pradinis taškas	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
2 uždavinys: Sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje											
Gyventojų turinčių galimybę tapti plačiajuosčio tinklo paslaugų vartotojais, dalies padidėjimas (procentiniai punktai)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
	Pradinis taškas	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Interneto vartotojų, internete susiduriančių su saugos problemomis, dalies sumažėjimas (procentiniai punktai)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
	Pradinis taškas	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Miestelių ir kaimų, prijungtų prie sukurto plačiajuosčio tinklo, skaičius	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	770
	Pradinis taškas	430	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parentų projektų, susijusių su saugos klausimais, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
	Pradinis taškas	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

⁴ Duomenų šaltinis: Informacinės visuomenės plėtros komiteto užsakymu „TNS Gallup“ atliktas „Elektroninės valdžios rodiklių nustatymas“ tyrimas (2008 m. gruodžio 1 d. – 2009 m. kovo 1d.).

⁵ Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Kokybinė analizė

Nors įgyvendinant 3 prioritetą 2008 m. pasirašytų paramos sutarčių nebuvo, šiuo laikotarpiu Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengė 4 Projektų finansavimo sąlygų aprašus. Vadovaujantis patvirtintais projektų finansavimo sąlygų aprašais, buvo sudaryti 3 Valstybės projektų sąrašai, į kuriuos įtraukta 14 projektų, kurių bendra prašoma finansuoti suma – 33.800.973 eurų.

Kryžminio finansavimo galimybė numatyta projektams, finansuojamiems pagal šias 3 prioriteto įgyvendinimo priemones: „Elektroninės valdžios paslaugos“, „Sąveikumas“ ir

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

„Intelektualios valdymo sistemos“. Pagal šių 3 prioriteto įgyvendinimo priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašus kryžminis finansavimas taikomas šioms veikloms:

- a) mokymams, skirtiems darbuotojų gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių, kuriuos sąlygojo paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę, ugdymui;
- b) metodikų ir darbo procedūrų aprašymų, susijusių su paslaugų perkėlimu į elektroninę erdvę, rengimui.

Be to, visoms kryžminio finansavimo veikloms taikomi bendro pobūdžio reikalavimai, t.y., kad kryžminis finansavimas negali viršyti 5 procentų projektui numatytų tinkamų finansuoti išlaidų, neįtraukus kryžminio finansavimo, sumos ir kryžminis finansavimas netaikomas projekto veikloms, skirtoms Europos Sąjungos struktūrinės paramos viešinimo ir informavimo priemonėms įgyvendinti.

Horizontalių politikų įgyvendinimo pažanga.

Šio prioriteto projektų finansavimo sąlygų aprašuose nustatyti papildomi reikalavimai, užtikrinantys horizontalių politikų principų įgyvendinimą ir prisidėti prie jų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimo. Vienas iš reikalavimų nustato, kad pareiškėjai turi numatyti priemones, kurios užtikrintų, jog projektas prisidės prie darnaus vystymosi, lyčių lygybės ir nediskriminavimo politikos nuostatų įgyvendinimo.

Projektuose, skirtuose elektroninėms paslaugoms kurti, IVPK reikalauja, kad, pasirenkant priemones, susijusias su nediskriminavimo politikos nuostatų įgyvendinimu informacinės visuomenės plėtros srityje, turėtų būti vadovaujama „elektroninės įtraukties“ politikos pagrindiniu principu, t. y. kuriant elektronines paslaugas, turi būti užtikrinama (ten, kur yra įmanoma), kad informacinės visuomenės teikiama nauda galėtų naudotis kiekvienas norintis, nepriklausomai nuo negalios, išsilavinimo, amžiaus, lyties ir t. t. Pareiškėjai turi įvertinti ES iniciatyvas „elektroninės įtraukties“ politikos srityje, tokias kaip informacinės ir ryšių technologijos senstančioje visuomenėje, elektroninis prieinamumas ir kt. Taip pat pareiškėjai turi užtikrinti, kad sąsajai su vartotoju bus naudojamos paplitusios atvirosios technologijos, o informacijai teikti – atviri formatai. Galiausiai, kuriant elektronines paslaugas, teikiamas internetu, pareiškėjai turi vadovautis Neįgaliesiems pritaikytų Interneto tinklalapių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinėmis rekomendacijomis, patvirtintomis Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. T-40.

Pasirenkant priemones, susijusias su darnaus vystymosi politikos nuostatų įgyvendinimu, rekomenduojama, kad pagrindinį dėmesį pareiškėjai skirtų vartotojų, besinaudojančių paslauga tradiciniu, t.y. aptarnaujant atvykus į viešojo administravimo instituciją, būdu, daliai mažinti arba įvertintų aplinkai naudingų gaminių, pavyzdžiui, perdirbto popieriaus ar veiksmingai energiją vartojančios techninės įrangos, naudojimo administruojant projektą galimybes. Pareiškėjas taip pat turėtų įvertinti aplinkai naudingų pirkimų vykdymo galimybę įgyvendinant dalį projekto veiklų.

Dvigubo finansavimo prevencija. Siekdamas užtikrinti ES struktūrinių fondų bei kitų finansinių instrumentų teikiamos paramos demarkaciją, IVPK reikalauja pareiškėjų Paraiškos dėl projekto finansavimo specialiosios (B) dalies formoje pateikti informaciją apie planuojamo projekto veiklų galimas sąsajas su ES programomis ir kitais finansavimo šaltiniais, nurodant kito projekto pavadinimą, finansavimo šaltinį, vertę, įgyvendinimo laikotarpį ir pagrindžiant planuojamo projekto veiklų atskyrimą nuo kito projekto veiklų.

Taip pat IVPK vidaus procedūrose yra nusimatęs dvigubo tos pačios veiklos tų pačių išlaidų finansavimo rizikos prevenciją.

Partnerystė. skatindami partnerystę ir siekdamas užtikrinti ES struktūrinės paramos skaidrumą, į IVPK sudaromą Valstybės ir regionų projektų finansavimo komisijos sudėtį, kurios pagrindinė funkcija – teikti rekomendacijas IVPK direktoriui dėl valstybės ir regionų projektų finansavimo, įtraukė socialinius – ekonominius partnerius: asociacijos „Infobalt“, asociacijos „Žinių ekonomikos forumas“, Lietuvos kompiuterininkų sąjungos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės,

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos atstovus.

3.3.2. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

Pagrindinė problema, su kuria susidurta įgyvendinant 3 prioritetą buvo neparengti nacionaliniai strateginiai dokumentai, būtini prioriteto priemonėms ir projektams įgyvendinti.

Siekdama išspręsti šias problemas IVPK kreipėsi į atsakingas institucijas ir aktyviai dalyvavo rengiamų teisės aktų projektų derinime.

Įgyvendinat prioritetą iškilo problema dėl nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumo. Sprendžiant šią problemą, 2008 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerija pradėjo derybas su Europos investicijų banku dėl ilgalaikės paskolos, skirtos 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinės paramos projektų bendrajam viešajam finansavimui užtikrinti.

3.4. prioritetas „Esminė ekonominė infrastruktūra“

3.4.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie EAVP 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ (toliau – 4 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 4 prioriteto įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, todėl pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

11 Lentelė. 4 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
1 uždavinys: Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką										
Papildomas gamtinių dujų vartotojų skaičius, aptarnaujamas dėl išplėsto tinklo	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	60000
	Pradinis taškas	540720	-	-	-	-	-	-	-	-
Naujai dujofikuotų vietovių skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	10
	Pradinis taškas	1	-	-	-	-	-	-	-	-
2 uždavinys: Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą										
Šilumos vartotojų, kuriems pagerėjo šilumos tiekimo	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	300000

Ekonomikos augimo veiksų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
patikimumas ir kokybė, skaičius	Pradinis taškas	600000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Modernizuota centralizuoto šilumos tiekimo tinklų (sutartinių 100mm skersmens viengubų vamzdžių) (km.)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1800
	Pradinis taškas	7140	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 uždavinys: Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas											
Panaikintų „juodųjų dėmių“ skaičius	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
	Pradinis taškas	247	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Įdiegtos saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose, (vnt)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35
	Pradinis taškas	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 uždavinys: Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametų gerinimas											
Sutaupytas laikas vežant krovinius rekonstruotais geležinkeliais (mln. t h.)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Pradinis taškas	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių (km)	Pasiekimas	0	244,49	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	244,49
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	850
	Pradinis taškas	19711	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių kelių (km)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50
	Pradinis taškas	671	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 uždavinys: Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra											
Aptarnautų laivų skaičius	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
vidutiniškai per metus	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3000
	Pradinis taškas	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pastatyta ir rekonstruota prielaukų, (vnt)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Pradinis taškas	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

* 2008 metai nebuvo atliktas vertinimas pradinėms stebėsenos rodiklių reikšmėms nustatyti. Sosisiekimo ministerija 2009 metais planuoja atlikti šių stebėsenos rodiklių pradinių reikšmių vertinimo studiją

Prie 1 šio prioriteto uždavinio „Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką“ įgyvendinimo prisideda 2 Ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės - „Elektros perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ ir „Gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“. Priemonės – „Elektros perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ įgyvendinimas vyko sklandžiai, buvo patvirtintas projektų sąrašas, kuriame planuojama įgyvendinti 3 projektus. Priemonė „Gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ įgyvendinama ne taip sparčiai – projektų finansavimo sąlygų aprašas paskelbtas 2008 m. liepos 17 d., tačiau iki metų pabaigos valstybės projektų sąrašas nesudarytas.

Prie 2 šio prioriteto uždavinio „Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą“ uždavinio įgyvendinimo prisideda 2 Ūkio ministerijos kompetencijoje esančios priemonės - „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ ir „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“. Kvietimai teikti paraiškas pagal šias priemones paskelbti 2008 m. gruodžio 31 d. ir baigėsi 2009 m.

3 šio prioriteto uždavinį „Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas“ įgyvendina 1 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojama priemonė, kuriai yra 2008 m. parvirtintas Projektų finansavimo sąlygų aprašas, sudarytas valstybės projektų sąrašas ir sudaryta 1 Projekto finansavimo sutartis. Projektui skirtas – 21 mln. litų finansavimas.

Prie 4 šio prioriteto uždavinio „Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“ įgyvendinimo prisideda 2 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamos priemonės. Pagal patvirtintas priemones yra sudaryta 11 sutarčių. Bendra projektų vertė – 253.827.134,74 eurų, skirta finansavimo iš ERPF suma – 146.608.955,00 eurų, o išmokėta projektams suma yra 79.377.685,9,63 eurų.

2008 metais įgyvendinamų projektų metu buvo išasfaltuota 244,49 kilometrų žvyrkelių rytų ir vakarų Lietuvos regionuose.

5 šio prioriteto uždavinį „Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra“, įgyvendina 1 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojama priemonė „Sąlygų regioninei laivybai gerinimas, keleivių aptarnavimo pajėgumų tobulinimas“. Pagal šią priemonę patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas, tačiau dar nėra įgyvendinamų projektų.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Įgyvendinant 4 ir 5 šio prioriteto uždavinius 2008 metais buvo patvirtinti 5 projektų finansavimo sąlygų aprašai bei patvirtinti du valstybės projektų sąrašai - priemonėje „Kelių ir geležinkelių tinklo tobulinimas gerinant saugų eismą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai“ ir priemonėje „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“). Pagal šiuos valstybės projektų sąrašus planuojama įgyvendinti 23 projektus, kuriems numatyta skirti daugiau kaip 236 mln. eurų Europos regioninės plėtros fondo lėšų. 2008 metais buvo įgyvendinami 12 projektų. Pagal kitus tris projektų finansavimo sąlygų aprašus valstybės projektų sąrašai bus patvirtinti 2009 metais.

Kokybinė analizė

2008 m. buvo rengiamasi priemonių, prisidedančių prie Ekonomikos augimo veiksmų programos 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ įgyvendinimui. Šį prioritetą Ūkio ministerija įgyvendina kartu su Susisiekimo ministerija. Ūkio ministerija numatė, kad prioriteto tikslų bus siekiama 4 priemonių pagalba. Priemonės skirtos elektros perdavimo ir skirstymo sistemų plėtrai, gamtinių dujų perdavimo sistemos plėtrai bei šilumos teikimo sistemos vystymui. Dujų ir elektros perdavimo sistemų plėtrą finansuojančios priemonės įgyvendinamos valstybės projektų planavimo būdu, kadangi visi projektai numatyti Nacionalinei energetikos strategijoje arba jos įgyvendinimo priemonių plane. LR ūkio ministro įsakymu 2008 m. buvo patvirtinti visų priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašai, paskelbti 2 kvietimai teikti paraiškas.

Visų 4 priemonių Ekonomikos augimo veiksmų programos energijos srities finansavimo sąlygų aprašai patvirtinti 2008 metais, parengta ir notifikuota EK valstybės pagalbos schema (tema - Regioninė pagalba energetikos sektoriui), patvirtinta 2008 m. birželio 18 d. EK sprendimu Nr. N 197/2008 (toliau – Sprendimas Nr. N 197/2008). Pagal šią schemą remiami investicijų projektai, kurių tikslas – užtikrinti saugų energijos tiekimą Lietuvos vartotojams, padidinti energijos veiksmingumą ir paskatinti aktyvesnę atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą Lietuvoje.

Pagal priemonę „Elektros perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 4-376 patvirtintas valstybės projektų sąrašas, kuriame numatyti 3 projektai, tuo tarpu pagal priemonę „Gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ valstybės projektų sąrašas dar nesudarytas. Kitose Ūko ministerijos priemonėse „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ ir „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“ paskelbti kvietimai teikti paraiškas.

Įgyvendinant 4 prioriteto 4 ir 5 uždavinius 2008 metais buvo rekonstruoti 78,19 km valstybinės reikšmės kelių (10 krašto ruožų ir 1 rajoninio kelio ruožas). Taip pat atlikti rekonstruotuose ruožuose esančių tiltų pakloto pakeitimo ir stiprinimo darbai, tilto per Dovinės upę ir tilto per Šešupę rekonstrukcija, dangos ženklavimas, pastatyti kelio ženklai, įrengti atititvarai, rekonstruotos ar įrengtos 67 autobusų stotelės, 2 poilsio aikštelės, 1 svėrimo aikštelė ir kt. Buvo Rytų Lietuvos (Alytaus, Marijampolės, Panevėžio ir Utenos) regionuose išasfaltuoti 34 ruožai žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 118,28 km. 2007–2008 metais Alytaus ir Marijampolės regionuose buvo išasfaltuoti 17 ruožų žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 48,57 km, Panevėžio ir Utenos regionuose buvo išasfaltuoti 29 ruožai žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 95,05 km, Vilniaus regione buvo išasfaltuota 11 ruožų žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 36,96 km, Šiaulių regione buvo išasfaltuoti 13 ruožų žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 44,30 km., Kauno ir Tauragės regionuose išasfaltuota 19 ruožų žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 58,92 km, Klaipėdos ir Telšių regionuose buvo išasfaltuoti 23 ruožai žvyrkelių, kurių bendras ilgis – 44,06 km.

Atkreipiame dėmesį, kad aukščiau nurodytas kilometrų skaičius nesutampa su stebėsenos rodiklio „Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių (km)“ nurodyta pasiekta reikšmė, kadangi, nors darbai ir buvo atlikti, dalies darbų atlikimo išlaidos nebuvo pripažintos deklaruotinomis 2008 metais.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Iš ERPF skirtas finansavimas 12 projektų, atitinkamai pasirašyta 12 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, skirtų ES lėšų suma – 152.763.380 eurų. 2008 m. šiems projektams išmokėta 79.377.686,12 eurų.

3.4.2. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

2008 m. pabaigoje dėl pasikeitusios ekonominės situacijos sumažėjo įplaukos į Kelių priežiūros ir plėtros programą, kurios lėšomis bendrai finansuojami kelių transporto projektai. Šių įplaukų sumažėjimas gali sudaryti reikšmingas problemas prioriteto įgyvendinimui 2009 m.

Sprendžiant šią problemą, 2009 m. planuojama patvirtinti EAVP priedo pakeitimą, kuriuo būtų sudaryta galimybė Susisiekimo ministerijai skirti projektams maksimaliai galimą ES fondų lėšų dalį, atitinkamai peržiūrint projektų finansavimo sąlygų aprašus, valstybės projektų sąrašus ir projektų finansavimo ir administravimo sutartis.

Įgyvendinat prioritetą iškilo problema dėl nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumo. Sprendžiant šią problemą, 2008 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerija pradėjo derybas su Europos investicijų banku dėl ilgalaikės paskolos, skirtos 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinės paramos projektų bendrajam viešajam finansavimui užtikrinti.

3.5. 5 Prioritetas „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“

3.5.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie EAVP 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ (toliau – 5 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 5 prioriteto įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, todėl pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

12 Lentelė. 5 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
1 uždavinys: Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, TEN-T tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui										
Padidėjęs pervežtų krovinių kiekis TEN-T tinklu per metus, (mln. t)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	133
	Pradinis taškas	110	-	-	-	-	-	-	-	-
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų TEN-T tinklo automobilių kelių, (km)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	315
	Pradinis taškas	1617	-	-	-	-	-	-	-	-
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų TEN-T	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	170

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
tinklo geležinkelių kelių, (km)	Pradinis taškas	1100	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 uždavinys: Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos jūrų uosto – potencialo geresnis panaudojimas ir konkurencingumo didinimas											
Padidėjęs Ro-Ro, Ro-PAX laivais gabenamų krovinių skaičius, (mln. t)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5
	Pradinis taškas	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Padidėjęs Ro-Ro, Ro-PAX laivais gabenamų keleivių skaičius, (tūkst. keleiv.)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	83
	Pradinis taškas	166	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pastatyta ir rekonstruota krantinių, (m)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	775
	Pradinis taškas	17859	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 uždavinys: Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas											
Papildomai aptarnautų keleivių skaičius, (mln. keleivių)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,16
	Pradinis taškas	1,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Įgyvendintų projektų skaičius	Pasiekimas	0	244,49	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	Pradinis taškas	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 uždavinys: Transporto avaringumo ir grūsčių TEN-T tinkle mažinimas											
Sutaupytas laikas (mln. automobilių h)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,4
	Pradinis taškas	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nutiesta ir rekonstruota kelių, (km)	Pasiekimas	N	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
	Pradinis taškas	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų prie metu informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės).

* 2008 metai nebuvo atliktas vertinimas pradinėms stebėsenos rodiklių reikšmėms nustatyti. Susisiekimo ministerija 2009 metais planuoja atlikti šių stebėsenos rodiklių pradinių reikšmių vertinimo studiją

Prie šio prioriteto 1 uždavinio „Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, TEN-T tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui“ įgyvendinimo prisideda 2 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamos priemonės, kurioms 2008 m. parvirtinti 2 projektų finansavimo sąlygų aprašai ir sudarytos 4 Projekto finansavimo ir administravimo sutartys. Bendra projektų išlaidų suma – 145.962.101,2 eurų, o projektams skiriamas finansavimas – 69.668.095,5 eurų. Projektų finansavimas skirtas Transeuropinio tinklo kelio E67 (VIA BALTICA) plėtrai, transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius-Kaunas-Klaipėda), transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius-Kaunas-Klaipėda), transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius-Kaunas-Klaipėda) rekonstravimui.

Prie šio prioriteto 2 uždavinio „Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos jūrų uosto – potencialo geresnis panaudojimas ir konkurencingumo didinimas“ įgyvendinimo prisideda 1 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojama priemonė „Krovinių ir keleivių aptarnavimo infrastruktūros plėtra Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste“, kuriai yra patvirtintas Projektų finansavimo sąlygų aprašas, tačiau sutartys 2008 metais sudarytos nebuvo.

Prie šio prioriteto 3 uždavinio „Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas“ įgyvendinimo prisideda 1 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojama priemonė „Tarptautinių oro uostų keleivių terminalų išplėtimas, skrydžių saugos ir aviacijos saugumo priemonių diegimas“, kuriai yra patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas, tačiau sutartys 2008 metais sudarytos nebuvo.

Prie šio prioriteto 4 uždavinio „Transporto avaringumo ir grūsčių TEN-T tinkle mažinimas“ įgyvendinimo prisideda 1 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojama priemonė „Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros diegimas, miestų aplinkkelių tiesimas“, kuriai yra patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas, tačiau sutartys 2008 metais sudarytos taip pat nebuvo.

Pagal šį prioritetą 2008 metais buvo patvirtinti 5 projektų finansavimo sąlygų aprašai bei patvirtinti trys valstybės projektų sąrašai – priemonei „Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametrų gerinimas“, priemonei „Tarptautinių oro uostų keleivių terminalų išplėtimas, skrydžių saugos ir aviacijos saugumo priemonių diegimas“ ir priemonei „Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros diegimas, miestų aplinkkelių tiesimas“. Pagal šiuos valstybės projektų sąrašus planuojama įgyvendinti 33 projektus, kuriems numatyta skirti daugiau kaip 459,6 mln. eurų Sanglaudos fondo lėšų. 2008 metais iš Sanglaudos fondo lėšų buvo įgyvendinami 4 projektai. Pagal kitus du projektų finansavimo sąlygų aprašus valstybės projektų sąrašai bus patvirtinti 2009 metais.

Kokybinė analizė

Įgyvendinant 5 prioritetą 2008 metais Sanglaudos fondo lėšomis buvo finansuojami 4 projektai – skirta 69.668.095,5 eurų ES lėšų. 2008 m. išmokėta 9.241.303,5 eurų, pasirašytos 4 projektų finansavimo ir administravimo sutartys.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

3.5.2. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

2008 m. pabaigoje dėl pasikeitusios ekonominės situacijos sumažėjo įplaukos į Kelių priežiūros ir plėtros programą, kurios lėšomis bendrai finansuojami kelių transporto projektai. Šių įplaukų sumažėjimas gali sudaryti reikšmingas problemas prioriteto įgyvendinimui 2009 m.

Sprendžiant šią problemą, 2009 m. planuojama patvirtinti EAVP priedo pakeitimą, kuriuo būtų sudaryta galimybė Susisiekimo ministerijai skirti projektams maksimaliai galimą ES fondų lėšų dalį, atitinkamai peržiūrint projektų finansavimo sąlygų aprašus, valstybės projektų sąrašus ir projektų finansavimo ir administravimo sutartis.

Įgyvendinat prioritetą iškilo problema dėl nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumo. Sprendžiant šią problemą, 2008 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerija pradėjo derybas su Europos investicijų banku dėl ilgalaikės paskolos, skirtos 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinės paramos projektų bendrajam viešajam finansavimui užtikrinti.

3.6. 6 prioritetas „Techninė parama Ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti“

3.6.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie EAVP 6 prioriteto „Techninė parama Ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti“ (toliau – 6 prioritetas) fizinę pažangą, išreikšta 6 prioriteto įgyvendinimo uždavinių stebėsenos rodiklių pasiekimais, pateikiama akumuliuotu būdu (neįskaitant pradinių reikšmių), t. y. duomenys apie šių stebėsenos rodiklių pasiekimą pateikiami už 2007 ir 2008 EAVP įgyvendinimo metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad 2007 metais VP nebuvo faktiškai pradėta įgyvendinti ir buvo atliekami tik pradiniai darbai, susiję su teisiniu reglamentavimu, o 2008 metais įgyvendinimas buvo pradėtas, bet rodikliai dar nepasiekti, todėl pateikiami tik pradinių stebėsenos rodiklių reikšmių duomenys.

13 Lentelė. 6 prioriteto fizinė pažanga pagal uždavinius

Rodikliai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³	
1 uždavinys: Garantuoti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą, įgyvendinant šią Ekonomikos augimo veiksmų programą											
Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją* ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje, procentas	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90
	Pradinis taškas	430	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ³
Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90
	Pradinis taškas	430	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2 uždavinys: Gerinti visuomenės informuotumą apie Ekonomikos augimo veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Ekonomikos augimo veiksmų programos vertinimą

Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą ekonomikos augimo skatinimui, procentais	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	-
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75
	Pradinis taškas	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Įgyvendintų informavimo iniciatyvų skaičius (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir t.t.)	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Tikslas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
	Pradinis taškas	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ NA – rodo, kad atsižvelgiant į tai, kad dar nėra stebėsenos rodiklių pasiekimų, pasiekimo duomenys neprieinami.

² Pradinis taškas – nurodoma pagrindinio stebėsenos rodiklio pradinė reikšmė programavimo periodo pradžioje, kaip nurodyta veiksmų programoje. Jeigu veiksmų programoje pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma stebėsenos rodiklio gauta atlikus vertinimą ir pateikiama atitinkamų priemonių informacijos.

³ Stulpelyje „Iš viso“ pateikiama planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė, t. y. stebėsenos rodiklio pasiekimo skaitinė išraiška 2015 m. Reikšmė pateikiama kaip pokytis per EAVP įgyvendinimo laikotarpį (neįskaitant pradinės reikšmės). Atsižvelgiant į 6 prioriteto įgyvendinimo stebėsenos rodiklių specifiką, duomenys apie jų pasiekimą gali būti teikiami kaip atitinkamų metų pasiekimai, t. y. kaip pokytis per atsiskaitomuosius metus.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Atsižvelgiant į tai, kad projektų finansavimo ir administravimo sutartys pagal šį prioritetą pasirašytos 2009 m. pradžioje, informacijos apie 6 prioriteto „Techninė parama Ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti“ priemonės „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“ įgyvendinimo stebėsenos rodiklius ataskaitiniu laikotarpiu pateikti negalime. Informacija apie minėtų rodiklių pasiekimą bus pateikta su metine veiksmų programų įgyvendinimo ataskaita už 2009 m.

Kokybinė analizė

EAVP 6 prioriteto įgyvendinimui 2008 metais buvo patvirtintos 3 priemonės „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“, „2VP. Informavimas ir viešinimas“ ir „ES struktūrinės paramos vertinimas“. Buvo patvirtinti 3 finansavimo sąlygų aprašai, po vieną kiekvienai priemonei. Bendra planuojamo skirti finansavimo (ES lėšos) suma – 44.824,794,9 eurų.

Pagrindinės tikslinės grupės, kurioms planuojama skirti finansavimo lėšas yra: įgyvendinant ES fondų administravimo veiklas – ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kurie atlieka Ekonomikos augimo veiksmų programos administravimo funkcijas; įgyvendinant informavimo ir viešinimo veiklas – visuomenė (vyrai ir moterys, įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir socialinės padėties, miestų ir kaimų gyventojai, pareiškėjai ir projektų vykdytojai, ekonominiai ir socialiniai partneriai, politikai ir kiti visuomenės nuomonės formuotojai, ES institucijų atstovai, žiniasklaida); įgyvendinant vertinimo veiklas – Vertinimo koordinavimo grupės nariai, kitų ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, nepriklausomi vertintojai, socialiniai ekonominiai partneriai, visuomenė.

Detali informacija apie ES techninę pagalbą administravimui pateikiama ataskaitos 6 dalyje, apie ES struktūrinės paramos vertinimo priemonės vykdomas veiklas – 6 dalyje, o apie informavimo ir viešinimo priemonių analizę – 7 dalyje.

3.6.2. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti.

Reikšmingų problemų, su kuriomis buvo susidurta, nebuvo.

4. ESF PROGRAMOS: DARNA IR KONCENTRACIJA

Kadangi EAVP finansuojama ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis, informacija apie ESF darną ir koncentracija neteikiama.

5. ERPF (SANGLAUDOS FONDO) PROGRAMOS: DIDELĖS APIMTIES PROJEKTAI

14 lentelė. Didelės apimties projektų sąrašas

Sektorius	Projekto pavadinimas	Informacija apie būtiną parengti dokumentaciją		Fondas (ERPF/SF)	Numatoma bendra projekto vertė (EUR)	Numatomas ES indėlis (EUR)	Numatoma projekto paraiškos pateikimo Europos Komisijai data	(Numatoma) projekto įgyvendinimo pradžios data	JASPERS ekspertų parama (Taip / Ne)
		dokumentai	parengta / neparengta						
Transportas / Geležinkeliai	„Rail Baltika“ projektavimas ir statyba	Projekto aprašymas	parengta	SF	135.092.389	97.312.000	2011 IV ketv	2012 I ketv	Taip
		Galimybių studija	neparengta						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	neparengta						
		Kaštų naudos analizė	neparengta						
		Poveikio aplinkai vertinimas	neparengta						
		Finansavimo planai	neparengta						
Transportas / Keliai	Trans-europinio tinklo dalies - Vilniaus vakarinio aplinkkelio statyba (II dalis)	Projekto aprašymas	parengta	SF	82.274.676	28.962.000	2009 IV ketv.	2010 I ketv.	Taip
		Galimybių studija	parengta						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta						
		Kaštų naudos analizė	parengta						
		Poveikio aplinkai vertinimas	parengta						
		Finansavimo planai	neparengta						
IS infrastruktūra	Plačiajuosčio interneto infrastruktūros vystymas kaimo vietovėse (II)	Projekto aprašymas	parengta	ERPF	72.000.00	43.215.637	2009 II ketv.	2009 IV ketv	Taip
		Galimybių studija	parengta (vertinama)						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta (vertinama)						
		Kaštų naudos analizė	parengta (vertinama)						

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Sektorius	Projekto pavadinimas	Informacija apie būtiną parengti dokumentaciją		Fondas (ERPF/SF)	Numatoma bendra projekto vertė (EUR)	Numatomas ES indėlis (EUR)	Numatoma projekto paraiškos pateikimo Europos Komisijai	(Numatoma) projekto įgyvendinimo pradžios data	JASPERS ekspertų parama (Taip / Ne)
		dokumentai	parengta / neparengta						
		Poveikio aplinkai vertinimas	Netaikoma						
		Finansavimo planai	parengta (vertinama)						
Moksliniai tyrimai	Integruoto mokslo, tyrimų ir verslo centro (slėnio) "Saulėtekis" (Vilnius) įkūrimas	Projekto aprašymas	parengta	ERDF	87,233.549	57,924.003	2009 IV ketv.	2010 I ketv	Taip
		Galimybių studija	rengiama						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta						
		Kaštų naudos analizė	rengiama						
		Finansavimo planai	rengiama						
Moksliniai tyrimai	Integruoto mokslo, tyrimų ir verslo centro (slėnio) "Santara" (Vilnius) įkūrimas	Projekto aprašymas	parengta	ERDF	63,410.854	57,924.003	2009 IV ketv.	2010 I ketv	Taip
		Galimybių studija	rengiama						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta						
		Kaštų naudos analizė	rengiama						
		Poveikio aplinkai vertinimas	rengiama						
		Finansavimo planai	rengiama						
Moksliniai tyrimai	Integruoto mokslo, tyrimų ir verslo centro (slėnio) "Santaka" (Kaunas) įkūrimas	Projekto aprašymas	parengta	ERDF	66,004.402	57,924.003	2009 IV ketv.	2010 I ketv.	Taip
		Galimybių studija	rengiama						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta						
		Kaštų naudos analizė	rengiama						
		Poveikio aplinkai vertinimas	rengiama						

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Sektorius	Projekto pavadinimas	Informacija apie būtiną parengti dokumentaciją		Fondas (ERPF/SF)	Numatoma bendra projekto vertė (EUR)	Numatomas ES indėlis (EUR)	Numatoma projekto paraiškos pateikimo Europos Komisijai	(Numatoma) projekto įgyvendinimo pradžios data	JASPERS ekspertų parama (Taip / Ne)
		dokumentai	parengta / neparengta						
		Finansavimo planai	rengiama						
Transportas	Trans-Europinio kelio E67 plėtra (Via Baltica)	Projekto aprašymas	parengta	Ekonomikos augimo veiksmų programa / SF	110.053.290	52.725.324	2009 III ketv.	2009 II ketv. (projekto įgyvendinimą nuspręsta atidėti)	Taip
		Galimybių studija	parengta						
		Įgyvendinimo planas (grafikas)	parengta						
		Kaštų naudos analizė	parengta						
		Poveikio aplinkai vertinimas	parengta						
		Finansavimo planai	parengta						

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

1. Projekto „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plėtra“ (toliau vadinama – RAIN projektas) planavimo procedūros

2008 m. balandžio 15 d. IVPK direktoriaus įsakymu Nr. T-66 buvo patvirtintas RAIN projekto finansavimo sąlygų aprašas. 2008 m. balandžio mėn. IVPK išsiuntė kvietimą pateikti projekto įtraukimo į valstybės projekto sąrašą paraišką.

Atsižvelgiant į JASPERS eksperto pastebėjimus dėl galimo valstybės pagalbos aspekto, 2008 m. įvyko keli susitikimai su Susisiekimo ministerijos, Konkurencijos tarybos, Finansų ministerijos atstovais bei ekspertais valstybės pagalbos klausimais. Šių susitikimų rezultatas – inicijuotas susitikimas su EK atstovais ir parengta bei elektroniniu paštu EK atstovams pateikta pagrindinė informacija, susijusi su RAIN projektu. Atitinkamai, pagal JASPERS eksperto pastabas buvo atnaujinama Projekto dokumentacija.

2. Transeuropinio tinklo kelio E 67 (Via Baltica) plėtra. Ruožo Mauručiai-Puskelniai rekonstrukcija į automagistrą

Paraiška Jaspers konsultantų paramai gauti pateikta 2007 m. 2008 m. įvyko trys darbiniai susitikimai su JASPERS konsultantais dėl projekto parengimo EK – projekto techninė dokumentacija, paraiška finansavimui. Susitikimai vyko Transporto investicijų direkcijoje. Lietuvos automobilių kelių direkcija (LAKD) JASPERS jau yra pateikusi projekto dokumentaciją įvertinimui, t.y. planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, projekto ekonominės analizės santrauką (galimybių studiją). Gautos konsultantų parengtos pastabos dėl LAKD parengtų dokumentų. Šiuo metu LAKD jau atlieka parengiamuosius projektavimo darbus planuojamame ruože. Finansavimo paraiškos projektas JASPERS planuojamas pateikti 2010 m. II ketv.

3. Transeuropinio tinklo jungtis – Vilniaus vakarinio aplinkkelio II etapas

Paraiška Jaspers konsultantų paramai gauti pateikta 2007 m. Per 2008 m. įvyko keli bendri posėdžiai su JASPERS. Vilniaus m. savivaldybės administracija konsultantų pastaboms yra pateikusi Vilniaus vakarinio aplinkkelio II etapo poveikio aplinkai vertinimo studiją ir galimybių studiją įskaitant finansinę-ekonominę projekto analizę. Gautos JASPERS transporto ekspertų pastabos dėl studijos parengimo. Studijos rengėjas Kauno transporto kelių tyrimo institutas šiuo metu pagal pateiktas pastabas jau patikslino studijos duomenis ir paraiškos EK projektą. Paraišką EK planuojama pateikti numatytu laiku (2009 m. III ketv.).

4. Geležinkelio Rail Baltica įgyvendinimas

TID 2008 m. vasario mėn. JASPERS pateikė paraišką dėl pagalbos studijai „Rail Baltica – konceptuali studija pirmajam intermodaliniam terminalui ir vėžės keitimo stočiai“ parengti. JASPERS paskyrė 160 tūkst. eurų finansavimą ir atliko viešųjų pirkimų procedūras bei pasirašė sutartį su Jungtinės Karalystės konsultacine kompanija „Scott Wilson Business Consultancy“ studijai parengti. 2008 m. birželio mėn. ši studija, numatanti naujo intermodalinio terminalo su vėžės keitimo įranga poreikį, funkcijas, valdymo struktūrą bei optimalią vietą Rail Baltica trasoje buvo parengta, patvirtinta ir pateikta Rail Baltica projekto įgyvendinime dalyvaujančioms institucijoms – Susisiekimo ministerijai, Transporto investicijų direkcijai ir AB „Lietuvos geležinkeliai“. Kadangi minėtosios institucijos buvo patenkintos parengta studija, buvo kreiptasi į JASPERS suteikti pagalbą atliekant susijusį darbą – parengti geležinkelio linijos Marijampolė – Kaunas rekonstrukcijos galimybių studijos, numatytos paraiškoje Bendrijų finansinei paramai gauti transeuropinio transporto tinklo srityje pagal 2007-2013 m. daugiametę darbų programą, techninę užduotį. JASPERS sutiko ir skyrė papildomą 46 tūkst. eurų finansavimą. Techninė užduotis buvo parengta, suderinta ir pateikta 2008 m. spalio mėn. Šios techninės užduoties pagrindu 2008 m. lapkričio – gruodžio mėn. buvo parengti pirkimo dokumentai, atvirą konkursą numatyta paskelbti 2009 m.

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

Be to, TID pateikė prašymą JASPERS parengti techninę užduotį Europinės vėžės geležinkelio atskiros linijos per trijų Baltijos valstybių teritoriją (Lietuvos nacionalinė dalis yra Marijampolė – Lietuvos ir Latvijos valstybių siena) tarptautinei galimybių studijai. Ši studija taip pat yra numatyta 2007 m. pateiktoje paraiškoje Bendrijų finansinei paramai gauti transeuropinio transporto tinklo srityje pagal 2007-2013 m. daugiametę darbų programą. JASPERS parinko konsultantą ir nuo 2008 m. spalio mėn. kai buvo gautas šių sąlygų pirminis projektas, vyko derinimas su visų trijų Baltijos valstybių, JASPERS bei TEN-T Vykdančiosios agentūros atstovais. Buvo susitarta dėl esminių dalykų – kokie klausimai bus nagrinėjami tarptautinėje studijos dalyje, o kokie – nacionalinėse, kaip bus vykdomi studijos atlikimo viešieji pirkimai, priežiūros komiteto sukūrimas bei funkcijų delegavimas.

5. Kiti projektai

EAVP nurodyti didelės apimties projektai, kurių nuspręsta neįgyvendinti arba kurių vertė sumažėjo:

- Projektas „IXB koridoriaus Vilniaus–Kauno ruožo geležinkelio signalizacijos įrenginių modernizavimas“ nebus įgyvendinamas, kadangi bus tvarkoma kita atkarpa.
- Projektas „IXB koridoriaus Vilniaus–Kauno ruožo geležinkelio kelio rekonstrukcija greičiui iki 160 km“ buvo planuojamas įgyvendinti 2 etapais, tačiau buvo apsispręsta atsisakyti vykdyti II etapą. I etapo vertė nesiekia didelės apimties projekto vertės (50 mln. Eurų).

6. TECHNINĖ PAGALBA

Vadovaujantis reglamento Nr. 1083/2006 46 straipsnio nuostatomis, iš 2007–2013 m. ES techninės paramos galima finansuoti veiksmų programų parengiamąją, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacinę ir kontrolės veiklą bei veiklą, skirtą sustiprinti ES fondų paramos panaudojimo administracinius gebėjimus.

Siekiant tinkamai įgyvendinti projektus pagal EAVP 6 prioritetą, iš projektui skirtos 2007–2013 m. ES techninės paramos finansuotinos išlaidos nustatytos Vykdomų pagal Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1179 (Žin., 2007, Nr. 117-4789).

2008 m. pabaigoje institucijos, kurioms Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1139, priskirtos ES struktūrinės paramos administravimo funkcijos, siekdamos įgyvendinti projektus pagal EAVP 6 prioritetą, pateikė 7 paraiškas. Bendra numatomų projektų išlaidų suma – 10.360.290,8 eurų.

2008 m. pabaigoje techninės paramos gavėjams, kurie įgyvendins projektus pagal EAVP 6 prioritetą, buvo paskirstyta 20,5 proc. 2007–2013 m. ES techninės paramos, skirtos 6 prioriteto įgyvendinimui.

Informacija apie Ekonomikos augimo veiksmų programos vertinimus

Prielaidos

ES struktūrinės paramos vertinimų tikslas – pagerinti ES fondų, skiriamų EAVP finansuoti, panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, tobulinti šios veiksmų programos įgyvendinimą.

Šio tikslo siekimui ir ES struktūrinės paramos vertinimams inicijuoti ir įgyvendinti per 2008 metus buvo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir finansų ministro įsakymais patvirtinti bendrieji ES struktūrinės paramos administravimo teisės aktai, finansų ministro įsakymais patvirtinti 2008 ir 2009 m. ES struktūrinės paramos vertinimo planai, patvirtintas projektų

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

finansavimo sąlygų aprašas EAVP priede numatyti ES struktūrinės paramos vertinimo priemonėms.

Planuojami vertinimai

2008 m. ES struktūrinės paramos vertinimo plane EAVP įgyvendinimui įvertinti numatyti du einamieji veiklos vertinimai už 42 tūkst. eurų:

„**EAVP įgyvendinimo rodiklių transporto sektoriuje skaičiavimas**“. Šio vertinimo tikslas - nustatyti EAVP 4 prioriteto 2 ir 3 uždavinių bei 5 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo rodiklių pradinę situaciją, siekiant užtikrinti kokybišką veiksmų programos įgyvendinimo stebėseną.

„**Ekonomikos augimo veiksmų programos (toliau – EAVP) 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo rodiklių pasiekimo lygio nustatymas**“. Šio vertinimo tikslas – nustatyti EAVP 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo rodiklių pasiekimo lygį 2008 metais.

2009 m. ES struktūrinės paramos vertinimo plane EAVP įgyvendinimui įvertinti numatytas vienas strateginis vertinimas už 115,8 tūkst. eurų. – „**ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamų finansinės inžinerijos priemonių steigimo ir valdymo Lietuvoje teisinės ir institucinės sistemos tinkamumo vertinimas**“. Šio vertinimo tikslas - tobulinti ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamų finansinės inžinerijos priemonių steigimo ir valdymo Lietuvoje teisinę ir institucinę sistemą, įvertinant esamos teisinės ir institucinės finansinių priemonių smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai sistemos tinkamumą.

Atlikti vertinimai

Paraiškos 2008 m. vertinimo plane numatytiems vertinimams finansuoti įgyvendinančiai institucijai buvo pateiktos 2008 m. pabaigoje, suplanuoti vertinimai ir vertinimo galimybių stiprinimo projektas bus įgyvendinti per 2009 metus.

7. INFORMACIJA IR VIEŠINIMAS

Remiantis 2008 m. spalio 31 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-352 „Dėl 2008–2009 metų informavimo ir viešinimo priemonių plano informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinę paramą planui įgyvendinti patvirtinimo“, pagrindiniai informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo tikslai 2008–2009 m. yra:

1. Informuoti apie ES) struktūrinės paramos Lietuvai naują etapą ir kokybinius jo pokyčius, stiprinti ES struktūrinės paramos ir jos rezultatų svarbos suvokimą tarp įvairių tikslinių grupių;
2. Užtikrinti informacijos apie ES struktūrinės paramos veiksmų programas sklaidą ir Europos Bendrijos vaidmenį jas įgyvendinant, įvairius ES paramos panaudojimo ir administravimo aspektus, skaidrų paramos administravimą;
3. Stiprinti institucijų, atsakingų už ES struktūrinės paramos panaudojimą, administravimo gebėjimus, informavimo ir viešinimo veiklų efektyvų planavimą, tarpinstitucinį koordinavimą.

Informavimo apie ES paramą metinių tikslų nustatymą ir veiklų įgyvendinimą koordinuoja tarpinstitucinė Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo koordinavimo darbo grupė, sukurta 2008 m. sausio 7 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-006.

Esama situacija

Siekiant nustatyti ES struktūrinės paramos ir atskirų veiksmų programų žinomumą, visuomenės informacijos apie ES struktūrinę paramą poreikį bei įvertinti informacijos apie ES struktūrinę paramą šaltinius 2008 metų pabaigoje buvo atliktas **visuomenės nuomonės tyrimas**. Šio tyrimo duomenys rodo, kad dauguma apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų – 86% – daugiau ar mažiau yra girdėję / žino apie Lietuvai skiriamą ES struktūrinių fondų paramą. Apie naująjį 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos Lietuvai etapą žino kiek mažiau nei pusė – **44%** – respondentų.

Daugumos (76%) šių respondentų nuomone, Lietuvai skiriama ES struktūrinė parama yra ilgalaikė investicija į ateitį. 60 % visuomenės nurodė, kad žino Ekonomikos augimo veiksmų

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

programą, 36 % nurodė žinantys Žmogiškųjų išteklių veiksmų programą ir 28 % Sanglaudos skatinimo veiksmų programą.

Dauguma (78%) gyventojų daugiau ar mažiau norėtų (78%) gauti daugiau informacijos apie galimybes pasinaudoti 2007–2013 m. ES struktūrine parama. Šie respondentai norėtų daugiau sužinoti apie ES struktūrinės paramos naudą kiekvienam gyventojui ir Lietuvai (53%) bei jų savivaldybėje ES paramos lėšomis įgyvendinamus projektus (50%). Taip pat nemaža dalis apklaustųjų norėtų gauti daugiau informacijos apie ES struktūrinės paramos lėšomis remiamas veiklas (42%), projektus, kurių rezultatais galėtų pasinaudoti (39%) bei reikalingus dokumentus finansavimui gauti (34%). Priimtinausi informacijos šaltiniai dominančiai informacijai apie ES struktūrinę paramą gauti, pasak respondentų, yra televizija (47%), spauda (42%) bei internetas (33%). Dažniausiai respondentai pageidauja, jog informacija apie 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą būtų skelbiama per nacionalinę televiziją.

2009 m. pradžioje taip pat buvo atliktos **galimų pareiškėjų** bei jau **pateikusių paraiškas pareiškėjų** pagal 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos priemonės nuomonės tyrimai. Tyrimo rezultatai parodė, kad 55 % galimų pareiškėjų žino apie naują 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų paramos etapą. Apie Žmogiškųjų išteklių veiksmų programą daug žino 44 % galimų pareiškėjų (dar 42 % kažką girdėjo), apie Sanglaudos skatinimo veiksmų programą daug žino 28 % (kažką girdėjo 55%) ir apie Ekonomikos augimo veiksmų programą daug žino 26 % (kažką girdėjo 55 %).

Didelio masto informacinė kampanija, visuomenės informavimas

Finansų ministerija 2008 m. gegužės 28-29 d. Vilniuje, „Litexpo“ konferencijų ir parodų centre, organizavo **kontaktų mugę „Regionų lyderiai“**. Jau antrą kartą rengiamoje mugėje socialiniams ekonominiams partneriams, visuomenei, projektų vykdytojams ir potencialiems pareiškėjams pristatyti apie 78 iš daugiau kaip 3500 įvairiuose Lietuvos regionuose sėkmingai įgyvendinamų projektų, finansuojamų iš ES struktūrinių fondų ir sanglaudos fondo. Mugės metu veikė paramos „kavinė“, kurioje į aktualius klausimus atsakinėjo ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų atstovai. Renginio metu taip pat buvo paskelbti ir apdovanoti Regionų lyderiai – dešimt sėkmingai įgyvendinamų ES struktūrinės paramos projektų, po vieną iš kiekvienos apskrities. Apie projektus nugalėtojus parengti filmukai transliuoti LTV „Labas rytas“ laidos metu. Be to, Siekiant pristatyti 2004–2006 m. ES struktūrinės paramos rezultatus ir projektų gerą patirtį, 2008 m. buvo išleistas reprezentacinis nuotraukų albumas „Idėja. Įkvėpimas. Sėkmė“.

2008 m. balandžio–gegužės mėn. vykdyta kampanija spaudoje apie 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos prioritetus ir paprastesnes projektų administravimo sąlygas

2008 m. rugpjūčio 20 ir 22 d. Finansų ministerija Druskininkuose ir Palangoje organizavo linksmas ir kūrybiškas popietes visai šeimai – „**ES struktūrinės paramos mozaika**“, kurių metu miestų gyventojai ir svečiai prieš gerąias permainas, kurios įvyko Lietuvoje ES struktūrinių fondų dėka.

Visa aktuali informacija apie 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą, priemonių aprašymai, kvietimai teikti paraiškas, leidiniai, metodinės rekomendacijos, teisės aktai, pranešimai spaudai, naujienos apie organizuojamus renginius ir kt. skelbiama ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt.

Remiantis Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006 7 str. 2 d. Finansų ministerija **2008 m. gegužės 9 dieną** iškėlė ES vėliavas priešais Finansų ministerijos pagrindines patalpas J. Tumo-Vaižganto 8A/2 bei prieš Finansų ministerijos nuomojamas patalpas, esančias Gynėjų g. 16, Vilniuje taip pat suorganizavo Vadovaujančiosios institucijos atvirų durų dieną, skirtą ES paramą administruojančioms institucijoms ir socialiniams-ekonominiams partneriams.

Paramos gavėjų skelbimas

ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt publikuojama ir kasdien atnaujinama informacija apie visus pateiktus, vertinamus ir įgyvendinamus 2007-2013 m. ES struktūrinės

Ekonomikos augimo veiksmų programos metinė įgyvendinimo ataskaita už 2008 m.

paramos projektus. Čia taip pat galima atlikti pateiktų, vertinamų ir įgyvendinamų projektų paiešką pagal įvairius paieškos kriterijus.

Galimų pareiškėjų ir projekto vykdytojų informavimas

2008 m. gruodžio 1, 2, 4 d. Finansų ministerija organizavo **informacinius renginius galimiems pareiškėjams bei projektų vykdytojams „Apie paramą – iš ESmės. 2007–2013 m. struktūrinių fondų galimybės“** Tauragėje, Utenoje ir Alytuje. Renginių metu buvo pristatytas naujasis 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos finansavimo laikotarpis taip pat renginių lankytojai galėjo gauti konsultacijas ir užmegzti kontaktus su visų ES struktūrinės paramos administravime dalyvaujančių institucijų atstovais. Renginių metu pristatytas leidinukas „Apie paramą – iš Esmės. 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų galimybės“, kuriame pareiškėjams glaustai pristatomos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos priemonės.

Švietimo ir mokslo ministerija, siekdama efektyviai teikti informaciją apie veiksmų programą ir užtikrinti šios programos viešinimą, organizavo atvirų durų renginį, viešųjų renginių akciją regionuose. Atnaujinta www.smm.lt svetainės dalis, skirta ES struktūrinei paramai, nuolat teikiama aktuali informacija interneto svetainėse www.smm.lt ir www.esparama.lt. Siekiant formuoti teigiamą požiūrį apie ES finansavimo švietimui ir mokslui procesą organizuota Švietimo ir mokslo ministro spaudos konferencija.

2008 m. Ūkio ministerija, organizuodama įvairius renginius, supažindino tikslines grupes apie administruojamas priemones, būsimus kvietimus teikti paraiškas, pasidalino gerąja patirtimi, mokė potencialius pareiškėjus, rengiančius paraiškas pagal Ūkio ministerijos administruojamas priemones apie šių priemonių specifiką, aktualią paraiškų dokumentaciją ir paramos teikimo procesą reglamentuojančius teisės aktus ir nuostatas. Per ataskaitinį laikotarpį suorganizuoti 28 renginiai, surengta 30 išvažiuojamųjų regioninių konferencijų. Siekiant paskatinti domėtis ES struktūrinės paramos galimybėmis Ūkio ministerijos atstovai dalyvavo 10 radijo laidų, siekiant informuoti visuomenę apie Ūkio ministerijos administruojamas priemones, paskelbtus kvietimus, paramos panaudojimo eigą ir kt. ES struktūrinės paramos aktualijas publikuojami 49 Straipsniai nacionalinėje ir regioninėje spaudoje, 20 pranešimų spaudai, skelbimai internete, išleistas leidinys „Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojama ES struktūrinė parama 2004-2006 m. ir 2007-2013 m.“.

Centrinė projektų valdymo agentūra vykdė 4 mokymus pareiškėjams apie investicinių projektų rengimą, paraiškos pildymą, pajamų planavimą ir reikalavimus atsiskaitymui. Pateikė pranešimas/komentaras visuomenės informavimo priemonėje. Buvo nuolat teikiama aktuali informacija interneto svetainėse www.cpva.lt ir www.esparama.lt